Den uforbederlige bibliotekar
Niels Jensen

Skanning / foto af tekst.

https://uforbederlig.dk

Udarbejdet af Niels Jensen

---

1 Krone.

Ved Plakaten af 5te August 1831 er anordnet: at Den, som gjør Indgreb i det Universitetet i Kjøbenhavn forundte Privilegium paa at forsyne Kongeriget med Almanaker, være sig ved her i Riget at indføre eller forhandle fremmede Almanaker, eller ved uden Universitetets Tilladelse at trykke nogen Almanak, skal udrede en Mulkt af 20 til 200 Rd., hvorhos de Exemplarer, hvormed den Paagjældende antræffes, blive at konfiskere, og han endvidere at ansee med en Tillægsmulkt af 1/4 Rd. for hvert saadant Exemplar; og at det skal paaligge samtlige Politi-Øvrigheder at have nøie Tilsyn med, at der ei gjøres Indgreb i foranførte Universitets Privilegium. Ved Kongelig Resolution af 23de December 1831 bestemmes endvidere, at saadanne videnskabelige, æsthetiske og andre Skrifter, i hvilke en Almanak eller Kalender findes aftrykt, maa herefter fra fremmede Steder indføres og sælges, saafremt det findes at den i Skriftet indeholdte Almanak eller Kalender udgjør den mindst betydelige eller væsentlige Del af Skriftet; og at det i Tilfælde af Tvivl om saadan Skriftets Beskaffenhed, skal tilkomme den Kongelige Direktion for Universitetet og de lærde Skoler — altsaa nu Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet — at afgjøre, hvorvidt der kan være Grund til at lade Skriftet anholde og at anlægge Søgsmaal mod Vedkommende, eller ikke.

Som Følge heraf vil denne med Universitetets Samtykke udgivne Kalender paa Titelbladet være forsynet med Universitetets Stempel, saalydende:

„Tilladt af Universitetet“

Flinchs Almanak

eller

Huskalender

for det Aar efter Christi Fødsel

1876,

som er et Skudaar.

Gud raader for hvad

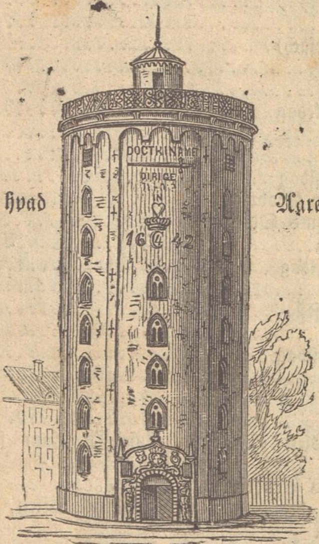

Aaret os skal bringe.

Udgivet og forlagt af Flinch, Pilestræde Nr. 54, 1ste Sal.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. H. Schultz.

TILLADT AF UNIVERSITETET

Tilbageblik

over de vigtigste indenlandske Begivenheder i Tidsrummet fra 1ste Juni 1874 til 1ste Juni 1875.

1874, 5 Juni. Grundlovens 25de Aarsdag fejres over hele Landet.
— 8 Juni. Finansminister Krieger indgiver Ansøgning om Afsked.
— 13 Juni. Hele Ministeriet Holstein indgiver sin Dimission.
— 17 Juni. Kronprindsen af Danmark afrejser til Hald for at overtage Kommandoen over Lejrdivisionen (vender tilbage d. 23 Juli s. A.)
— 18 Juni. Fhv. Minister, Direktør i Nationalbanken, Konferentsraad C. G. N. David døer 81½ Aar gl.
— 22 Juni. Grundstenen til Kysthospitalet for kirtelsvage Børn nedlægges ved Kallundborg.
— 1 Juli. Den lollandske Jernbane aabnes for Driften.
— 14 Juli. Ministeriet Holstein afskediges efter derom indgiven Ansøgning, og et nyt Ministerium med Kammerherre Fonnesbech som Konsejlspræsident udnævnes.
— 17 Juli. Kongefamilien afrejser til Jylland, hvor Hs. Maj. Kongen og Prinds Valdemar med Følge d. 21. s. M. gaa ved Frederikshavn ombord i Fregatten „Jylland," der overfører dem til Færøerne og Island, medens Dronningen og Prindsesserne vende tilbage til Kjøbenhavn, hvorfra den Førstnævnte samt Prindsesse Thyra atter afrejse d. 23. Juli til Tydskland. (tilbage d. 22. August s. A.)
— 7 Aug. Island fejrer paa Thingvallasletten sin Tusindaarsfest, der overværes af Hs. Maj. Kongen og Prinds Valdemar m. Følge.
— 23 Aug. Kongen af Danmark samt Prinds Valdemar vende tilbage fra Island og Færøerne.
— 25 Aug. Det 12te alm. danske Lægemøde aabnes i Aarhus (sluttet den 26de s. M.)
— 3 Septbr. Folkethingsmand, Grosserer J. Rée døer, 57 Aar gl.
— 1 Oktbr. Kommandør J. F. Braëm døer, 76½ Aar gl.
— 1 Oktbr. Nyt almindeligt Valg til Landsthinget i 1ste, 2den, 4de, 7de og 9de Landsthingskreds.
— 3 Oktbr. Jernbanen mellem Lunderskov, Esbjerg og Varde aabnes for Driften.
— 5 Oktbr. Rigsdagens ordentlige Samling aabnes af Kongen med en Throntale (sluttes den 15de Maj 1875).
— 9 Oktbr. Universitetets nye botaniske Have aabnes for Publikum.
— 15 Oktbr. Det nye kgl. Theater aabnes med en Festforestilling.
— 16 Decbr. Prinds Valdemar konfirmeres i Fredensborg Slotskirke.
— 26 Decbr. St. Stefanskirken ved Lygtevejen indvies af Biskop Martensen.
— 30 Decbr. Jernbanen fra Roeskilde til Kallundborg aabnes for Driften.
1875, 13 Januar. Dekorationsmaler G. C. Hilker døer, 68 Aar gl.
— 30 April. Ribe-Bramming ebanen indvies.
— 1 Maj. Den nye Vajsenhusbygning indvies af Biskop Martensen.
— 2 Maj. „Arbejderforeningen af 1860" indvier sin nye Bygning ved en Fest.
— 5 Maj. Dispachør A. Wessely døer, 74½ Aar gl.
— 19 Maj. Ministeriet Fonnesbech indgiver sin Dimission.
— 25 Maj. Det svensk-norske Kongepar ankommer i Besøg til Kjøbenhavn, (afrejser den 27de s. M.)

Den huslige Kemiker.

At rense Vandflasker.

Vandflasker, som ikke lade sig rense ved sædvanlige Midler, kan man i ethvert Tilfælde faae rene, naar man skyller dem dygtig med fortyndet Saltsyre og Saugspaaner.

Laurbærolie

anbefales som et meget godt Middel imod Fluer. Paa flere Steder Tydskland skulle Slagterne have blandet den nævnte Olie i Farve og overstrøget Væggene i deres Butiker dermed. I de saaledes malede Lokaler har der da senere ikke viist sig en eneste Flue.

Som et særdeles probat Middel imod Markmus

anbefales at strø Gibs imellem Planterne, saa snart de ere komne frem over Jorden.

Koldt flydende Podevox

kan man ifølge „Dansk Havetidende" tilberede af 360 Gram Kolophonium, 60 Gram Svinefedt og 80 Gram Alkohol.

De to første Bestanddele smelte ved en mild Varme, og naar de ere fuldstændig opløste, hælder man under stadig Omrøren Alkoholen lidt efter lidt deri.

Spurve

har man allerede for længe siden søgt at jage bort fra Ærtebede o. s. v. ved at trække Snore, hvortil der var fastgjort Papirstrimler, over disse. Erfaringen skal nu have lært, at lange blaa Papirstrimler skræmme de næsvise Gjæster langt mere end hvide, og i England har man derfor begyndt at omgive Vindrueklasserne ved Espaliervæggene med blaa Papirstutter.

For Hamp og Hør

angives Kjøkkensalt som et ganske fortrinligt Gjødningsstof, idet det bidrager til at gjøre Trevlerne sejgere og bøjeligere.

Et sikkert og hurtigt virkende Middel

til at stille den ved Brandsaar foranledigede Smerte, er Alkohol.

Fremgangsmaaden bestaar ligefrem deri, at man enten lægger Kompresser, dyppede i Spiritus, løst over de brændte Steder, eller ogsaa blot bader dem i Spiritus, Smerten ophører da øjeblikkelig, men begynder strax igjen, naar man ikke vedbliver med Badningen, hvorfor man maa fortsætte denne i en eller to Timer, dog efterhaanden med noget længere Mellemrum, indtil man ser, at Huden paa det brændte Sted har mistet sin røde Farve og er skrumpet ind, eller at de Vandblærer, der muligvis have dannet sig, ere gaaede itu.

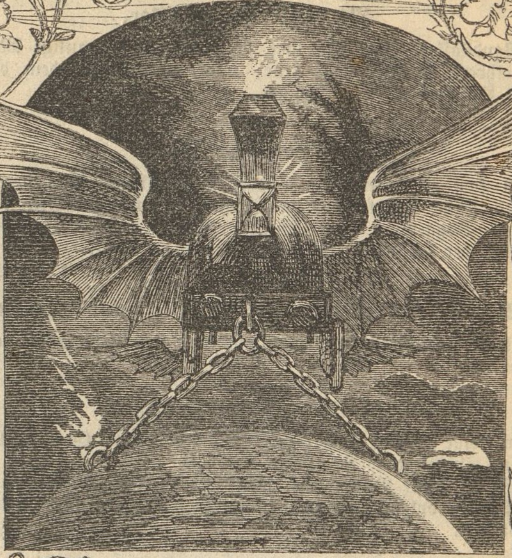

Aarsskifte.

Med Brusen Tidens Vinge gaar,
Hvert Vingeslag et fuldendt Aar: —
Den er et Kraft=Lokomotiv
Som drager Jorden med sit Liv;
Hvorhen? Igjennem Luftens Hav
Til Frihed eller til sin Grav, —
Hvornaar? Det kjender Jorden ej,
Imens den synger paa sin Vej,
Og blander kjækt sin Melodi
I andre Sfærers Harmoni. —

Du Menneske, saalidt forstaar,
Som Jorden, Verdens nye Aar, —
Men følg som den med Tidens Strøm,
Og sænk Dig ej i Fortids Drøm:
Hæv frit dit Blik og saa afsted!
Og viig fra Banen ej et Fjed,
Og bland med Haab din Melodi
I hele Verdens Harmoni.

Ludvig Bødtcher.

De danske Lauges, Korporationers og Foreningers Vaaben, for saa vidt de ere kjendte.

I Kjøbenhavn.

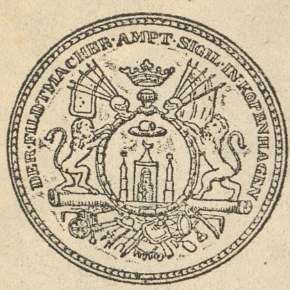

Hattemagerlaugets Vaaben. 1.

Hattemagerlaugets Vaaben. 2.

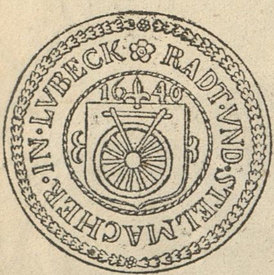

Hjul- og Karetmagerlaugets ældste Vaaben. 1.

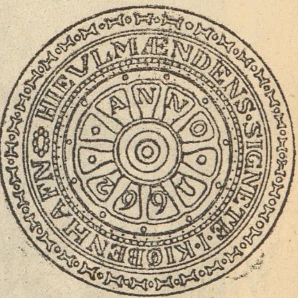

Hjul- og Karetmagerlaugets Vaaben. 2.

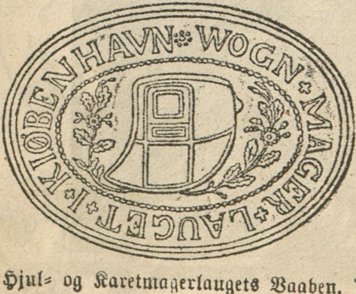

Hjul- og Karetmagerlaugets Vaaben. 3.

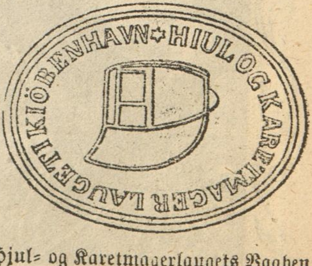

Hjul- og Karetmagerlaugets Vaaben. 4.

(Fortsættes i næste Aargang.)

Anton Frederik Tscherning

blev født paa Frederiksværk den 12te December 1795.

Efter at have ført et bevæget Ungdomsliv, der begyndtes i hans Fødebys Fabriker, og som fortsattes i Hæren, hvad enten denne laa ved Rhinen, i Frankrig eller paa Morea, som blev end yderligere bevæget, da Tscherning ved at optræde som Forfatter i Væbningsspørgsmaalet tildrog sig Kong Frederik den Sjettes Mishag, og som Følge heraf maatte rejse udenlands i Aarene 1833—38, da han atter kom hjem, for det næste Aar paany at søge til Udlandet og overtage Bestyrelsen af en Kulmine og en Jernvej i Frankrig, — traadte Tscherning endelig i Aaret 1841 ud af Krigstjenesten og var i 1846 med at stifte „Bondevennernes Selskab", hvis Formand han derpaa var.

Som en af de rigest begavede blandt Frihedens Banebrydere tog Tscherning mere end nogen Anden fremtrædende Del i Rigsdagens Arbejder. Han var Almuens Ven og Talsmand, og for dens Skyld en Fjende af Bureaukratiet og den lærde Dannelse. — I Aaret 1848 var han som bekjendt Krigsminister; i Aaret 1866 traadte han for bestandig tilbage fra det offentlige Liv. — Hans Død indtraadte den 29de Juni 1874.

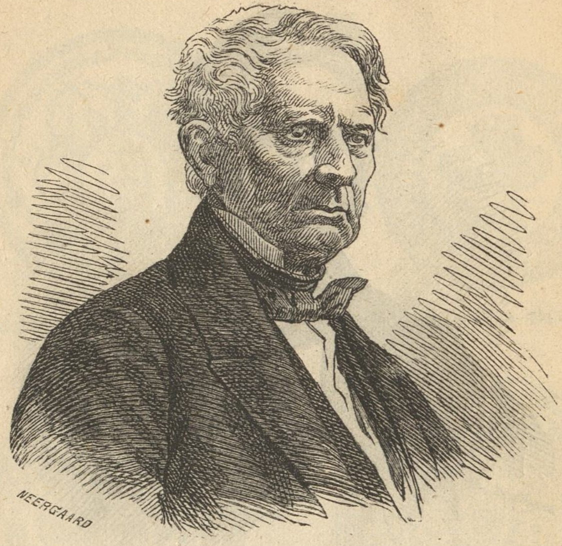

Christian Flor,

en af de betydeligste Forkjæmpere for Danskheden i Slesvig, en af dem, der af sin hele Sjæl, tidt med personlige Opoffrelser og under tunge Kampe støttede den danske Sag i Sønderjylland, blev født den 1ste Januar 1792 og døde den 31te Marts 1875.

Flor var oprindelig theologisk Kandidat og virkede i 4 Aar som Sognepræst i Tølløse paa Sjælland, indtil han i Aaret 1826 overtog Posten som Lector i dansk Sprog og Literatur ved Universitetet i Kiel, hvilken Plads han beklædte indtil Aaret 1845, da han tildels som Stifter af Folkehøjskolen i Rødding overtog dennes Ledelse indtil Aaret 1847. — Flor var Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling (1848—49), og blev i Aaret 1855 af den slesvigske Stænderforsamling valgt til Medlem af Rigsraadet.

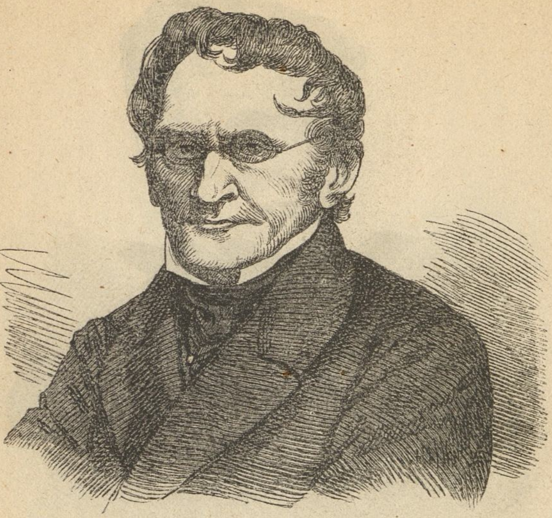

Ludvig Adolph Bødtcher

blev født i Kjøbenhavn den 22de April 1793 og døde samme Sted den 1ste Oktober 1874. Han udgav 1856: „Digte, ældre og nyere."

„Disse Digte," siger en yngre dansk Forfatter, „have beriget det danske Sprog med en ny Rytmegang og en ny Farvesammenstilling; de have en vis bestemt Klangfarve, som ingen andre danske Digte have; derfor kunne de aldrig gjøres overflødige ved nogen senere Udvikling af vor Literatur, men ville blive staaende og overleve selv de nyttigste og lærerigste tykke Bøger, selv de betydeligste videnskabelige Værker; thi disse ville ikke undgaa den Skjæbne at fortrænges af bedre og mere tidssvarende Produktioner."

Det lille Digt af Bødtcher, hvormed Almanaken iaar begynder sin underholdende Del, særlig for ved det at mindes den elskværdige gamle Digter, er meddelt af en anden yngre Forfatter, hvem Bødtcher har dikteret det i Pennen.

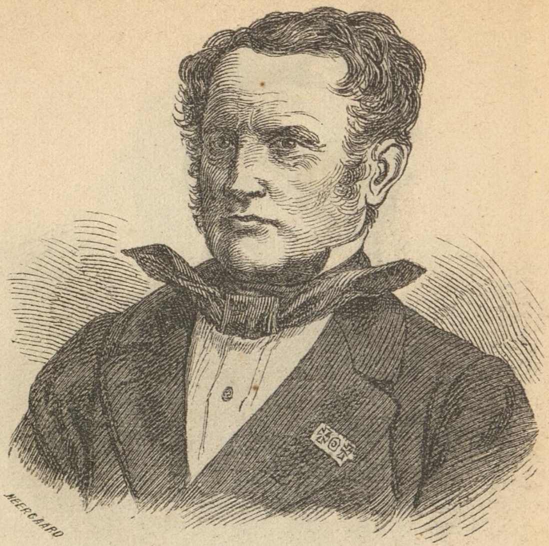

Just Matthias Thiele

blev født i Kjøbenhavn den 13de December 1795.

Allerede fra sin tidligste Ungdom var han bekjendt i Literaturen, idet han kun 19 Aar gammel gjorde et Forsøg paa at forklare Baggesens Gaade: „Det evige Sindbillede," og af den gamle Digter blev hilset som hans 4de Søn. Trods dette, og trods sin Omgang med Tidens rigest begavede Ungdom, med Oehlenschläger, J. L. Heiberg, Hauch, Poul Møller, Weyse o. Fl., en Omgang, der endog fulgtes af et fleraarigt Ophold hos Rahbek paa Bakkehuset, naaede Thiele dog aldrig nogen virkelig stor Betydning som Digter. Sin Betydning vandt han særlig som Thorvaldsens Biograf ved sine Skrifter om Thorvaldsen og hans Værker (1831—1856) og ved sin Samling af danske Folkesagn. — Størstedelen af sit Liv har han levet og virket som Sekretær og Bibliothekar ved Kunstakademiet.

Thiele døde i Kjøbenhavn den 9de November 1874.

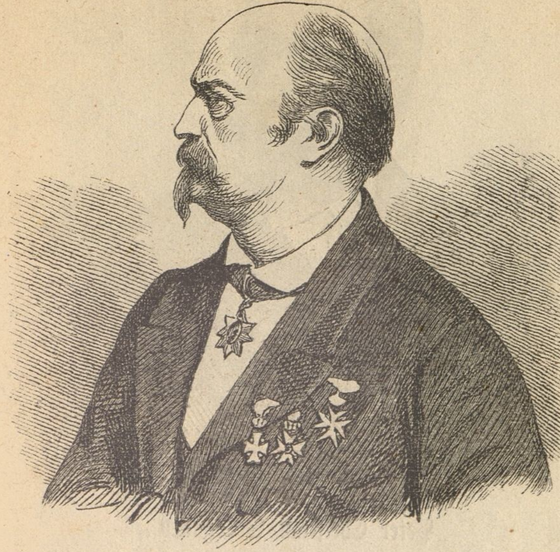

Daniel Herman Anton Melbye,

Elev af Eckersberg, har saavel hjemme som ude erhvervet sig et betydeligt Navn som Marinemaler. Født i Kjøbenhavn den 13de Februar 1818, oprindelig bestemt for Skibsbyggeriet, senere for Musiken, endelig for Malerkunsten, førte han et Liv, der ikke blev holdt strengt efter Formerne. 1840 havde han udstillet sine første Billeder, da foer han nogle Aar med danske Skibe, tog endelig 1847 Ophold i Paris, og blev her til 1858. Næste Aar blev han Medlem af det danske Akademi — Anton Melbye døde den 10de Januar 1875.

En yngre dansk Marinemaler har træffende karakteriseret Melbye som den, der fremfor nogen Anden kunde male et Skib „som s e j l e r i en Sø, der ikke staar stille."

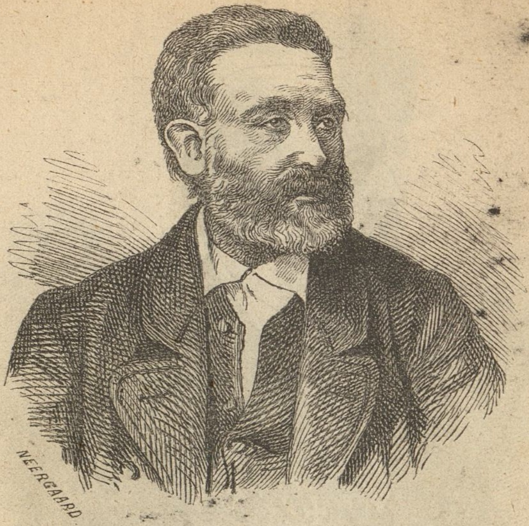

Peter Christian Skovgaard

har gjennem en talrig Række af sjeldne Kunstværker hævet det danske Landskabsmaleri til en før ham ukjendt Højde. — Skovgaard er født den 4de April 1817; han døde den 13de April 1875. Skjønt de fleste af hans Billeder ere spredte rundt omkring som Privatfolks Ejendom, vil man dog kunne gjøre sig et Begreb om Skovgaards Kunst ved et Besøg i det kongelige Billedgalleri paa Kristiansborg Slot i Kjøbenhavn, der ejer flere af hans skjønneste Billeder.

Skovgaard kom til Kjøbenhavn 1831. Hans Maal var Kunstakademiet, men samtidig lærte han et Haandværk, og 1835 blev han Malersvend. Omtrent paa samme Tid begyndte han at udstille og allerede nogle faa Aar senere havde han vundet et Navn. Forholdsvis sent foretog han en større Rejse til Udlandet. Han var da ved de 38 Aar. Det syntes, som om denne Rejse skulde til for at fuldende hans Udvikling. De Billeder, han fra da af malede, overgaa endnu hans tidligere i „Emnets Storhed, i Farvens Varme og Klarhed."

A

FOLKETHINGETS MEDLEMMER
1875
102 PENNETEGNINGER

Almanaken og Folkethinget? Er nu ogsaa Almanaken bleven Politiker, at den drister sig til at møde frem med hele Folkethinget, Brændpunktet for vort politiske Liv? Er da Almanaken ikke født konservativ? Vil nu ogsaa den tale med? Vil nu ogsaa den sige sin Mening om en Forsamling, hvori Konservative sidde Side om Side med Ikke-Konservative? Tør Almanaken dadle de Sidste for at hæve de Første, eller tør den muligen gaa omvendt tilværks? — Almanaken kan kun svare: Sandt nok, konservativ er jeg. Haardnakket holder jeg paa, at et Aar bør have sine 365 Dage. Stiv og ubøjelig lægger jeg kun hvert fjerde Aar een Dag til. Men er jeg end konservativ, partisk er jeg dog ikke. I 26 Aar har jeg grundet over det Nye fra „49"; nu veed jeg, at Folkethinget ikke er en Døgnflue; Aar ud, Aar ind har jeg set det møde i Oktober, ja endog lagt Mærke til, at det har sine Skudaar, i hvilke det holder en Extrasamling. Jeg veed, at ligesom Astronomerne i Løbet af fire Aar samle en overkomplet Dag op, saaledes samler Thinget med visse ikke ganske bestemte Mellemrum Kræfter og Stof til et Extraarbejde. — Paa denne Maade overbevist om, at Thinget er konservativt som jeg selv, er det nu min Agt at præsentere det for mine Tusinder af Læsere, præsentere det i samtlige dets Hundrede og to.

Tegneren har faaet Bestilling paa 102 Hoveder og „en

Tilhører" paa lige saa mange Navne med lidt Krøller og Sving. Tilhøreren maa strengt fastholde sin Egenskab af Tilhører; han giver sig ikke af med Politik. I Vintertiden, naar Brændet er dyrt, holder han sig en fast Plads paa Tilhørerbænkene, Brænde og Lys faaes der gratis. Paa Afstand har han dannet sig et flygtigt Billede af de ærede Medlemmer, hvor Øjet ikke slog til, har han taget Øret til Hjælp for ved de Ord, der lyde gjennem Salen, at skærpe sin Opfattelse af de stundom uklare Omrids, han har tegnet sig gjennem Øjet. Følgen af denne Tilhørerens Fremgangsmaade er ligefrem. De ærede Medlemmer, hvis Ordknaphed har berøvet ham et af hans Hjælpemidler, ville komme til at staa i samme Dunkelhed for Læseren som de staa for ham selv. Dette til Undskyldning og Forklaring af, at Tegneren til nogle af sine Hoveder ikke faar anden Text end et Navn.

Ligesom Tegneren ønsker ogsaa Tilhøreren at holde sig til Naturen. Uden Tvivl har han sine personlige og politiske Sympathier, mere tilovers for denne end for hin Person, for dette end for hint Parti; men det kommer ikke Almanaken ved; konservativ som den er, vil den ikke vide af Andet at sige end af hvad der har Hjemmel i Virkeligheden; aldeles vist maa den finde sig i, at Tilhørerens Opfattelse er mangelfuld, den maa forberede sine Læsere paa at der mangler meget hist og meget her, selv af væsentlige Træk; men den forvarer sig mod at ville pynte paa Virkeligheden med Følelser og Overvejelser, der kunne være gode nok for politiske Læsere, men som intet Indtryk gjøre paa en Ting saa konservativ som Almanaken.

For nu at lette Oversigten over saa talrig en Forsamling, fastholder Tilhøreren den sædvanlige Inddeling og samler da de 102 i trende Grupper: De National-Liberale, Mellempartiet og Det forenede Venstre. — Og først vil han tillade sig at forestille

De National-Liberale,

det ældste af vore politiske Partier. I Sandhed! Der tilkommer dette Parti den Ære; hvor ofte ses det ikke i vore Dage, at man er utaknemmelig nok til at glemme, at det var dette Parti, der var først paa Skandsen i „49". Har jeg da ikke selv, siger Almanaken, set den Dygtighed, den Uforfærdethed, hvormed disse Folk i Kong Kristian den Ottendes Tid trodsede baade Politi og „Reiersen" blot for at bringe dette moderne Væsen af Frihed til Verden? Har jeg ikke været Vidne til, at de National-Liberale værgede tappert mod de Overgreb, som salig Ørsted og Andre vovede mod Junigrundloven? Du ser, Hr. Tilhører, ganske blottet for politisk Kundskab er jeg ikke. Altsaa, Ære være de National-Liberale.

Hall. Casse.

Klein. Fenger.

Velan da! Hvem af de nulevende National-Liberale gaar forud for Hall? Er det end en Overdrivelse, naar hans Samtid kun med Vanskelighed skjelner mellem Hall og nationalliberal Politik, vil Historien dog neppe berøve ham den væsentligste Andel i de Fortjenester, hans Parti har af det konstitutionelle Livs Udvikling, ligesom han ogsaa til Gjengjæld maa bære sin væsenlige Del af Ansvaret for hvad der er gjort eller forsømt i den Tid, Partiet var ved Roret. Hall er ubestridelig Partiets bedste Statsmand, og hvem kan i denne hans Egenskab skildre ham kortere og mere træffende end Monrad har gjort det. „Jeg skal kun fremhæve," siger Monrad („Dagbladet" d. 23de September 1873), „at jeg ikke har kjendt nogen Mand, der i den Grad som han egner sig til at være ministerielt Kit. Hvor forstaar han at udjevne smaa Sammenstød, at omgaa Vanskeligheder, at bevirke om ikke altid en Afgjørelse, saa dog stedse en Udsættelse af kildne Spørgsmaal! Hertil kommer det frejdige Sind, for hvilket det aldrig bliver mørkt, og som ser Dagry, om det end er nok saa sort. Ethvert Kabinet sikkrer sig en lang Bestaaen ved at optage ham som Medlem. Skulde jeg fremføre en Anke imod ham, vilde det være den, at han maaske stundom er for tilbøjelig til at gjøre Indrømmelser, og paa den anden Side stundom, navnlig af Hensyn til den offentlige Mening, ikke har gjort sine Indrømmelser fuldt og paa een Gang, men lidt efter lidt, saa at den derved tilsigtede Virkning er gaaet tabt. Disse to Anker, hvoraf den første rammer hans inden- og den anden hans udenlandske Politik, staa imidlertid i en nøje Forbindelse med hans fortrinlige Egenskaber." — — Forøvrigt skyldes den fremtrædende Plads, han indtager i vort konstitutionelle Liv, mindre en original Begavelse, der som en Grundtvigs eller Tscherning besidder Skaberaand til at bøje Udviklingen i en bestemt Retning, paatrykke den et eget Præg end en lykkelig Evne til at gjøre sig til Tolk for Stemninger og Anskuelser, der alt ere tilstede og kun søge Personligheder for at vinde Udtryk. Sindigere i Tanken end de Fleste af sit Parti, er Hall i Besiddelse af en Veltalenhed, der lige saa vel er egnet til at skjule som til at aabenbare hvad der ligger ham paa Sinde, og fra den ydre Personligheds Side kan der ikke indvendes noget væsentligt mod ham som Repræsentant for en politisk Skole. Disse Træk tilhøre dog nærmest Fortiden. I det Holsteinske Ministerium var det, som traadte han en Stund i Skygge for Krieger, og siden dettes Afgang har han næsten ganske trukket sig tilbage. I Rigsdagens Arbejder tager han mindre Del, saa vel i Udvalg som i Salen; kun naar der lejlighedsvis rettes et Angreb paa ham f. Ex. i Anledning af den nye Theaterbygnings Historie, eller der snærtes til hans slesvigske Politik, vikler Hall

sig ud af den magelige Stilling, hvori han afvexlende hører, taler eller læser. Det endnu klangfulde Organ paabyder strax Taushed, man lytter og gjør Alt for at finde sig tilrette i de noget lange Perioder, i hvilke han fremsætter sine Beviser. Først naar han har talt sig varm, er det Tid til at give sig hen i hans Veltalenhed; da strømme Ordene som af sig selv, sikkert, klart og fuldt tonende; man glemmer ganske Skikkelsen fra før, der søgte at gjøre sig det nogenlunde bekvemt i den lidet magelige Stol, og ser i den kraftige Figur, der bærer det smukke, runde, graalokkede Hoved, en Mand af første Rang i vort konstitutionelle Liv, — ja, „Tilhøreren" kan med Rette sige, at det er en af hans bedste Dage, naar det ærede Medlem fra Kjøbenhavns Amts første tager Ordet.

Det nationalliberale Parti tæller adskillige begavede Mænd foruden Hall, men ingen der kommer ham nær som politisk Størrelse. Den hvidhaarede Casse fra Kjøbenhavns syvende Valgkreds søger sin Lige i Kjendskab til den danske Lovgivning. Alderen og det skrøbelige Legeme synes ikke i nogen kjendelig Grad at have svækket Mandens Skarphed i Tanken saa lidt som hans sjeldne Hukommelse. Sædvanlig sidder han indadvendt som en Eneboer i Thinget; men selv hans sparsomme Deltagelse i Forhandlingen vidner tilstrækkeligt om, at han som Tilhører er et flittigt Medlem. Uagtet hans svækkede Syn ikke tilsteder ham at gjøre Optegnelser, glemmer han dog under sin Deltagelse i Forhandlingerne aldrig noget Moment af Vigtighed; hans Tale bærer Alderdommens Præg af Myndighed; kun hans Haardhed og ubøjelige Strenghed gjør det ofte umuligt for Mange, hvis Sympathi han ellers har, at følge ham.

Fenger (Kjøbenhavns 4de) er maaske den af Partiet, som gjennem Forhandlingen kan komme videst med politiske Modstandere. Grunden hertil maa mindre søges i den belevne og hensynsfulde Maade, paa hvilken han optræder, end i at Fenger kun undtagelsesvis har Ordet udenfor de Sager, i hvilke han besidder en grundig og omfattende Sagkundskab. I den egenlige politiske Debat tager han kun sjeldnere Del; derimod er han selvskreven Taler og dygtig Arbejder i alle Emner, der ligge for ham i Egenskab af Læge og Finansmand. Skjønt hans Taler baade fra Formens og Indholdets Side nærmest ere en Art mundtlige Afhandlinger, noget tørre og systematiske, høres han med Opmærksomhed; thi som Regel taler han ikke uden at levere tankevægtige Bidrag til de foreliggende Sagers Belysning.

Klein, hvem kjender ikke det ærede Medlem fra Aalborg Amts 2den Valgkreds, tidligere almindelig erkjendt for en dygtig Dommer og Formand i Sø- og Handelsretten, i de senere Aar

velkjendt som Justitsminister i det Holsteinske og derefter i det Fonnesbechske Ministerium? „Klein er sin egen Højesteret," mere kortfattet og træffende kan Klein neppe karakteriseres. Man kan lade staa hen, om de Lovkyndige have Ret, der betvivle Kleins Autoritet som videnskabelig Jurist, man kan stundom synes, at han irriterer politiske Modstandere mere end rigtigt og nødvendigt, eller at han stundom formørker Klarheden ved en unødvendig bred Fremstilling; men sikkert ville Alle erkjende, at Klein lægger sine Beviser Stykke for Stykke og Led for Led tilrette med en selvbevidst Sikkerhed, der synes at trodse ethvert Angreb.

Brix (Kjøbenhavns 2den), der i Thinget kun sjelden tager Ordet, er udenfor Thinget titulær Professor og en anerkjendt dygtig Bestyrer af „Efterslægten." Skjønt „Tilhøreren" ikke veed Meget om ham, kan han dog sige, at Brix hører til dem af de „National-Liberale," der ere mindst utilbøjelige til at prøve Overenskomster, som da han i Vinter erklærede at ville følge Venstre i Præstelønningsloven, hvis dette kunde have ført til noget Resultat.

Om **Bille** (Kjøbenhavns 5te) kan neppe siges noget mere Betegnende end det, at han har været Redaktør af „Dagbladet," det rigtige kvikke, lette, vittige Dagblad, som Kjøbenhavnerne frydede sig ved, før Bille solgte det, og som Direktør for det kjøbenhavnske Byggeselskab kastede sig helt og holdent over Forretningslivet. Billes Navn som Politiker skriver sig næsten udelukkende fra hans Virksomhed som Redaktør. Journalist med Liv og Sjæl lagde han over sit Blad fra Ende til anden den paa een Gang lette og bidende Tone, der gjorde „Dagbladet" til en behagelig Læsning og til et Tugtens Ris, der sved saa meget skarpere som det strøede baade „Salt" og „Peber" i de aabne Saar. Mange ere de Spidser, der i Thinget idelig drejes og slynges imod ham, men det maa man sige, Bille er ikke den Mand, der gaar sin Vej med Pilespidserne i Kappen. Med en Tunge, der er spids og flydende som hans Pen, lægger han nu og da sin „Times" til Side for at kjæmpe med Folkethingets Flertal og lade det høre drøje Sandheder, ganske vist, som han selv ofte bemærker, uden at det bider paa dem, han drager tilfelts imod, men dog stadig fulgt med Interesse og Opmærksomhed saa vel af Ven som Fjende, naar han i et let henglidende Foredrag sender Pilespidserne desto hvassere tilbage.

Chr. Rimestad (Kjøbenhavns 1ste) er for Tiden de National-Liberales Ordfører i Folkethinget. En Fremmed deroppe vil tvivle derom, naar han ser den af Naturen noget tilbagetrukne, om man vil, beskedne Rimestad med de noget lidende Træk, og naar han første Gang hører denne Mand tale, hvem Naturen har negtet flere af

Brix. Bille.

Rimestad. Hindenburg

Veltalenhedens ydre Betingelser. Men en fast Tilhører veed, at neppe nogen politisk Lejlighed gaar hen, uden at Rimestad fører sit Partis Anskuelser frem, og det med en Ihærdighed, der aldrig svigter.

Højesteretssagfører **Hindenburg** er Repræsentant for Kjøbenhavns 6te Valgkreds. Trods et flydende Foredrag, der dog stundom falder noget tørt og ensformigt, har Hindenburg endnu ikke vidst at hævde sig nogen virkelig Indflydelse i Thinget.

Til det nationalliberale Parti hører fremdeles alle Folkethingets aktive militære Medlemmer, for Hæren: Generalerne Ankjær og Thomsen, Oberst Tvermoes samt Kaptajnerne N. P. Jensen og Bærentzen, for Flaaden: Kommandør Ravn og Kaptajn Tuxen. Ingen af dem indtager en fremtrædende Plads i Politiken, nærmest maa Forrangen dog vel gives Repræsentanten for Kjøbenhavns 3die, Oberst **Tvermoes**. Skjønt ung som Folkethingsmand (valgt 1872) har han fra første Færd mere end de fleste andre vundet Thingets Øre; man hører ham altid i Taushed. Denne paabydes allerede af Oberstens ydre Optræden; militær eller maaske rettere noget aristokratisk i sin Holdning, fører han Ordet med en urokkelig Ro og Alvor, der aldrig lader sig bringe ud af Ligevægt. Klart og bestemt fremsætter han sin velmotiverede Mening om Sagen; de ellers hyppige personlige Sammenstød ere ham næsten ganske fremmede. Til den Agtelse han nyder i Thinget, bidrager fremdeles den Afholdenhed, hvormed han deltager i Forhandlingen; udenfor militære og saadanne tekniske Spørgsmaal, hvortil han som Officer har særligt Kjendskab, er det en Undtagelse at høre Tvermoes tale, og navnlig holder han sig helt udenfor den egenlige politiske Debat, selv hvor Stoffet, t. Ex. Forsvarssagen i Almindelighed, indbyder dertil. — Det meste af hvad der kan siges om Tvermoes maa vendes om for at passe paa **Ankjær.** Det bør fremhæves, at General Ankjær er en elskværdig Repræsentant for flere Sider af den danske Folkekarakter, de Sider nemlig, der ofte betegnes ved Navn Hr. Sørensen. Man maa dog ikke misforstaa os; General Ankjær er selvfølgelig ingen Hr. Sorensen; men han er jevn og gemytlig, glad i sin Tilværelse, elskværdig selv i sin Vrede. Og det ærede Medlem fra Viborg 2den beskjæftiger sig ikke alene med militære Sager, men tager megen Del i de egenlig politiske Forhandlinger, navnlig da de finansielle, til hvilke han ved sin mangeaarige Virksomhed i Thinget har et godt Kjendskab.

Thomsen (Frederiksborg Amts 1ste) vakte store Forhaabninger, da han for et Par Aar tilbage mødte i Folkethinget som Forsvarsminister og Rigsdagsmand for Helsingør, og var, skjønt Medlem af det Holsteinske Ministerium og trods sin bestemte

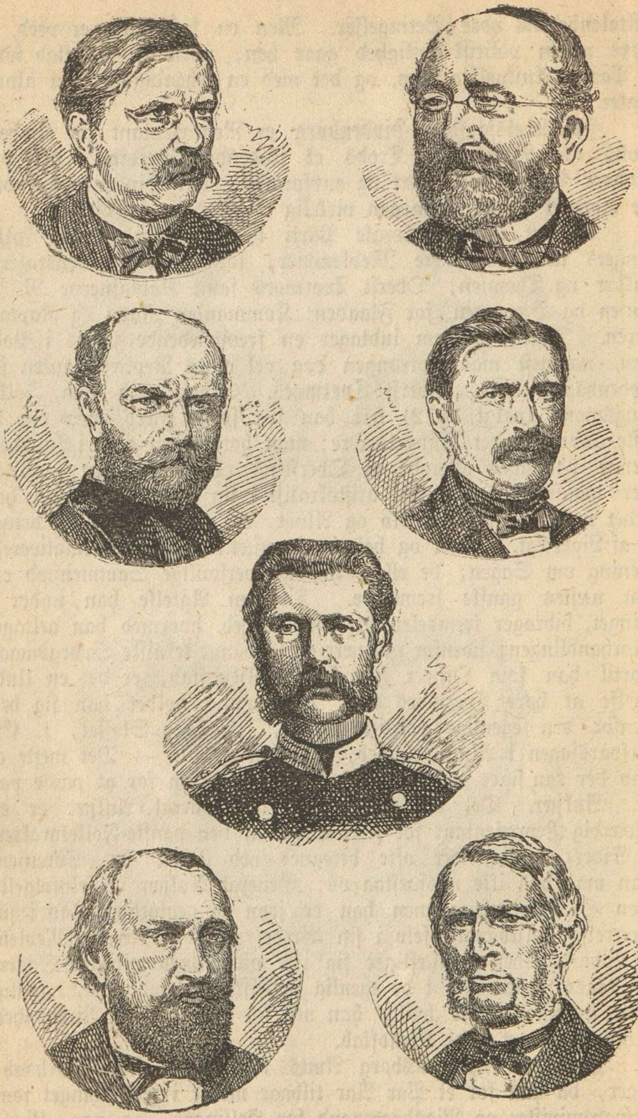

Thomsen. Bærentzen. Ravn.

N. P. Jensen.

Ankjær. Tvermoes. Tuxen.

Fordring paa Kjøbenhavns Befæstning ret vel set af Oppositionen. Senere synes dette Forhold at have forandret sig noget. Oprindelig var Thomsen heldig anlagt som Taler; i den senere Tid henfalder han dog stundom til vel megen Pathos og til en unødvendig Brede i Fremstillingen; paa Grund af disse Mangler er hans Foredrag nu ofte mindre end tidligere egnet til at vække og til at fængsle Opmærksomheden.

N. P. Jensen (Randers Amts 2den) er en hidsig Forsvarer af Kjøbenhavns Befæstning; med Berg ligger han i en stadig Disput om Gambetta, Garibaldi og slige Folk, som Kaptajnen paa ingen Maade kan fordrage.

Færingen **Bærentzen** er en tiltalende Repræsentant for Færøernes beskedne Stilling i det danske Rige.

Ravn (Kjøbenhavns 8de) har i dobbelt Forstand repræsenteret Flaaden som Flaademinister og Folkethingsmand. Om det er af denne Grund, at han besidder mindst to brave danske Sømænds Jevnhed, Ligefremhed og Fordringsløshed er ikke givet; men vist er det, at Ravn i disse Egenskaber ikke overgaas af nogen Mand i Folkethinget. Herfra skriver sig hans fredsommelige Omgang med Oppositionen. Med stor Ro tager han mod Afslag, naar han finder dem nogenlunde forsvarlige; i modsat Fald siger han lige saa rolig uden alle parlamentariske Omsvøb: Hm, ja saa gaar jeg min Vej. Paa den anden Side mangler Ravn, i al Fald i Politiken, væsenlige Sømandstræk. Han medbringer Intet af Sømandens Friskhed og Uforfærdethed og Intet af den tørre Humor, som det vaade Element udvikler. Ravn er kort sagt ingen „Ulk."

Tuxen fra Kjøbenhavns 9de staar dette Begreb noget nærmere, skjønt man vil vide, at ogsaa han er mere Theoretiker end praktisk Sømand. Dette er imidlertid et Spørgsmaal, som ligger udenfor Folkethinget; her forsvarer han med Indsigt og Dygtighed Flaadens Interesser. „Ulken" stikker frem, naar han med den uforstyrreligste Ro af Verden sender det ærede Flertal en forsvarlig Spids, som da han engang drog en Sammenligning mellem Venstre, der havde givet et umotiveret Afslag og det gamle Kancelli og fandt Sammenligningspunktet i et: „Skal tjæres". Saaledes havde nemlig Kancelliet, fortalte han, kort og godt svaret en Enke, der havde ansøgt om at en kongelig Befaling, som bød at tjære alle Plankeværker, ikke maatte komme til at gjælde hende og hendes Plankeværk. „Spidserne" ramme saa meget haardere, som de udgaa fra en Mand, hvis Deltagelse i Debatten altid røber den Sagkyndige, og de tabe ikke ved at udsendes af en

Mand, hvis ydre Sindighed er saa stor, at man skulde tro, han aldrig i sit Liv havde bevæget sig længere end fra Styrbord til Bagbord.

Med den ærede Repræsentant for Sorø Amts 4de Kreds træde vi hen for Godsejernes lille Gruppe. Grev **Holstein-Holsteinborg** maa vel nu regnes til de National-Liberale, som engang have kjæmpet under hans Fane, men han hørte før sin

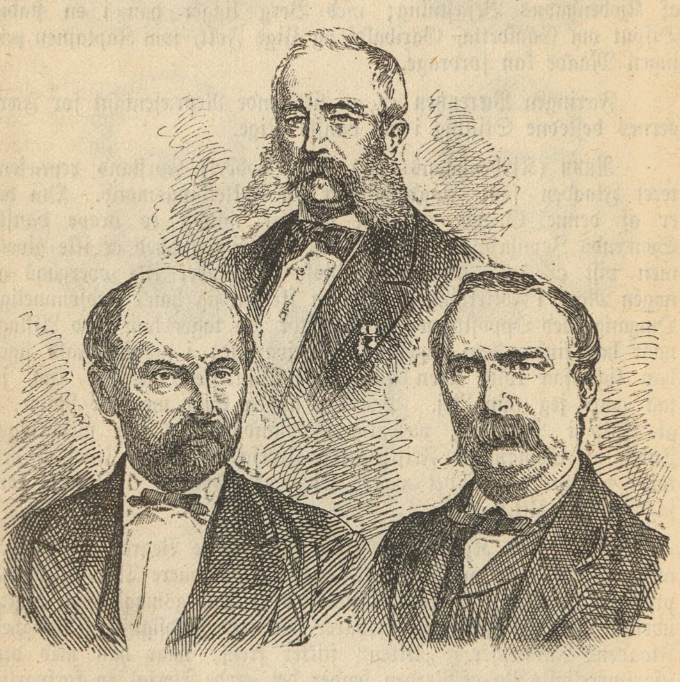

Holstein-Holsteinborg.
Ingerslev. Scavenius.

Ministertid og hører vel endnu ved hele sin politiske og sociale Opfattelse dog nærmest til Mellempartiet. I Thinget optræder han kun sjelden som Taler.

Scavenius er Noget for sig; om han er noget af en politisk Begavelse er vel endnu ikke afgjort. Imidlertid maa det erkjendes,

at Scavenius altid har viist sig rede til at offre Tid og Arbejde i det Offentliges Tjeneste, ligesom han ikke skyer det Besvær, som følger med at være Mindretallets Ordfører i Finanssager. Hans Mening i disse som i almindelige politiske Spørgsmaal faar Betydning ved den uden Tvivl rigtige Antagelse, at Manden fra Præstø Amts 1ste Kreds er Landsthingsgodsejernes „Udligger“ eller „Barometer“ i Folkethinget.

Nærmest ham staar **Ingerslev.** Da efter Opløsningen 1873 Konsul Mørch ved Overtagelsen af Aarhus Stiftstidende trak sig tilbage fra det aktive politiske Liv, slog Ingerslev Bjørnbak ved Valget i Aarhus Amts 2den Kreds, og han er saaledes et af Thingets yngste Medlemmer. Gjælder det den egenlige Politik tager Ingerslev kun sparsom Del i Debatten; i kommunale Sager forhandler han med Sagkundskab; han indtager som anført samme Standpunkt som Scavenius; men ligesom vi i Almindelighed mellem Godsejerne føle, at vi ikke længer staa mellem de skarpest udprægede National-Liberale, saaledes føle vi os særlig med Ingerslev hensat i de mindre skarpt betegnede Mellemgrupper. Umærkelig for os selv er saaledes allerede Overgangen gjort, og vi aabne

Mellempartiet

og dets Grupper med de Herrer **Gad** (Vejle Amts 1ste) og **Frederiksen** (Maribo Amts 2den).

Det maa dog kaldes en stor Vildfarelse, naar Almenheden i disse to ser et politisk Tvillingpar; i flere omtvistede Spørgsmaal staar Gad langt fra Venstre saa nær som Frederiksen. Hvor er ikke allerede den personlige Forskjel fremtrædende! Paa den ene Side den tørre, noget tungt bevægelige Gad, paa den anden Side den ungdommelig sprudlende Professor med den umiddelbare Livlighed. Frisk og rask kaster han sig ind i Debatten, idet han uafbrudt aander den evindelige Travlhed, som en Kollega (A. Hage) en Gang træffende betegnede ved at formode, at Frederiksen under en kort Fraværelse fra Salen havde været ude og skrive en Bog. Forøvrigt har Professoren virkelig travlt, om end Rygtet tager Munden for fuld, naar det vil vide, at hans Professorvirksomhed er Nr. 31 af hans Bestillinger. I Virkeligheden brede disse sig dog fra den akademiske Lærestol ud over en Mængde store Forretninger, og Professor Frederiksen er baade Landmand og Skovejer i Sverrig, baade Fabrikant, Tømmerhandler og meget mere.

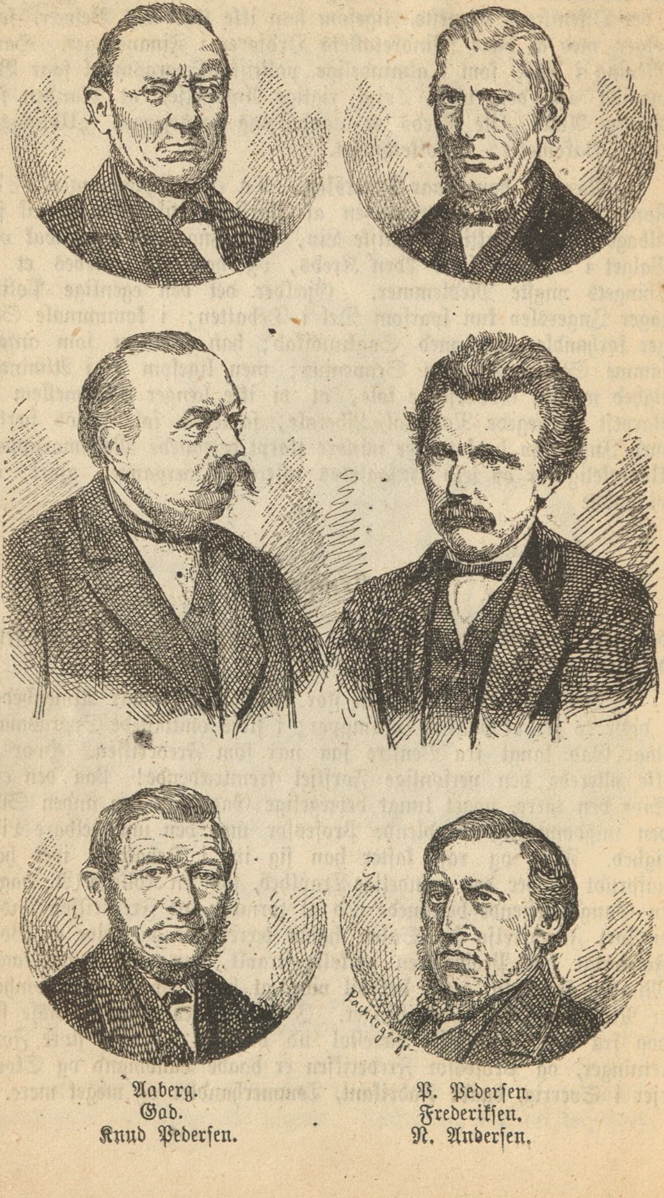

Aaberg. P. Pedersen.
Gad. Frederiksen.
Knud Pedersen. N. Andersen.

Man kalder disse to Mænd Førere og regner til deres Følge en Række Folkethingsmænd af Bondestanden. Der er Vestjyden Aaberg, som repræsenterer Lemvigkredsen, der er Fynboen N. Andersen (Odense Amts 3die), og der er Nordsjællænderen P. Pedersen (Frederiksborg Amts 5te), alle tre velbegavede Bønder, som samvittighedsfuldt sætte sig ind i Sagerne og jævnlig give dygtige Bidrag til Belysning af reelle Spørgsmaal. N. Andersen tager tillige jevnlig Del i den politiske Debat med skarpe Angreb paa Venstre, særlig paa Berg og J. A. Hansen. Det Samme gjælder til Dels **Knud Pedersen** (Kjøbenhavns Amts 4de), hvis Betydning dog turde være mindre end de tre Nævntes.

Følgende 7 Medlemmer af Mellempartiet tage meget sjelden Del i Forhandlingerne, men stemme som oftest korrekt med Højre, det er: **P. Hansen** (Lyngbykredsen), **L. Jacobsen** (Roeskildekredsen), **Steffensen** (Nakskovkredsen), **Poulsen** og **Dahlkild** (vestfynske Kredse, Odense Amts 6te og Svendborg Amts 4de), **Chr. Hansen** (Mariagerkredsen) og **Lybye** (Skivekredsen). Noget nærmere Venstre staa Medlemmerne fra saavel Thisted Amts som Aalborg Amts 1ste Kreds, de Herrer **Bach** og **Jens Jensen**.

En af Mellempartiets særlige Grupper er opstaaet ved de Rester af det tidligere „nationale Venstre," som ikke have fulgt det „forenede Venstre". Det er ikke Tilhørerens Sag at dømme i den aldrig hvilende Strid, om hvor vidt disse Mænd af det „nationale Venstre" høre til Højre eller ej. Vist er det, at Størstedelen af deres politiske Virksomhed bestemt gaar ud paa, at de ikke ville gjælde for Højremænd. I Virkeligheden turde deres Stilling være denne: selv paastaa de, at de arbejde for Venstres Grundsætninger, Venstre vil ikke kjendes ved dem, Højre tager gjerne mod deres Tjenester. Fremdeles er det givet, at de i den politiske Kamp gjerne staa paa højre Side, bekæmpe og bekæmpes af tidligere Meningsfæller med en Ihærdighed, gjennem hvilken man skal have Vanskelighed ved at se Fællesskab i Anskuelser. Disse Bemærkninger finde fortrinsvis deres Anvendelse paa **Lars Dinesen** (Frederiksborg Amts 3die) og **P. E. Olsen** (Frederiksborg Amts 4de). P. E. Olsen har gjort sig bekjendt ved en egen Kampmaade, som særlig bestaar i at oplede og holde op for Modstanderen saadanne Yttringer fra dennes Fortid, som staar i Modsætning til den Stilling, han for Tiden indtager. Lars Dinesen er utvivlsom en af de dygtigste Bønder, som sidder paa Rigsdagen, en af dem, som ved Flid og naturlig Begavelse have erhvervet en politisk Indsigt, der giver Adkomst til politisk Rang. I Forhold vedrørende Marinen fortjener Dinesen endog Navn af sagkyndig.

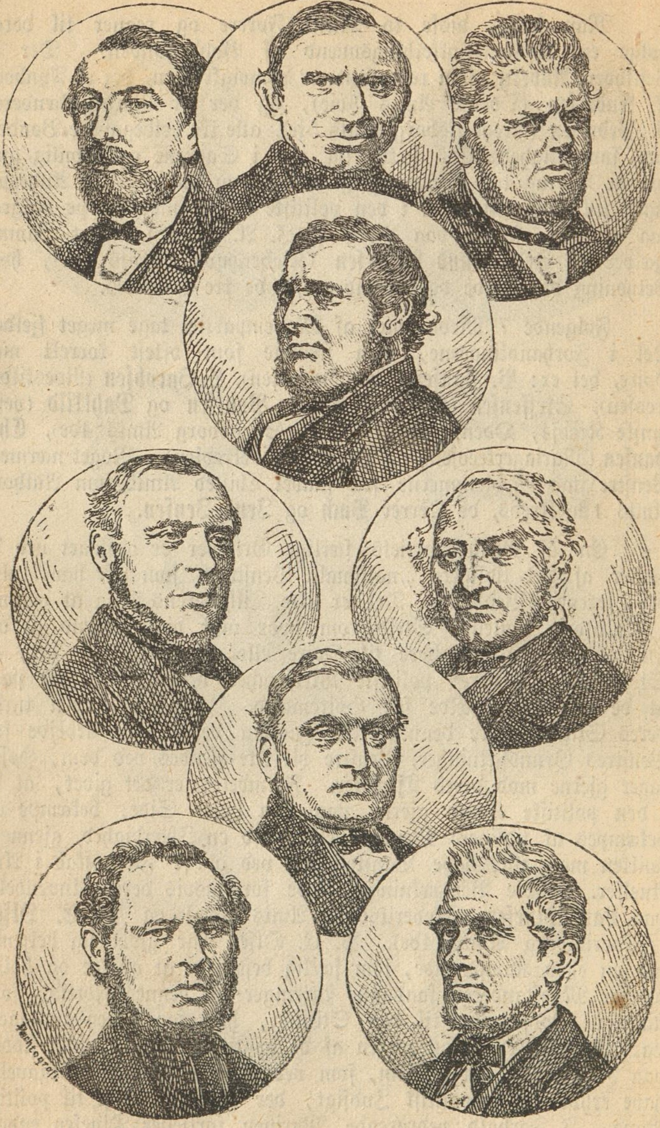

Dahlkild. Poulsen. P. Hansen.
Lybye. Bach. L. Jacobsen.
Jens Jensen C. Hansen. Steffensen.

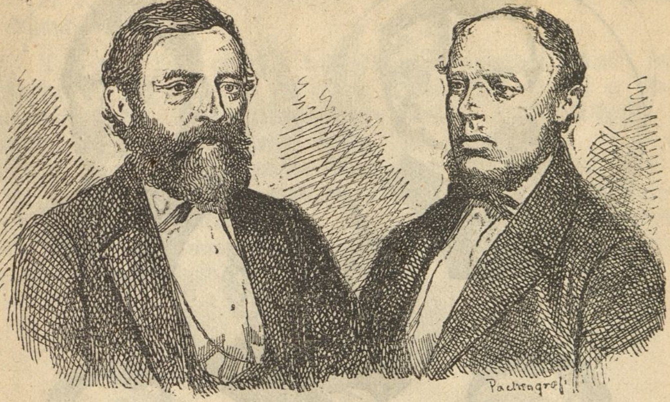

P. E. Olsen. Lars Dinesen.

Omkring disse tvende gruppere sig den gamle, elskværdige, i sin Tale noget højtidelige fynske Bonde, Repræsentanten for Odense Amts 2den Kreds, **Cornelius Petersen**, en af Frihedens Veteraner, Nordsjællænderen **L. Larsen** (Frederiksborg Amts 2den), Højesteretssagfører **Octavius Hansen** (Odense Amts 1ste) og Bornholmeren **Kofod**.

Octavius Hansen er for saa vidt et virksomt Medlem af Thinget, som han tager flittig Del i dets Forhandlinger og i Udvalgene jevnlig repræsenterer sine Meningsfæller. Har han nu en tilsvarende Indflydelse i Thinget? I saa Henseende synes han at mangle Evne til at begrænse sig og til at skjelne mellem det at have og udtale en Mening og det at give Bidrag, som bringe Debatten frem. Paa en Maade modsat forholder det sig med Kofod. Han var i sin Tid et friskt og vækkende Medlem af Thinget; som Sprogrenser var han en levende Protest mod den Opfattelse, at sproglige Emner skulde være noget særdeles tørt. I al Fald gned han denne „tørre Jyde" saa eftertrykkelig med „Salt" og „Peber," at Tilhøreren fik den ned i den fornøjeligste Stemning. I de senere Aar har det forenede Venstre stadig været Skive for hans bidende Vittigheder; men herover kom han i saa jevnlige Sammenstød med Formanden om, hvad der var

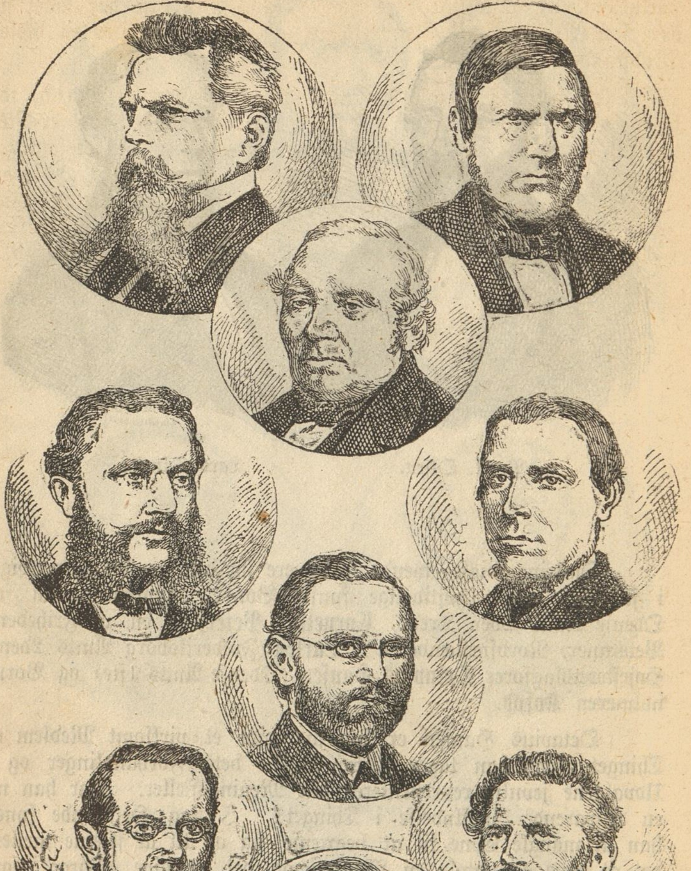

Kofod. Cornelius Petersen. Fjord.
Bagger. Octavius Hansen. L. Larsen.
Vogelius. Jagd. Steenstrup.

parlamentarisk tilladeligt, at han i lang Tid kun har ladet sig høre som Afbryder af Venstretalere, og ved livlige Hør til disses Modstandere.

Paa dette Sted ville vi indskyde en Gruppe af Mænd, for hvem det vel ikke er let at finde den rigtigste Plads: det er Repræsentanten for Thisted Amts 3die Kreds, Højesteretssagfører **Bagger**, fremdeles Skolelærer **Fjord** (Ribe Amts 2den), en jevn Vestjyde, Højres og Mellemgruppernes Repræsentant blandt Thingets fire Sekretærer, Sagfører **Steenstrup** fra Ærø, Redaktør **Vogelius** fra Frederikshavn og endelig Kaptajn **Jagd** (Thisted Amts 2den), en stemningsfuld, ustadig, halv barok, men dygtig og godt begavet Mand.

Schjørring. Termansen.

Paa Grænsen af Venstre staa de Herrer **Termansen** (Ribe Amts 4de) og **Schjørring** (Thisted Amts 4de), uden Tvivl de bedste Rester af det nationale Venstre, der under den skarpe politiske Strid have formaaet at hævde en Mellemstilling. I Virkeligheden Venstremænd have de dog af Sky mod det forenede Venstres Politik i de senere Aar fjernet sig fra Venstre. Fra een Side har man om dem, særlig dog om Termansen, sagt, at de

ere for staalsatte for det politiske Omstændighedernes Liv, medens fra anden Side deres Ubøjelighed snarere opfattes som en vis politisk Jomfruelighed, en Blidhed i Karakteren, der ikke kan forsone sig med den haardhaandede, ikke altid ideelle praktiske Politik, og som derfor trækker sig tilbage fra Tummelen, stiller sig i en politisk Krog og kun vover sig frem, naar Larmen lægger sig. Forøvrigt er det, „Tilhøreren" i den bedste Mening kalder politisk Jomfruelighed, til Stede i meget forskjellig Grad hos de to Mænd. Mindre ideal, mere praktisk end Termansen vover Schjørring sig dog af og til ud i den aktive Politik. I Spørgsmaal vedrørende Retsvæsenet er Byfogden fra Skjelskjør en baade praktisk og frisindet Deltager i Folkethingets Arbejde. Termansen derimod har i de senere Aar næsten ganske stillet sig udenfor det politiske Liv, sine Venner kan han ikke følge i Kampen, og Modstanderne vil han ikke med sin gode Villie støtte. Han er maaske for ømfindtlig, for fintfølende, for jomfruelig en Natur til at trives vel i Politikens haarde og stenede Jordbund. Venner af korte og kraftige Karakteristiker have kaldt Termansen „Danmarks lærdeste Bonde"; mulig er han det, i al Fald besidder han i flere Retninger en Viden, som mange Lærde kunde glæde sig over, saa omfattende Kundskaber har han i Historie, dansk og almindelig Historie, i dansk Literatur og maaske meget Andet, Kundskaber, der vilde tage sig godt ud paa en akademisk Lærestol, ja saa meget bedre, som de ere parrede med et dybere og inderligere Syn paa Livet og dets vexlende Former end mange Lærde tilsammen byde over. I kort Begreb: Termansen er en Pryd, en Stolthed for den menige danske Befolkning, til hvilken hans Lærer og Mester, Grundtvig, nærede en saa dyb og inderlig Tillid.

Fra Mellemgrupperne til Venstre er Overgangen givet i selve et Mellempartis Stilling. I sine store Træk tør Politiken vel kun vedkjende sig to Partier, et Højre og et Venstre, og saaledes ogsaa Repræsentationen: i det Hele og Store har den vel kun Plads til de samme to Partier. Mellemgrupperne kunne mindre kaldes et Parti, de danne selv kun Overgangen fra Højre til Venstre og uden yderligere paa dette Punkt at kunne paapege særlige Overgangsled gaa vi fra Mellemgruppernes sidst nævnte Mænd uden videre over til

Det forenede Venstre,

det Parti, der lige til Rigsdagens sidste Samling i en Række Aar har dannet Folkethingets Flertal. En Forskjel indenfor Partiets Grændser har der vel altid fundet Sted, en Forskjel nemlig mellem de Dele, hvoraf Partiet er dannet, det folkelige og det nationale Venstre; men Partiets Disciplin og Kampen mod fælles Modstandere have dog holdt de tvende Dele sammen; da fandt der netop i sidste Samling en Skilsmisse Sted, og Partiet delte sig i et yderste Venstre og et mere maadeholdent Parti. Skilsmissens Historie og den af Skilsmissen fulgte Sondring i Grupper hører dog nærmest Fremtiden til. En „Tilhører" kan kun holde sig til Fortiden. Hvorvel det nu neppe kan kaldes korrekt, naar man taler om Venstremænd, at iagttage nogen Rækkefølge i Medfør af „Rangen," saa ville vi dog, idet vi skride til Fremstillingen af Venstres Mænd for saa vidt iagttage Rangen, som vi ville begynde med den officielle Repræsentant, ikke blot for Venstre, men for selve Thinget, med Thingets Formand, Repræsentanten for Holbæk Amts 4de Kreds, med

Krabbe. Som Folkethingets Formand beklæder Krabbe en af de vanskeligste Stillinger i Rigsdagen, for Tiden maaske den vanskeligste. Sat paa Formandspladsen af et Flertal, der uden Andel i Styrelsen særlig søger at hævde sin Stilling ved systematisk Opposition, og selv delende dette Flertals Anskuelser har han det besværlige Hverv at skulle være upartisk, tilmed paa en Tid, da Partikampen har naaet en hidtil ukjendt Højde. Har Krabbe nu løst denne Opgave paa en Maade, som vinder Anerkjendelse selv hos Folk udenfor hans Parti, da skyldes dette ikke mindre en bevidst Stræben efter at være Posten voxen end særlige Anlæg for den. Thi mangler Krabbe end flere af de Egenskaber, som man almindeligvis mener udfordres til at beherske en Forsamling, — en imponerende Skikkelse, en kraftig Røst — er der dog over hele hans Optræden en Værdighed og en Ro, som erstatter disse. Udenfor de Meddelelser, han hver Dag som Forhandlingens Leder har at gjøre, skal en „Tilhører" være heldig for at faae Formanden at høre: af Naturen ordknap, afmaalt og bestemt synes den ham af Pligt paabudte Tilbageholdenhed yderligere at have udviklet disse Egenskaber, og hvad der kan siges med eet Ord bør man efter Krabbes Praxis aldrig bruge to til. — Hvis der nogensinde kunde blive Tale om et Venstre-Ministerium, vil Krabbe nærmest blive udpeget som den Venstremand, hvem Ingen kan nægte Adgang til Ministerbænken.

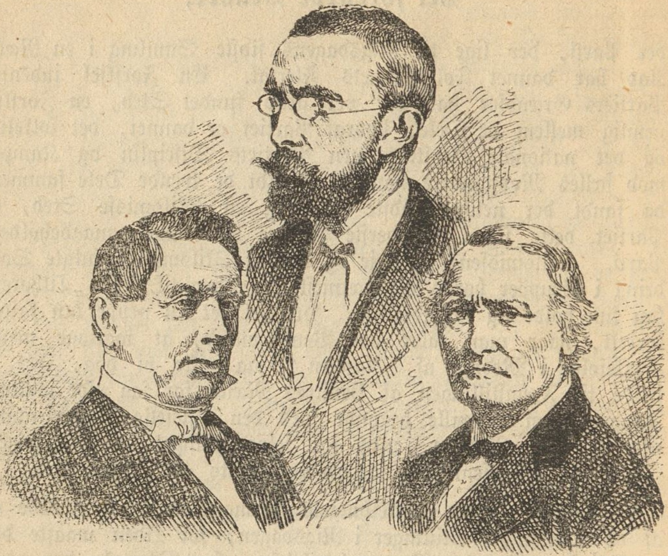

Krabbe.

Alberti. J. A. Hansen.

Den mest fremtrædende Venstremand er dog maaske J. A. Hansen, en af de interessanteste Skikkelser blandt Thingets samtlige Medlemmer. Før 1866 var det Rudkjøbing, efter dette Aar er det Svendborg, der har Æren af at sende ham til Rigsdagen. „J. A. Hansen," siger en af hans Jagttagere, som paa ingen Maade er en af hans Venner, — „J. A. Hansen," siger denne, „er Personifikationen af det for hele Almuen Fælles, af Almuens Aand og Begreb. — Det kan jo heller ikke være Andet. — En Barndom, en Ungdom, og en første Manddom tilbragt ved Skomagerbordet med den usle Tællepraas, som han selv saa træffende skildrer det, eller med anstrengende Dont ved Barkhulen i Garveriet, trættende, møjsommeligt Arbejde fra tidlig Morgen til sildig Aften paa en Tid, da Haandværkeren ikke kjendte til Andet end Slid i sit Ansigts Sved og ikke begjærede Andet, fordi hans Sind og Tanke ikke var opladt for Noget, der laa højere

end det daglige Brød. En ensidig og under Gjenvordigheder fortsat Selvdannelse, visselig vidnende om Villiens Energi og Udholdenhed, men uden den Vejledning, som ad Gjenveje fører til Maalet. Saa en Periode af religiøs Opvækkelse, nærmest grundtvigiansk i sin Farve, halv pietistisk i sin Rod og med Tendenser til Mystik, men frelst fra denne farlige Vej ved at ledes ind i Kampen mod Statens Intolerance og den borgerlige Lovgivnings Samvittighedstrang og derved bringes til at sigte paa et praktisk Maal, dannende tillige en Forberedelse og en Øvelse til den senere politiske Virksomhed. Thi først da følger Politiken. — — Som virkelig Politiker fødtes J. A. Hansen i 1848, endnu nærmere betegnet den 12te Juli 1848. Han fødtes ved den første Valglov, som indførte almindelig Valgret i Danmark; det er Martsministrene Monrad, Lehmann og Tscherning, som have holdt J. A. Hansen over Daaben." (Zodiacus: Parlamentariske Stjernebilleder.)

Hvad J. A. Hansen er bleven, skylder han saaledes sig selv. Han skylder sin Begavelse det, sin Iherdighed og et ikke ringe Fond af Statsmandsdygtighed. Fra den Stund, Friheden blev given os, har J. A. Hansen været en af Bondestandens anerkjendte Førere paa Thinge. I forreste Række bør han nævnes blandt dem, der have gjort Fæstebonden til en uafhængig Mand og friet Landets rigeste Velstandskilde fra en Skranke, som i Aarhundreder har hindret dens Rigdomme fra at flyde. — Under de politiske Forhandlinger har J. A. Hansen navnlig sin Styrke i Kritiken. Han har en ganske særlig Evne til at tage et Stykke Tale for sig, trevle den op og holde Trevlerne frem for Lyset. Under et langt, arbejdsomt Liv er J. A. Hansen naaet til Grændsen af de 70; men endnu bærer han ikke andre Spor af Alderdommen end det graanende Haar, de skarpere Træk og en maaske større Irritabilitet. Saavel i Rigsdagens Arbejder som i hele det politiske Liv tager han dog nu saa stor en Del som nogensinde i de syv og tyve Aar, hvori han med nogle Maaneders Afbrydelse har havt sin Plads i Thinget.

I 26 Aar har **Alberti** været Sorøkredsens Repræsentant, og de, der uafbrudt have fulgt ham paa hans lange politiske Løbebane, kunne ikke huske eller tænke sig Alberti anderledes end han staar den Dag idag. Omkring ved de Treds har han endnu det kraftige mørke Haar, hans Hals er ikke bleven bøjeligere, hans hvide Halsbind ikke gulere med Aarene, og hans Hat skal i umindelige Tider have trodset Modens Fordringer. Denne Bestandighed i det Ydre er maaske en Tilfældighed, men den er karakteristisk for Alberti; thi den svarer til den Bestandighed i det

N. Larsen.	Hans Jensen.	O. Pedersen.
H. Hansen.	Rasmussen.	H. Albretsen.
L. Pedersen.	O. Christensen.	Schroll.

Indre, hvormed det ikke kan negtes, at han stedse har arbejdet for sit Partis Formaal. Han fremsætter i Reglen sine Tanker i en jevn, sindig, noget tør Form; men sandsynligt er det, at der bag dette Ydre skjuler sig endogsaa Lidenskab for Demokratiet. Som bekjendt er Alberti Prokurator, og paa Prokuratoren lægger han særlig Vægt. „Jeg er og bliver aldrig andet end en Prokurator, hvis væsenligste Betydning ligger i den Sag, han fører," skal Alberti have sagt en Gang og derved kort og træffende karakteriseret sig selv.

Til J. A. Hansen og Alberti slutter sig en Kreds af 9 sjællandske Bønder, som paa Grund af den indskrænkede Plads, der er skjænket Tilhøreren, maa nøjes med den Belysning, som de Førere, de staa nærmest, kunne kaste over dem. Der er **H. Jensen**, **N. Larsen**, **O. Pedersen** og **Rasmussen**, som — sammen med Krabbe — repræsentere Bondevennernes Hjemsted, Holbæk Amt. Fremdeles **H. Hansen** (Sorø Amts 5te) og de fire af Præstø Amts Folkethingsmænd — de to andre ere Bojsen og Scavenius — **H. Albretsen**, **O. Christensen**, **L. Pedersen** og sluttelig den aldrig talende **Schroll**, i 26 Aar uafbrudt valgt i Vordingborg som Venstremand.

Til denne Gruppe henregnes vel ogsaa naturligst de to falsterske Bønder **R. Olsen** og **R. Claussen**, den sidste en yngre Mand, Grundlægger og Udgiver af et Venstreblad i Nykjøbing, Lolliken **Chr. Pedersen**, Redaktør **G. Petersen** i Svendborg, som slutter sig meget nøje til J. A. Hansen og er valgt paa Langeland, samt endelig **Zahle** (Ringsted) og **Tauber** (Slagelse).

Zahle er i særlig Forstand noget for sig i Folkethinget. Det er ham imod, naar man fordrer af en Politiker, at han skal gaa omkring som en stivfrossen Alvorsmand. Politiken, siger han, trænger som alt menneskeligt til Gemyt, Lune, lidt Fornøjelighed imellemstunder. Og dette er ingen blot og bar Theori for Zahle; han udfører den selv i Praxis og gjør det paa en Maade, som ogsaa kan fornøje andre. Naar Zahle midt i en højhælet, alvorlig politisk Debat rejser sig og tager Ordet, kan man altid være vis paa, at der i hans Tale vil forekomme Steder, der fremkalde Munterhed, hvad enten det nu er fordi „en Tilhører" maa lee ad ham eller lee med ham. — Om Tauber maa det siges, at hvis det anbefaler en Mand, der staar som Talsmand for en Sag, at han er ilde set af sine Modstandere, da har Tauber en saadan Anbefaling: han har mere end de Fleste været stillet overfor en mindre sympathetisk Opfattelse af sig selv baade som Person og som Politiker. I Thinget har Tauber

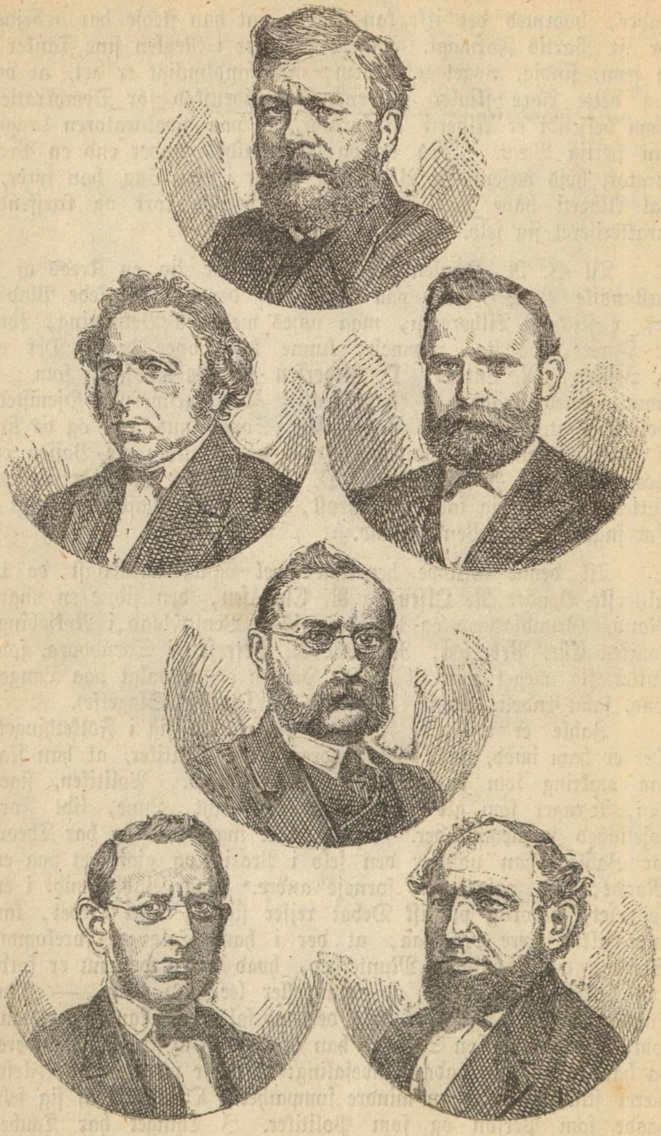

R. Olsen. Tauber. Chr. Pedersen.
G. Petersen. Zahle. R. Claussen.

staaet som Ordfører i økonomiske Sager, navnlig Toldvæsenet, og har da med Iherdighed, selv overfor politiske Meningsfæller, forfegtet Frihandelens Grundsætninger.

Man har betegnet den Vej i Venstre, som man kan kalde den I. A. Hansen=Alberti'ske, ved Ordet „madstræverisk." Man har fra anden Side gjort Indsigelse mod denne Benævnelse ved at henvise for I. A. Hansens Vedkommende til den religiøse Opvækkelsesperiode i hans Liv, til hans bekjendte Varme for Theatret, for Albertis Vedkommende til dennes ligesaa bekjendte Kjærlighed til Folkehøjskolerne. Ved Ordet „madstræverisk" har man dog vel nærmest ment, at den nævnte Retning særlig har kjæmpet for at sikre Bondens økonomiske Uafhængighed. Holdende sig til denne Betydning af Ordet, tror „Tilhøreren" i Modsætning til den nævnte Retning at kunne betegne den næste Gruppe af Venstre som mere repræsenterende Demokratiets aandelige Stræben. Det er den Gruppe, som udleder sin politiske Herkomst fra Grundtvig.

Til denne Gruppe hører først og fremmest „det ærede Medlem for Vejle Amts 2den," **Berg**, en af de mest begavede og for Øjeblikket indflydelsesrigeste Politikere, som er udgaaet fra den grundtvigske Skole. Særlig repræsentere Grundtvigianerne vil Berg dog neppe; hans Særkjende er vel snarere det, at han er med til Alt og allevegne, og mulig var han med en større Begrændsning endnu stærkere end han i Virkeligheden er. — Alene det at være et Partis ledende Medlem i finansiel Henseende stiller et stort Krav til Alsidighed, til et hurtigt og klart Omdømme, og Berg har som bekjendt været en flittig Ordfører for Finantsudvalget. Maaske for flittig! Hvor nøjeregnende har han ikke viist sig med en Mængde Enkeltheder paa Finansloven, dette overvældende Stof, der strækker sig over alle Samfundslivets Omraader, aandelige og materielle, lovgivende og administrerende, og hvor har han ikke derved gjort Finansbehandlingen lang! — Men ogsaa i militære Spørgsmaal er Berg et indflydelsesrigt Medlem. Dertil kommer saa Skolesagen, de kirkelige, kommunale og mangfoldige andre Sager, hvori Berg altid tager en væsenlig Del af Arbejdet. Saaledes udfolder han en travl Virksomhed, og det kan ikke negtes, at han som Taler har store Evner til at fængsle, at han har et godt Greb paa at bringe enhver Sag paa sin rette Plads og at stille den frem for sit Parti i den i Forhold til Partiets Program rette Belysning. — Hertil kommer et yderligere Moment. Berg er uden Sammenligning den største Agitator, vort politiske Liv har kjendt; han er utvivlsomt den

eneste, der, som f. Ex. ved Valgene i 1873, i en Snes Dage holdt omtrent en Snes politiske Møder, og det ikke i en enkelt Egn, men hele Landet over, fra Lolland og Nordsjælland til Lemvig og Aalborg, ja, det turde være et Spørgsmaal, om det ikke skyldes hans omfattende agitatoriske Virksomhed, at det forenede Venstre blev Flertal i 72 og holdt sin Stilling i 73. Lægger man nu hertil, at Berg, som bor i Kjøbenhavn, ejer en Navigationsskole og er Sogneraadsformand paa Bogø, at han er Bladudgiver og Bogtrykker i Kolding og Hillerød, at han skal staa i

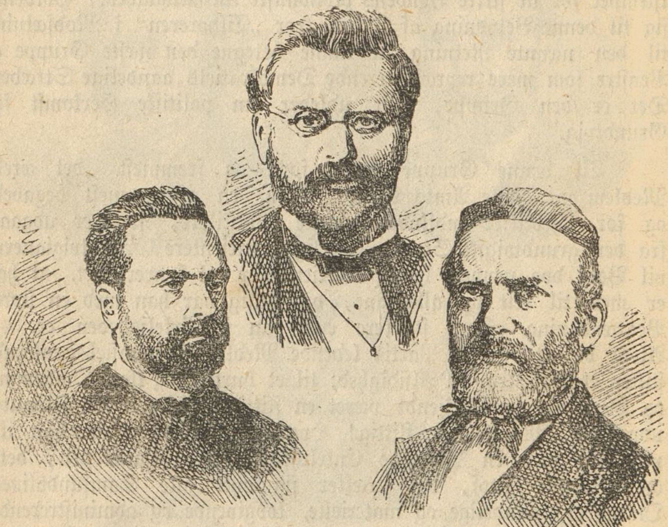

Berg.

Bojsen. Høgsbro.

Forbindelse med politiske Venner i alle Landets Egne, da vil man se, hvilke Kræfter Manden maa besidde og maaske i hans udbredte Virksomhed tillige finde en Undskyldning for, at han ikke altid farer lempelig frem.

Maa man fornemmelig anse Berg for i Almindelighed at repræsentere de forskjellige Synsmaader, der gjøre sig gjældende

indenfor Venstre, træffe vi i d'Hrr. **Høgsbro** (Svendborg Amts 5te) og **Bojsen** (Præstø Amts 6te) de mest fremtrædende Repræsentanter for den særlig grundtvigianske Side af Partiet.

Høgsbro er Grundtvigianernes politiske Ordfører i Pressen. Ved at slutte sig til det forenede Venstre blev hans Stilling ikke let; han blev udsat for haarde Angreb af Mænd som Hammerich, Nørdam og Flere, for hvem det forenede Venstre staar som et „Forbund mellem Aand og Uaand." Modsat Berg, der som Agitator tumlede sig ude i Befolkningen, sad Høgsbro i al Stilhed hjemme og udsendte gjennem „Dansk Folketidende" den Forstaaelse af det nye Forbund, han vilde skulde gjælde. Det gjaldt om at være forsigtig, om ikke at røre ved de endnu temmelig friske Saar, Grundtvigianere og Bondevenner havde slaaet hinanden, om at bøje af for Lidenskaberne. Og Høgsbro er en snild og klog Politiker. Med en Understrøm af tilbagetrængt Harme mod de fælles Modstandere, formaaede han at give en jevn, rolig og klar Fremstilling af S a g e r n e, og at holde de af Grundtvigianerne mindst vel sete Personligheder saa langt i Baggrunden, at de ikke vakte Anstød, saa længe en saadan Fare endnu var tilstede. — I Thinget holder Høgsbro sig tilbage, tager ikke nogen stor Del i dets Arbejder og taler sjeldent. Sin Indflydelse hævder han underhaanden og gjennem sit Blad.

Bojsen har trods sin Ungdom i Politiken allerede en politisk Stilling i sit Parti. Lige fra sin Indtrædelse i det barske politiske Liv har Bojsen vidst at føre sin Slægts Blidhed og Elskværdighed med sig. Han har derfor, saa vel af Modstandere som Partifæller — skjøndt ganske vist i forskjellig Mening — vundet Navnet „den Elegiske." Men foruden at svare til sit Navn har Bojsen tillige i de sidste Rigsdagssamlinger vundet sig en selvstændig Plads, navnlig i militære Sager, og for saa vidt have selve Generalerne i Folkethinget anerkjendt Bojsens Virksomhed i Forsvarsspørgsmaalene, som de have indrømmet ham et omfattende og indgaaende Arbejde i disse Sager og viist sig villige til at diskutere med ham selv om rent tekniske Spørgsmaal.

I nær Forbindelse med de to sidst Nævnte staa de tre Fynboer, Gaardejerne **Lange** (Svendborg Amts 1ste) og **H. Madsen** (Odense Amts 7de) samt Friskolelærer **Kl. Berntsen** (Odense Amts 5te), alle tre unge Mænd og Repræsentanter for den politiske og religiøse Bevægelse, som navnlig i den senere Tid har udviklet sig paa Fyen. — I det Væsenlige under samme Maal som disse tre gaa de to Jyder, Gaardejer **Buch** (Vejle Amts 6te) og Lærer **Sørensen** (Vejle Amts 5te), den første en

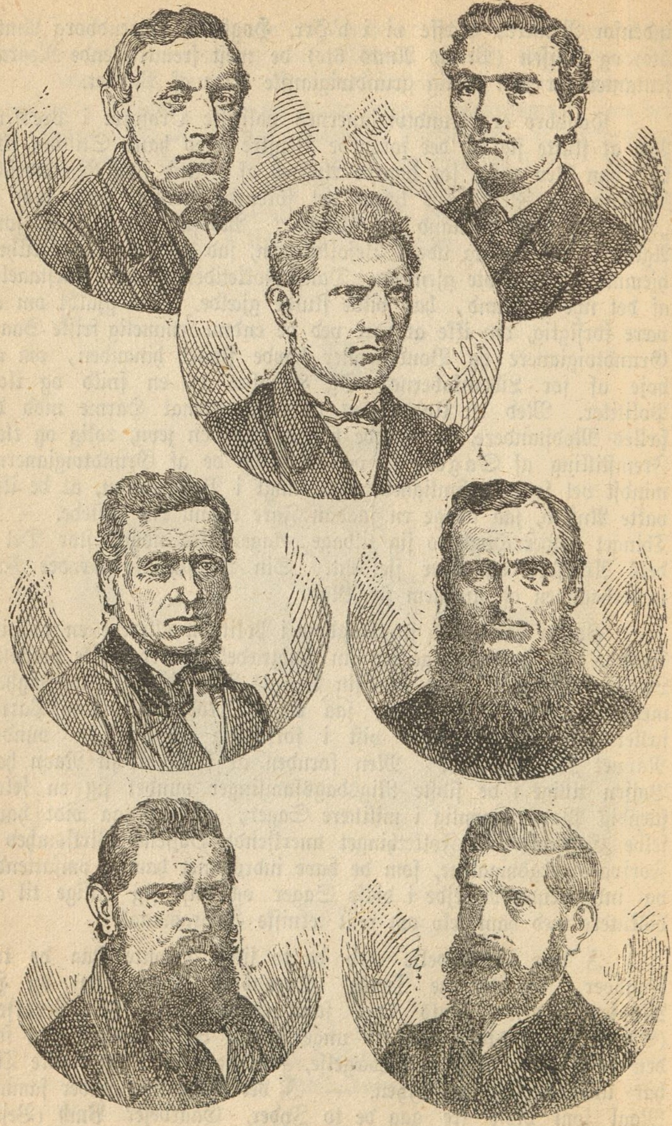

Tange. H. Madsen. Kl. Berntsen.
H. Nielsen. J. Jensen.
Buch. Sørensen.

blid Karakter, den anden en af de mange yngre Lærere, som have taget megen Del i de sidste Aars politiske Liv. — Nærmest til samme Gruppe kan ogsaa henføres **H. Nielsen** (Odense Amts 4de) og **J. Jensen** (Svendborg Amts 2den).

Om de jydske Medlemmer af Partiet, hvis Navne „Tilhøreren“ først nu kommer til, gjælder det i Almindelighed, at de mindre end Øboerne lade sig henføre under de to Hovedretninger, hvoraf det forenede Venstre er opstaaet. Hverken den sjællandske Bondebevægelse, hvis Nedstamning fra det store Fæstespørgsmaal endnu er kjendelig, eller det folkelige og kristelige Røre paa Fyen, navnlig i grundtvigsk Retning har — med Undtagelse af enkelte Egne for den sidstes Vedkommende — slaaet dybe Mærker i den jydske Politik. Uden at rette Dadel eller Roes til nogen Side kunde det vel forsvares at betegne den jydske Venstreudvikling som mere gaaende i almindelig demokratisk Retning, medens den demokratiske Udvikling paa Øerne mere er gaaet igjennem enkelte store Spørgsmaal eller er baaren frem gjennem enkelte Sider af Samfundslivet. Følgen heraf er for den, som besidder en mindre gjennemgaaende Personalkundskab, en noget større Vanskelighed ved at holde Flertallet af de jydske Venstremænd skarpt ud fra hinanden. Kun for saa vidt enkelte særlig ere paavirkede af de Anskuelser, for hvilke L. Bjørnbak er et saa fyldigt Udtryk, kan der være Anledning til at gruppere Repræsentanterne for og af den jydske Bondestand.

De senere Aar have bragt lidt yngre Blod ind blandt de jydske Venstremænd; men „Jyden han æ stærk aa sej“ og Almanaken er gammeldags, de gamle i Spidsen, maaske ere dog disse de sejgeste. Først træffe vi da en Række ældre, jævne, besindige jydske Bønder, Folk, der kunne leve i Kjøbenhavn i en Menneskealder uden i nogen kjendelig Grad at svigte deres Hjemlands-Præg. Der er **N. Albertsen** (Viborg Amts 3die), **A. Nielsen** (Aalborg Amts 4de), der udmærker sig ved en god Hukommelse om tidligere Rigsdagsforhandlinger, **J. Madsen** (Holstebro), nu mere tilbageholden i Forhandlingerne end tidligere, men en flittig Arbejder, navnlig i Finantslovens Enkeltheder og i kommunale Anliggender, **P. Nielsen** (Herning), jævn og stille som en ægte Hedebo, **Christiansen** (Ringkjøbing), et tro Udtryk for de noget langsomme, men solide Vestjyder, **S. Jørgensen** (Vejle Amts 4de), Repræsentant for det jydske Humor og endelig **N. Jensen** (Randers Amts 3die). Disse syv høre alle til de ældre Hold, alle af Aar, de fleste tillige af Rigsdagsvirksomhed.

Med **V. Holm** (Ribe) nærme vi os en yngre Slægt. Lidt

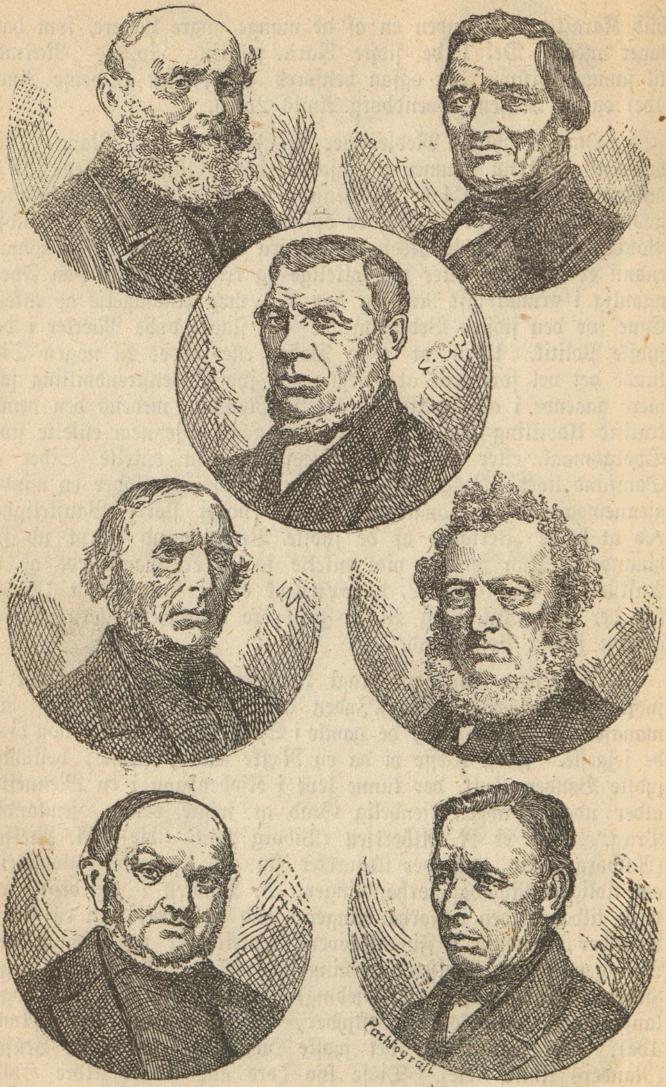

N. Albertsen. J. Madsen. A. Nielsen.
Christiansen. P. Nielsen.
S. Jørgensen. N. Jensen.

nærmere end de foregaaende ved „den nivellerende Tid" hænger Jyden dog stærkt i ham forinden som foruden. Adskilligt mere rørig end Flertallet af sine Standsfæller, har han ved en jævnlig, ret kvik Deltagelse i Forhandlingerne om allehaande Sager vundet en politisk Stilling som en Slags „Delingsfører" for en mindre Kreds af Jyder. I denne Egenskab har han ogsaa hørt til dem, som ved sidste Rigsdagssamlings Slutningsforhandlinger ikke vilde følge J. A. Hansen og Berg. — Samme Stilling indtager **Thorup** (Viborg Amts 5te), lidt tungere anlagt end Holm, en flittig Arbejder, navnlig i kommunale, til Dels økonomiske Sager (Fattigvæsen, Toldvæsen o. lign.). — I **Clausager** (Ringkjøbing Amts 5te), træffe vi atter en af de stilfærdige Vestjyder, en yngre forstandig Mand, en af Folkethingets fire Sekretærer.

Over ad Østjylland stiger „Kulturen;" Folk der kjende „graa Klæder." Her møder man Repræsentanterne for Grenaa og Ebeltoft: **Bønløkke**, en af Folkethingets Sekretærer, en Mand, der i flere Henseender sætter Pris paa at følge med Tiden, og **Th. Christensen**, der helt og holdent har skudt den jydske Ham af sig og fra jydsk Gaardejer er bleven Kjøbenhavner og kjøbenhavnsk Grundejer, fremdeles i Skanderborg Amts 3die Kreds Kroejer **Faaborg**, der endnu som midaldrende Mand har nogle Stænk af Studenten, og Folkethingets vistnok yngste Medlem, Gaardejer **N. Jensen** (Skanderborgkredsen), der navnlig har taget livlig Del i Behandlingen af militære Sager og gjort sig en særlig Fornøjelse af at debattere Hærloven med General Ankjær efter faa Maaneder i Forvejen at have tjent under denne som Underkorporal.

De Vendelboer have sat Bo i en saa afsides Del af Landet, at det ikke hidtil er lykkedes Tilhøreren at strække sit Øre derhen. Kun veed han, at man deroppe, „Nord for Lov og Ret," som de Gamle sagde, vil træffe Gaardejerne **S. P. Christensen**, **Jungersen** og **M. C. Christensen** (Hjørring Amts 4de, 3die og 2den Kreds), samt Lærer **J. P. Jensen** (samme Amts 5te Kreds), der ved sin anselige Skikkelse, sit Brage Skjæg og sin Kalot har ført noget ærværdigt ind i Folkethinget. — Heller ikke om Vælum veed „Tilhøreren" andet, end at der hører **S. Pedersen** hjemme. — Derimod ligger Ribe ikke fjernere end at **J. Kruse** kan blive hørt, naar han utrættelig forfegter f. Ex. en ripensisk Jernbane, i største Alvor lover Indenrigsministeren en Pakke Sundhedssalt for at hjælpe ham til at faae et bedre Syn paa Sagen, og under Thingets Munterhed faar Kontratilbud om et Begplaster.

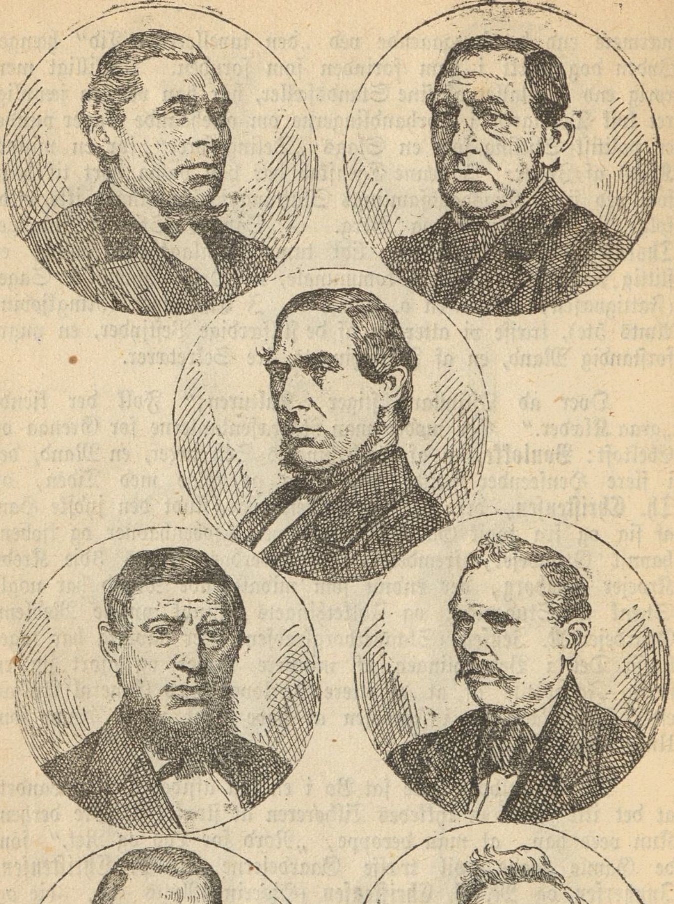

Thorup. Clausager. V. Holm.
Bønløkke. T. Christensen,
Niels Jensen (Skanderborg). Faaborg.

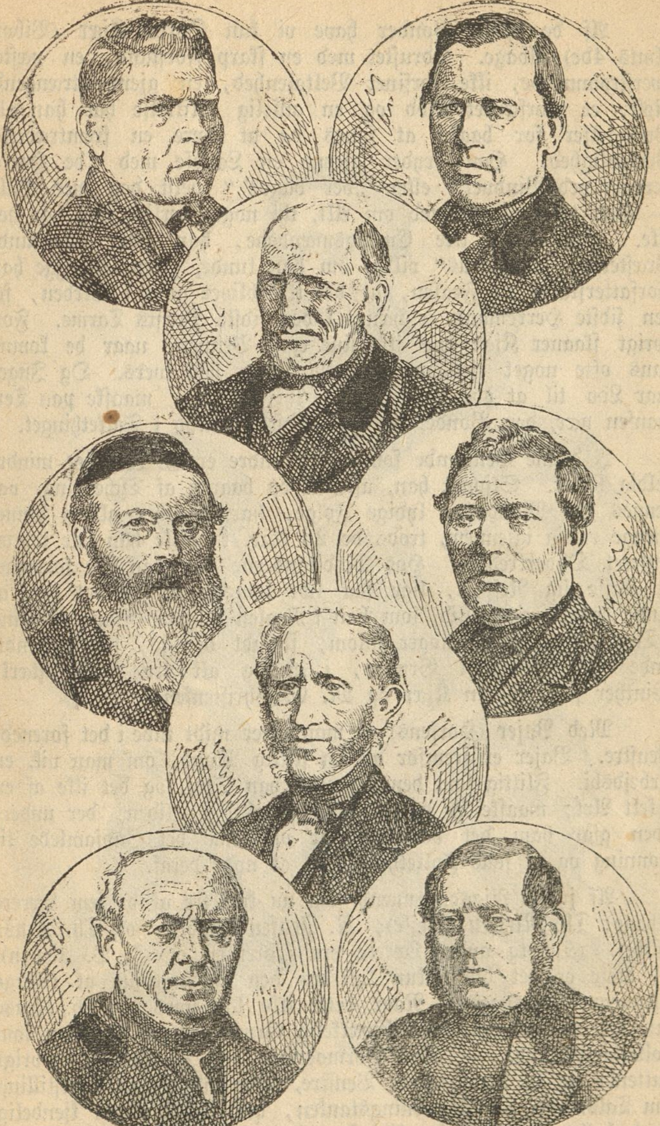

S. P. Christensen. M. C. Christensen. Jungersen.
J. P. Jensen. J. Kruse. L. Pedersen.
G. Winther. Søren Kjær.

Af de jydske Bønder have vi kun **Søren Kjær** (Viborg Amts 4de) tilbage. Udrustet med en skarp Forstand, en næsten overstrømmende, ikke forfinet Veltalenhed, en gjennemtrængende Røst, et uforfærdet Mod og en anselig Skikkelse har han alle Betingelser for baade at synes og at være en fremtrædende Personlighed. Han bryder gjerne en Landse med „de Herrer derovre ved Vinduet" eller „der bagve'," helst dog med Bille. — Han taler gjerne med om Alt, thi noget særligt Fag har han ikke. Han lider ikke Embedsmændene, han lider allermindst Præsterne; „Zodiacus" vilde, om han kunde, gjerne tillægge ham Forfatterskabet til Frasen, at det ikke bliver godt i Verden, før den sidste Herremand er hængt i den sidste Præsts Tarme. Forøvrigt skaaner Kjær end ikke sine egne Venner, naar de komme hans ofte noget ejendommelige Meninger paa tvers. Og Ingen faar Lov til at overhøre Texten; thi Kjær er, maaske paa Termansen nær, den Bonde, der har bedst Ørenlyd i Folkethinget.

I denne Henseende som i flere andre er **G. Winther** mindre heldig stillet. Skjøndt han, afholdt og baaren af Tscherning, var dennes tro Mand og lydige Følge, har Winther aldrig kunnet trænge rigtig igjennem, trods de 26 Aar, i hvilke han har repræsenteret Odderkredsen. Hos Modstanderne har han ikke formaaet at skaffe sig Respekt, lige saa lidt som det er lykkedes ham at vinde det Partis Tillid, som han i Reglen følger. Hans Stilling i Thinget er derfor noget ensom, skjøndt der jo, som bekjendt, findes en Whintersk Gruppe, i et og alt tre Mand stærk: Winther selv, Søren Kjær og M. C. Christensen.

Med **Bajer** (Horsens) er man atter midt inde i det forenede Venstre. Bajer er fremfor alt en flittig Mand, om man vil, en Arbejdsbi. Flittig som denne samler han Stof, og det ikke af en enkelt Art; maaske er det denne Alsidighed i Fliden, der undertiden gjør ham det vanskeligt at omdanne det Indsamlede til Honning og at faae Folkethinget til at nyde deraf.

Af jydske Rigsdagsmænd staa nu kun tre af de fem Lærere tilbage: **Th. Nielsen** (Vejle), **N. Jensen** (Aabo), og **Th. Kruse** (Ribe). (De to andre Lærere ere Sørensen og J. P. Jensen). Af disse er det hidtil kun lykkedes den Førstnævnte at trænge igjennem i Rigsdagen. Naar dette ikke kan siges om Th. Kruse har det vel allerede en tilstrækkelig Grund i hans Ungdom som Folkethingsmand. — Den Formodning, at N. Jensen, iøvrigt sluttende sig til det forenede Venstre, vilde indtage en Særstilling som Talsmand for Afvæbningstanken, har ikke i nogen kjendelig Grad holdt Stik, lige saa lidt som han, skjøndt valgt som Bjørn=

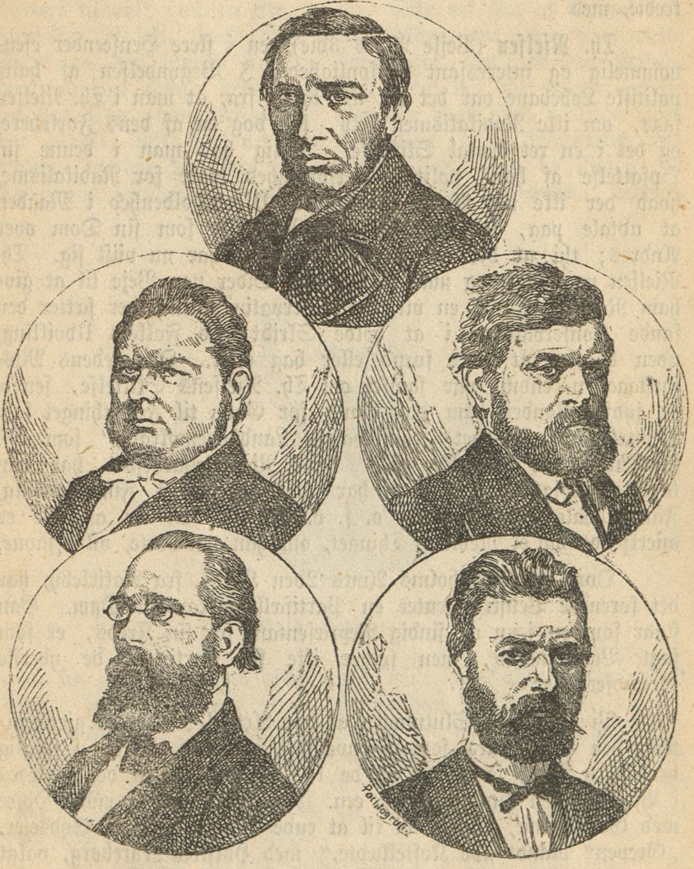

Th. Nielsen.

N. Jensen
Th. Kruse.

Dam.
Fr. Bajer.

bakker, har bekræftet noget af det, som siges at være ejendommeligt for den bjørnbakske Retning. Hans Tilbøjeligheder ligge nærmest i Retning af det Sociale (Arbejderspørgsmaalet med dets mange Forgreninger), dog ogsaa uden at han her har hævdet sig nogen fremtrædende Stilling. Dette er derimod Tilfældet med den tredie, med

Th. Nielsen (Vejle Amts 3die), en i flere Henseender ejendommelig og interessant Personlighed. I Begyndelsen af hans politiske Løbebane var det vel ikke langt fra, at man i Th. Nielsen saae, om ikke Radikalismen selv, saa dog en af dens Forløbere, og det i en ret brutal Skikkelse. Mulig har man i denne sin Opfattelse af hans politiske Personlighed taget for Radikalisme, hvad der ikke var Andet end en stor Uforbeholdenhed i Maaden at udtale paa, saa vel sin egen Anskuelse som sin Dom over Andres; thi at det var en Misforstaaelse har nu viist sig. Th. Nielsen paastaar, og man er fra alle Sider paa Veje til at give ham Ret, at han er en virkelig konservativ Natur, der sætter den sande Konservatisme i at holde Skridt med Folkets Udvikling, uden hverken at være forud eller bag efter. Og medens Misforstaaelsen endnu var samlet om Th. Nielsens Skikkelse, sendte de jydske Bønder ham dog Gang for Gang til Folkethinget som Repræsentant for det „konservative Landbodemokrati," som Th. Nielsen gjerne udtrykker sig. Paa Rigsdagsarbejdet har han taget ihærdigt fat; flittigt har han arbejdet i Finansudvalg, Fattigudvalg, Skifteudvalg o. s. v., indtil han nu af Alle er anerkjendt som et Medlem, Thinget, om han var borte, vilde savne.

Ovre fra Bornholms Amts 2den Kreds, fra Aakirkeby, har det forenede Venstre hentet en Partifælle i Kaptajn **Dam**. Han staar som en jevn og sindig Repræsentant for sin Kreds, er som sagt Venstremand, men følger ikke sit Parti til de yderste Grændser.

Vi staa ved Slutningen af vor Artikel. Idet vi gjennemtælle den hele Skare, som vi have ført frem for Læseren i flygtig henkastede Træk, se vi, at nu de 101 er ude, og at der saaledes i Virkeligheden kun mangler een. Og lige som vi endte Højre med Godsejerne, komme vi til at ende Venstre med en Godsejer, „Greven" blandt „de Kofteklædte," med **Holstein-Ledreborg**, valgt den 20de September 1872 i Blæsenborg Kro, Valgstedet for Kjøbenhavns Amts 5te Kreds. Blot at nævne Holstein som Greven blandt de Kofteklædte, vilde dog unegtelig være at nævne ham flygtig. Vel er han Arving til et af Sjællands fire Grevskaber, og trods det en af de hyppigste Skikkelser ved de politiske

Møder ude paa Landet, men han er tillige Student, statsvidenskabelig Kandidat, og trods det en Hader af alt Doktrinært, ja, han er —, en Modsætning, der unegtelig falder os vanskeligst at forstaa: forenet Venstremand og — Katholik. Da Hall efter at Holstein havde holdt sin Jomfrutale i Thinget, hilste ham som en Tilvæxt til vort politiske Liv, da var dette vel kun at forstaa rent formelt; thi alt, hvad Hall roste Holstein for, var den smukke Form og den smukke Tone i Foredraget, det var den Lethed, hvormed han udtalte hvad han tænkte, det var den varme Følelse for den Sag, han forfegtede. Og ved hvad Hall i denne Roes har udtalt, kan han vel staa den Dag idag. Ministeren saae rigtigt, at der her kom et Talent tilsyne; men de Baner, et Talent vil vandre ad, lader sig ikke forud bestemme. Talentet

Holstein=Ledreborg.

gaar sin egen Vej, som oftest ubegribelig for Andre; havde Hall kunnet se lidt længere frem, havde han næppe udtalt sig saa uforbeholdent. — Holstein=Ledreborg er for ung til at „Tilhøreren" allerede nu skulde driste sig til at tegne hans Billede. Nærmest hører han dog vel Fremtiden til. Naar „Tilhøreren" faar fulgt ham en halv Snes Aar endnu, vil han vel opnaa et klarere Syn paa ham og hans Egenskaber.

Og hermed er saa „Tilhøreren" færdig. Ikke saa meget som en Undskyldning vil han gjøre for de flygtig henkastede Træk, saaledes som nu en „Bænkevarmer" paa Folkethingets Tilhørerplads kan opfatte dem. Takket være Tegneren blev der 102, blev det end ikke 102 Pennetegninger.

Kjøbenhavn, den 1ste Juli 1875.

Et kommunistisk Samfund
i
Nordamerika.

Blandt de kommunistiske Samfund, der have uddannet sig i Nordamerika, vil man have meest Interesse af at betragte det, hvis Medlemmer kalde sig selv: de Skjælvende. Dette Samfunds Moderstad, Mount-Lebanon, blev grundet 1792 og er endnu i sin Blomstring.

Deres Tro grunder sig paa Overbevisningen om en stadig Forbindelse mellem dem og Aandeverdenen; de tro, at Christus har aabenbaret sig anden Gang som Ann Lee, Stifterinden af deres Samfund, en stakkels uvidende Englænderinde, Datter af en Smed i Manchester; hun prædikede en ubetinget Kydskhed, der efter hendes Opfattelse var Moder til enhver Dyd. Ann blev fængslet. Under sit Fangenskab havde hun Syner, og da hun atter blev fri, paastod hun, at det eneste Middel til at blive frelst bestod i at vende Ryggen til den Gjerning, som havde fremkaldt den første Mands Død, idet hun lærte, at Slangen efter Syndefaldet havde fortrængt Adam, og at de nuværende Slægter vare Slangens Æt. Gjenfødelsen kunde saaledes kun opnaaes gjennem en ubetinget Sejr over alle Kjødets Lyster.

Aar 1773 indbildte den nye Messias sig, at hun fra Gud modtog en Befaling til at rejse til Amerika med sine Elever. Ann Lee havde forudsagt Koloniernes Uafhængighed og den Samvittighedsfrihed, som deraf vilde fremgaa. Altsaa udvandrede Ann Lee og hendes syv Fæller uden Frygt, og støttede, som de vare, af en uovervindelig Tro, udholdt de alle Fattigdommens Prøvelser. Langt om længe fik hun endelig ryddet et Stykke Land i Skovene ved Niskeyuna for tilsidst at nedsætte sig i Watervliet (Albany) i September Maaned 1775. I de paafølgende Aar steg nu Antallet af hendes Tilhængere. Moder Ann rejste omkring fra Sted til Sted; hun prædikede, gav gode Raad, helbredte Syge, aabenbarede skjulte Synder, men paalagde aldrig sine Disciple nogen anden Lov end ugift Stand, og som udtrykkelig Betingelse for at blive optaget i hendes Samfund aabenbar Skrifte

af begangne Synder. Men naar da Skriftebørnene bade hende om Tilgivelse, svarede hun: Det er for Gud, I skrifte, det er ham, der skal tilgive Eder, jeg vil bede ham derom af mit fulde Hjerte; thi jeg er kun hans Tjenerinde lige som I selv. Ann Lee kunde hverken læse eller skrive, men hun havde en sund Dømmekraft, hendes Ansigt var ædelt, regelmæssigt og blidt, hendes Fremtræden jævn og ærværdig. Mellem hendes Tankesprog ere flere værd at lægge Mærke til: Lad dine Hænder være ved dit Arbejde, dit Hjerte ved din Gud; — Tal aldrig til dine Børn, naar Du er opfyldt af Vrede, thi derved giver Du den onde Aand Adgang til dem. — Hendes opbyggelige Lærdomme vare til enhver Tid blandede med fortrinlige Raad angaaende Agerbruget, og dette gav hende megen Magt over det Folk, der omgav hende, og som jo for den største Del bestod af Landbrugsmænd.

James Whittaker, eller som han sædvanlig kaldtes, Fader James, en af Ann Lees Fæller, blev hendes Efterfølger i Aaret 1784, for ved sin Død selv at blive efterfulgt af Joseph Meacham, som fik Lucy Wright til Medhjælp. Fra 1796—1821 stod den sidst Nævnte ene i Spidsen for Samfundet, og under hendes Styrelse blev de Skjælvendes Samfund talrigere og talrigere. Der holdtes nu under aaben Himmel Prædikener, som varede flere Uger igjennem, og disse saa kaldte revivals vare ledsagede af krampagtige Scener. Folk strømmede til i tusindvis; Mænd, Kvinder, Børn faldt om under Skrig og Taarer og med Fraaden om Munden; Livet var som standset, de laa i en Tilstand som Lig, indtil et saadant Tilfælde, som man troede var en Aabenbaring af Aanden, endelig hørte op. Imidlertid havde Læren udviklet sig; man prædikede en Gud under to Skikkelser, en mandlig og en kvindelig, saaledes som den første Mand, der var skabt i Guds Billede, maatte have været. Man lærte, at Christus var en Aand og det en af de største, aabenbaret første Gang som Jesus, anden Gang som Ann Lee, og saaledes fremtraadt under begge Guds Skikkelser; man forkastede Treenighedslæren, nægtede Døden, forhindredes derved fra at tro paa Opstandelsen, tilbad hverken Christus eller Ann Lee, men hædrede dem som Kirkens Ældste. Man fordømte ikke Omverdenen; Ægteskabet og Ejendomsretten, som man forbød hos sig selv, blev ikke betragtet som Forbrydelser, men kun som Udtryk for en lavere Samfundsorden. De Skjælvende vare Spiritister og troede, at de samtalede Ansigt til Ansigt med de Døde. Særlig viste der sig i Aaret 1838 Aabenbaringer fra en usynlig Verden mellem dem; snart var det Børn, der faldt bevidstløse om, medens Spørgsmaal og

Svar om mystiske Ting verlede paa deres Læber, snart var det Brødrene og Søstrene selv, der bleve omtumlede som i Aandedandse, talte fremmede Tungemaal og profeterede.

Trods de Indbildninger og den Overtro, hvoraf de ere smittede, maa man dog tilstaa, at Sektens Medlemmer øve store Dyder. De ere berømte for deres nøjeregnende Ærlighed i Handel og Vandel, for deres Kjærlighed mod Alle, mod Venner og Fjender, for deres Maadehold, for den rørende Omhu, som de vise de Syge, Oldingene og de Forladte. De optage kun nye Medlemmer med stor Forsigtighed og efter en lang Forberedelse.

Enhver Familie eller Kommune bestaar sædvanligvis af firsindstyve eller halvfemsindstyve Medlemmer af alle Aldre, og de bebo et og samme Hus. Hver Familie er styret af to Ældste, en Mand og en Kvinde, Samfundet i sin Helhed derimod af et Raad, der som Regel tæller fire Medlemmer af hvert Kjøn; man forlanger af disse et pletfrit Rygte og en stor Erfaring i Alt, hvad angaar Aandeverdenen. De betro en Broder eller en Søster det Embede, som de tro passende for ham eller hende, og de udnævne selv deres Efterfølgere. Samfundets Medlemmer blive aldrig spurgt, Raadet afgjør Alt, idet man anser det for at være inspireret ovenfra. Man forlanger saa strengt, at Enhver skal kunne et Haandværk, at selve Raadets Medlemmer, de fire Ældste, drive Kurvemageriet; de have en lille Butik for sig i Nærheden af Kirken. Samfundets Ejendom er for Bekvemmeligheds Skyld i Hænderne paa Administratorer, men hver enkelt Familie fører sine Regnskaber og Forretninger særskilt.

Familiens Medlemmer staa op Klokken halv fem om Sommeren, Klokken fem om Vinteren; om Aftenen Klokken halv ti ere alle Lys slukkede. De holde tre Maaltider om Dagen og spise alle i samme Sal, Mændene ved et Bord, Kvinderne ved et andet, Børnene ved et tredie. De spise i største Taushed, før og efter Maaltidet lægge de sig et Øjeblik paa Knæ, en Ceremoni, som de gjentage, naar de staa op og naar de lægge sig. Hver Broder er betroet til en Søster, der passer hans Klæder, hans Vadsk o. s. v. Søstrene gaa i Kjøkkenet en Maaned ad Gangen; man bruger dem i saa stort et Antal som mulig, for at Arbejdet ikke skal blive trættende. Levemaaden er simpel men tilstrækkelig; der spises aldrig Svinekjød, der er overhovedet kun faa af denne Sekt, som spiser Kjød, ja et stort Antal af dem rører aldrig ved Noget, som kommer fra Dyreverdenen, de drikke ikke Mælk, de spise ikke Æg, hvad der dog ikke hindrer dem i at være stærke. Frugt fortære de i stor Mængde, og saavel deres Kjøkkenhaver, som deres Frugthaver ere beundringsværdige.

Naar Frokosten har fundet Sted Klokken sex om Morgenen, føre visse Foresatte hver deres Kreds til det dem foreskrevne Arbejde. Naar Høsten kommer, og man trænger til flere Arme, er det let at finde saadanne i de forskjellige Kredse; i Marken paatage Kvinderne sig aldrig noget strengt Arbejde. I det Hele taget overanstrenger denne Sekt sig aldrig med noget Arbejde, hvor flittige Alle end ellers ere, og hvor opmærksomme paa aldrig at spilde en Minut. De behøve ikke at berige sig, Oekonomien træder hos dem i Stedet for Anstrengelse, Arbejdernes store Antal letter Dagværket, der bliver dem en Fornøjelse, fordi Alle have en lige Interesse deri.

Deres Aftener ere helligede saadanne Adspredelser, som de anse for uskyldige; i Almindelighed tillade de ikke Instrumentalmusik, men de tilbringe megen Tid med at indøve Hymner, som de paastaa, at de ideligen modtage fra Aandeverdenen. Hver Aften finder der en forud ordnet Sammenkomst Sted, af en eller anden Art; om Mandagen oplæse de Artikler af visse Aviser; Forbrydelser og ulykkelige Hændelser ere udelukkede som usunde, og man foretrækker videnskabelige Opdagelser, offenlige Nyheder og de almindelige store Begivenheder i den øvrige Verden. Den Ældste besørger Udvalget.

I Gudstjenesten er der faa eller ingen affattede Bønner; Sjælens Opløftelse er dem nok, de vil kun „vandre med Gud som med en Ven." Om Søndagen bestaar Gudstjenesten af højst mærkelige Øvelser: Mændene opstille sig lige overfor Kvinderne efter Alder, derpaa synges der en Salme, hvorpaa den ældste blandt Mændene fremsiger en kort Betragtning over et helligt Livs Pligter; den ældste af Kvinderne tager det samme Spørgsmaal op, derpaa brydes Rækkerne, en Snes Stykker stille sig op i en Firkant borte fra de Andre og istemme en glad Sang, som de Andre stemme med i; medens dette staar paa, gaa de rundt i Værelset med hurtige Skridt og klappe i Hænderne med korte Mellemrum. Betragtninger, Sange, Dandse afbryde denne Gang; undertiden beder en af de Tilstedeværende, greben af en eller anden Ængstelse, Brødrene om deres Forbøn, eller han styrter frem foran den Ældste og giver sig til at dreje rundt, eller han udtaler et Raad, en Underretning, som han har modtaget fra en usynlig Verden; undertiden hænder det ogsaa, at en eller anden Aand forlanger Bønner, og da kaster hele Forsamlingen sig paa Knæ. Medens de bede og dandse strække de Hænderne frem foran sig for at modtage Velsignelser. Alt dette gjøre de med megen Orden og Nøjagtighed.

Enhver, som vil optages i deres Samfund, maa, efter en

temmelig lang Forberedelsestid, ordne sine Sager og ikke lade Noget henstaa uafgjort efter sig. Han maa betale sin Gjæld, han maa have sin Hustrus frie Samtykke, eller, hvis Talen er om en Kvinde, maa hun have sin Husbonds Samtykke til den nødvendige Adskillelse; han maa endelig sikre sine Børns Skjæbne, hvad enten de nu optages i Samfundet eller de blive tilbage i Verdenslivet. Det er en Grundsætning hos dem, at de, der blive optagne som Medlemmer af denne Sekt, for bestandig skulle hellige sig Guds Tjeneste med Alt, hvad de eje. I Overensstemmelse hermed maa den Nyankomne medbringe sin Formue; saalænge hans Prøvelsestid varer, giver han den ikke fra sig uden Forbehold. Forudsat han da arbeider uden at forlange enten Fordel eller Løn, tillader man ham at blive; men fra det Øjeblik af at han bestemmer sig til at indtræde i den øverste af Sektens to Klasser, da er han tvungen til at hengive Alt indtil den sidste Hvid uden Mulighed for nogensinde at faae Noget tilbage.

En Rejsende fortæller: Det var en kold Decemberdag, at jeg gjorde mit første Besøg paa Mount-Lebanon. Man ventede mig, i det Øjeblik jeg kom, gik Porten op, og uden at sige et Ord tog en Broder, idet han hilste paa mig, min Vadsæk og gav mig Tegn til at følge. Vi gik gjennem en Korridor, hvor der paa en Mængde Knager hang Hatte, Kapper og Schavler, derpaa gjennem en tom Spisesal og endelig gjennem en Baggaard, gjennem hvilken vi kom over til et andet Hus. Her ønskede min Fører mig Velkommen i de Besøgendes Sal. „Her," føjede han til, „maa De blive, der skal snart komme en Broder og underholde Dem." Han lod mig ene, og jeg undersøgte nu i Mag det Værelse, hvori jeg opholdt mig; det var noget lavt til Loftet, var opvarmet ved en Ovn af egen Konstruktion, og var kun møbleret med et halvt Dusin Stole, en Seng, eller snarere en Ramme, der kunde slaas sammen om Dagen, et Spejl, en Spyttebakke og et Bord. Gulvet, der næsten var hollandsk rent, var belagt med Tæpper, som dog ikke vare sømmede fast; thi paa Mount-Lebanon frygter man Intet i den Grad som Støv, og man indrømmer det ikke den mindste Krog at gjemme sig i. Fjerkoste, andre Koste, Fejespaaner hænge paa Knager ved Kakkelovnen; Alt er omhyggeligt vadsket, skuret, med eet Ord som blæst. Paa Bordet finder man nogle Bøger og Aviser, i en Krog den Klokke, der kalder den Besøgende til hans Maaltider. Ved Vinduerne saae jeg Apparater til den fortrinligste Ventilation. Medens jeg fortabte mig i Beundring, bankede det paa Døren, og en høj mager Mand forestillede sig som den Broder, der skulde tjene mig til Selskab under mit Ophold. Det var en Svensker,

en gammel Student fra sin Fødebys Universitet. Han var et opvakt Hoved og af god Familie, hans Opmærksomhed for det Samfund, hvori han nu levede, var bleven vakt ved en Bog om det nye Amerika; han var da rejst ud for selv at studere dette Samfund, havde fundet det stemmende med sin Smag og var bleven der. Den unge Mand havde som de fleste af hans Brødre en frisk Hudfarve, og efter Sektens Skik Haaret skaaret lige af i Panden, men langt bag til. Han bar den vide graa-blaa Dragt, intet Halstørklæde, en hvid Hat med en stor, bred Skygge. Hans Stemme var dyb og venlig, hans Ansigt smilende, alle hans Bevægelser stille og forbeholdne; hvorvel han var frimodig og meddelsom, saae man i ham strax den Mand, der var paa sin Post overfor en Verden, som han ikke vilde have Noget at gjøre med. Jeg fandt alle hans Brødre lige som ham selv, høflige, taalmodige, stilfærdige undtagen ved deres religiøse Øvelser, overordentlig renlige, og kun optagne af deres egne Sager. Forledet af den Sabatsro, som herskede i Huset, troede jeg først, at man forberedte en Begravelse, men denne Ro var tvertimod den sædvanlige Tilstand i et saadant Hus; den Summen, som ellers overalt ledsager Arbejdet, er her ukjendt, skjøndt der arbejdes bestandig.

Medens den svenske Broder som Svar paa mine Spørgsmaal, gav mig nogle Oplysninger om sig selv, traadte den Ældste Frederik ind; som den, der oftest er sendt ud i Verden for at gjøre den bekjendt med dette Samfunds Lærdomme, er han den mest bekjendte mellem Brødrene. Frederik W. Evans er Englænder af Fødsel, han hører til dem, der i gamle Dage kjæmpede for agrariske Reformer, for Arbejdets Rettigheder og imod visse Monopoler. Han var Socialist fra sin første Ungdom og efter adskillige Forsøg i andre kommunistiske Samfund, kom han tilsidst til Mount-Lebanon, hvor han nu har boet i fem og fyrretyve Aar. Han er nu sex og tredsindstyve Aar gammel, skjøndt han neppe ser ud til at være halvtreds: han har læst saa meget og er i Besiddelse af en saa stor Veltalenhed, at han maa betragtes som et nyttigt Redskab; i sine Fællers Øjne er han en betydelig Mand, en Taler, en Forfatter. Hos ham er Begejstringen forenet med en sund logisk Sands; for Resten er hans fixe Idee den, at han vil anvende Alt, hvad han ejer af Indsigt, til at forlænge den menneskelige Existens. Høj, lidt bøjet, har han et Ansigt, der paa en Gang vækker Sympathi og indgyder Ærefrygt. Det var ham, der gjorde Honnør i Huset. Mount-Lebanon ligger halvtredie Mil fra Kilderne af samme Navn mellem Højene ved Berkshire. Udsigten er udstrakt, mangeartet, Luften ren og styr-

kende, Vandet rigeligt. Aldrig har et asketisk Samfund valgt sig et fredeligere og yndefuldere Sted til Asyl. Den første Bygning der møder Øjet, naar man kommer, er den uhyre Lade, en af de fortrinligste hvad den indre Indretning angaar; derpaa ser man Søstrenes Udsalgssted, helliget de kvindelige Arbejder, og i samme Linie det første Familiehus, fem Etager højt ligesom Laden. Bagved disse Bygninger, der ligge umiddelbart ud mod Vejen, er der et særskilt Vaaningshus for de Besøgende, som under deres Ophold anmodes om at underordne sig Sektens væsenligste Regler; det er ogsaa her Aspiranterne bo under den Prøve, der gaar forud for deres Optagelse; derpaa følger en uhyre Brændestabel, en Række Skur, Brødrenes Udsalgssted, Vadskeriet, Savværket, Møllen og Kornforraadet, hvortil saa kommer Vaaningshuset for de fremmede, lønnede Arbejdere.

En Fjerdingvej længere borte bor en anden Familie, ved Siden af Kirken, hvis Navn den bærer; den er kjendt paa sit Tag, der ligner Laaget paa en stor Kobberkjedel. Saaledes følge nu Familierne paa hverandre; hver Familie danner med sine særlige Interesser en Kommune for sig med sine særlige Arbejder og sin særlige Organisation. Alle Bygningerne ere store og bekvemme uden at gjøre nogen Fordring paa Skjønhed: Træarbejderne ere gjorte paa Mount-Lebanon, Sten- og Murstensarbejderne i fremmede Etablissementer.

Jeg overværede en Begravelse af en Kvinde, der lige var død. Brødrene og Søstrene traadte hurtig ind i Forsamlingssalen, opstillede sig i Række, Søstrene paa den ene, Brødrene paa den anden Side, Alle staaende. En kort Betragtning af den Ældste, Frederik, aabnede Tjenesten, derpaa sang man, nogle af de Tilstedeværende talte skiftevis, man bad Sjælen, der var gaaet bort, om at meddele sig, og et Medium fremsagde nogle Ord, der tilsyneladende kom fra den Døde, hvorpaa en af Søstrene oplæste nogle Vers til den Afdødes Ihukommelse og Forsamlingen skiltes. Liget blev sat hen i Korridoren, hvor Enhver kunde betragte det for sidste Gang. Den Ældste forsikkrede mig, at „de Skjælvende" fandtes i tusindvis i Aandeverdenen. — Jeg vidste forud, at deres Antal her paa Jorden ikke var forøget i de sidste Aar; Krigen havde berøvet dem et stort Antal Medlemmer, idet mange unge Mennesker vare dragne afsted ledede af krigersk Lyst, og i hvor stort et Antal man end adopterede Børn bar dette dog ikke den Frugt, man ventede. Hvad enten det nu var af Videbegjærlighed, eller af Lyst til personlig Vinding, saa tog man Foden paa Nakken. I den senere Tid opdrages der ogsaa kun faa Børn. Den bedste Omvendelsesalder er mellem tyve og to og tyve Aar,

naar den Foragt for Verden, som man allerede kjender, er forenet med Ungdommens Energi. „De Skjælvende" hengive sig heller aldrig til dette rasende Proselytmageri, der kun er altfor almindeligt hos alle andre Sekter; „Aanden og Guds Gaver arbejde for sig selv udadtil;" de ere ogsaa i god Forstaaelse med alle religiøse Sekter, af hvilken Bekjendelse disse saa end ere.

En ubønhørlig Lov fremmer en hurtig Forviisning af Enhver, som vilde knytte sig til dem af uværdige Grunde. Skriftemaalet og den ugifte Stand danner Grundvolden for deres Lære. Hvad den absolute Kydskhed angaar, da ere de overbeviste om, at den afgiver en Sundhedsforskrift og Sikkerhed for et langt Liv; ifølge deres Statistik have de ogsaa Anledning til at tro det. „Enhver, der lever som vi leve," sagde den Ældste, „har Ret til at forlange ikke at blive syg før sit tredsindstyvende Aar; bliver han tidligere syg, er det hans egen Skyld. Jeg har helliget mit Liv til at lære vor Sekt de sande physiologiske Love at kjende; vi ere endnu ikke fuldkomne i denne Henseende, men vi gjøre Fremskridt. Før havde vi hyppige Febertilfælde imellem os, de ere nutildags næsten forsvundne, og Choleraen har aldrig holdt sit Indtog i nogen af vore Landsbyer." — En af Kommunerne havde opført et Hospital, men foreløbig har det staaet tomt.

Blandt andre Grundsætninger have de ogsaa den at læse saa lidt som mulig; om saa en Mand erhvervede sig Alverdens Kundskab, vilde det dog ikke kunne fri ham for Synd. Den Ældstes Bogsamling indeholder kun nogle Bøger, der behandle Samfundsspørgsmaal eller physiologiske Love. Den svenske Broder, der har studeret, sagde til mig, at han ikke havde behøvet lang Tid til at vænne sig af med Læsning og til ikke længer at savne den. En gammel Skotte, som ude i Verden havde beskjæftiget sig med Chemi, sagde til mig, at han endnu havde en vis Forkjærlighed for de nye Opdagelser, der bleve gjort i denne Videnskab, men at han, efter vel at have overvejet det, havde besluttet at vende sine Aandsevner imod de Spørgsmaal, der ere Samfundet til størst Nytte. I fyrretyve Aar har han nu været Medlem af Sekten. „Godt," svarede jeg ham, „men naar De nu kaster et Blik tilbage paa deres Liv, føler De Dem saa tilfredsstillet?" Uden at tøve og med en tilsyneladende Oprigtighed svarede han mig: „De højeste Bestræbelser, hvortil min Aand har kunnet hæve sig, har jeg virkeliggjort. Saadan som jeg er, vilde jeg overalt i Verden være bleven ulykkelig og være kommen i en skjæv Stilling, fordi Alt i Verden vilde være gaaet mine Anskuelser om Ret og Billighed imod. Her har jeg fundet min rette Plads." Med Hensyn til deres Bygninger, der kun ere lige

saa mange menneskelige Bikuber af en overdreven Simpelhed, spurgte jeg den Ældste, om de aldrig brød sig det Mindste om architektonisk Skjønhed. „Hvad I kalder Skjønt," svarede han, „er ikke Andet end noget Urimeligt og Ufornuftigt; det har Intet at gjøre her. Et Guds Barn har ikke Ret til at øde Penge paa Sligt, saa længe der er Fattige til."

De have med Iver studeret den gammel-jødiske Politik. De anse den for at staa langt over den Samfundsorden, som er gjældende i den saakaldte civiliserede Verden. De fastholde ivrig Ligheden mellem Kjønnene, og der gives ikke den Virksomhed, hvortil de ikke anse Kvinderne for lige saa dygtige som Mændene. Men de hævde med Skarpsindighed, at Kvindernes naturlige Smag som oftest binder dem til Hjemmet, medens Mændenes fører dem ud i Verden, og at der ikke er nogen Grund til at lægge Baand paa nogen af dem. Den ugifte Stand paalægger dem forresten visse Forsigtighedsregler; Brødrene og Søstrene komme aldrig i nogen personlig Berøring med hverandre; naar der ved Rejsendes Besøg af Høflighedshensyn skal skiftes Haandtryk mellem Mand og Kvinde, da skal de Ældste underrettes derom før Bønnen. Hverken ved Arbejdet eller ved Maaltiderne blandes Kjønnene, selv ikke i Barndomstiden; de udvexle Visiter med bestemte Mellemrum, og afvige aldrig fra en stor Forbeholdenhed, idet de undgaa al Sladder, især al Bagvaskelse. Kan Du ikke tale godt om Næsten, saa ti Du stille, — er en af deres Grundsætninger. Kvindernes Dragt er beregnet paa ikke at forskjønne og paa at udslette Forskjellen mellem Aldrene.

De almindelige Husdyr ere forbudte med Undtagelse af Kattene, der jo udrydde Mus. At ryge er forbudt ved en almindelig Overenskomst, og, hvorvel Skraatobak er tilladt, ser man dog gamle Syndere, som i halvhundrede Aar have været hengivne til denne Vane, give Afkald paa den af Hang til Spægelse. Som den Ældste sagde: „Det er ikke Enhver givet at føre et guddommeligt Levnet." For Enhver, der ikke fuldstændig vil vende Verden Ryggen, vil et Liv i dette Samfund være utaaleligt.

(R. d. d. m.)

Frisk Luft.

Det er ganske almindeligt, at man hører Folk sige, at Kemien er en „ny" Videnskab. Den er gammel nok forsaavidt man kan efterspore kemiske Forskninger tilbage til Oldtiden; ogsaa Middelalderen havde sin Kemi, jeg behøver kun at nævne Krudtets Opfindelse for at vise dette, og indtil det attende Aarhundrede havde man samlet en Mængde kemiske

Jagttagelser og Opdagelser, der hyppig udkom i Lærebøger i den „kymiske“ Videnskab, som den dengang kaldtes, og som af Mange er bleven forvexlet med Alkemien eller Alkymien, Guldmagerkunsten. I Middelalderen vare vel de fleste Kemikere hovedsagelig Alkymister, d. v. s. de søgte at finde Stoffer, som ved deres Sammenblanding eller Sammensmeltning kunde danne Metallet Guld, men i deres forgjæves Bestræbelser herefter kom de oftere til at gjøre Jagttagelser, som have havt blivende Værd. Fra det femtende Aarhundrede finder man imidlertid ved Siden af de egenlige Guldmagere ogsaa Folk, som ikke absolut troede paa Muligheden af at kunne lave Guld, men som beskjæftigede sig med kemiske Arbejder enten i Lægevidenskabens eller Industriens Tjeneste, f. Ex. i Glasfabrikationen, Tilvirkning af Salt og Udsmeltning af Metaller. Guldmagerne begyndte da allerede at dele sig i to Grupper: Bedragerne og de Bedragne eller Troende. De Første vidste vel at de ikke kunde lave Guld, ligesaa lidt som Mirakeldokterne, — der vel dengang vare lige saa talrige som Arkanerne eller Vidunderlægemidlerne i vore Dage, — kunde helbrede for alle mulige Sygdomme, men det var ikke vanskeligt for dem at finde Tilhængere og Troende i en Tid, da Folket var gjennemtrængt af religiøs Mysticisme, da det saakaldte „Overnaturlige“ havde autoritetsmæssig Tiltro, da Djævletroen og Hexeprocesser hørte til Dagens Orden, og da Folk naturligvis vare ligesaa begjærlige efter Guld og Gods, og deraf flydende ydre Magt og Anseelse, som i vore Dage. I en saadan Periode, hvor Troen paa saakaldte højere Kræfters Indflydelse paa det rent Legemlige var saa almindelig udbredt, maa Muligheden af at kunne sammensætte et saa materielt Stof som Guld, endog have forekommet Mange, som en højst naturlig Sag, og det er derfor ikke saa forunderligt, at vi fra hine Tider finder opbevaret talrige Beretninger om Konger og Fyrster, som lode sig lokke i Fælden af bedrageriske Alkymister, der rigtignok ogsaa, naar de ikke forstode at redde sig i Tide, maatte lide frygtelige Straffe, dikterede af den majestætiske Vrede. Efterhaanden som disse mange mislykkede Forsøg paa at lave Guld trængte mere og mere ud i Offentligheden, gjorde ogsaa den Anskuelse sig gjældende, som vi finde omtalt i Holbergs „arabiske Pulver“: „alle Guldmagere ere Bedragere“. Det var derfor i hine Tider ikke nogen misundelsesværdig Stilling at være Kemiker, eller beskjæftige sig med kemiske Arbejder, da dette for det almindelige Folks Opfattelse var ensbetydende med at være Alkymist eller Guldmager. Allerede i Midten og henimod den sidste Fjerdedel af det forrige Aarhundrede træffer man derfor sjældent egentlige Kemikere af Fag. Enkelte Folk i forskjellige Livsstillinger kunde vel beskjæftige sig med kemiske Undersøgelser af særlig Lyst; de Lærer-

poster, som existerede ved enkelte Universiteter i Kemi, vare mest beregnede for de lægevidenskabelige Studerende, og de egentlige Arnesteder for kemisk Forskning og Arbejden vare derfor dels enkelte Fabrikationer, men især Apotheks laboratorierne. En af de mest fremragende Kemikere i Slutningen af forrige Aarhundrede var Carl Vilhelm Scheele, der levede som Apotheker i en lille By i Sverig, og fra hans Haand have vi en Række glimrende Opdagelser, der for stedse have sikret hans Navn Plads mellem Videnskabens største Dyrkere. Denne Apothekerkunstens Indflydelse paa Kemiens Udvikling, har vist sig i alle Lande, og i enkelte paa en ret fremtrædende Maade, f. Ex. hos os, hvor alle Lærere i Kemi ved Kjøbenhavns Universitet lige ind til den nuværende, Professor Julius Thomsen, have modtaget deres første kemiske Uddannelse som Pharmaceuter, nemlig H. C. Ørsted, Zeise, Forchhammer, Scharling, og Docenten i Kemi ved den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole Prof. C. T. Barfoed.

Kemisk Forskning er saaledes ikke noget Nyt, men man kan vel kalde Kemien ung som Videnskab, idet det først lykkedes i Slutningen af forrige Aarhundrede at indordne de forskjellige Jagttagelser og Opdagelser i et sandt videnskabeligt System, som hvilede paa et naturligt Grundlag, og idet man byggede videre paa dette, er Kemien mere end nogen anden Videnskab i de siden hin Periode forløbne hundrede Aar, gaaet frem med Kjæmpeskridt.

Man kan nu spørge, hvad var det da, der skete i denne for Kemien saa mærkelige Periode? Man kan give et kort Indbegreb heraf ved at svare, at man opdagede hvad der egentlig var Grundstoffer, og idet man omstyrtede ældre fejlagtige Theorier eller Forsøg paa Theorier indførte en fri, selvstændig videnskabelig Forskning, uden alle Bihensyn.

Guld er et Grundstof, derfor kunde Alkymisterne ikke lave Guld. Hvad er da et Grundstof? Det er et Legeme, som ikke kan adskilles i Bestanddele, som kun bestaaer af et Stof. Enhver kjender den gamle Lære om de fire Elementer: Luft, Vand, Jord og Ild. Af disse Stoffer skulde alt det Legemlige i hele Verden være sammensat. Dette maa dog til en vis Grad, selv efter de Gamles Opfattelse tages i en billedlig Forstand. De tre første Stoffer repræsentere nemlig kun de almindelige Tilstandsformer, hvorunder Alt forekommer i Naturen: den luftformige, den flydende og den faste. Naar vi tage et Stykke Brænde og opvarmer det, ville vi hyppig iagttage, at der deraf begynder at udsvede en tjæreagtig Vædske, der repræsenterer det flydende Princip, Vandet; det udstøder Røg, der repræsenterer det luftformige Princip, Luften; endelig fænger Brændet Ild, og efter at det er forbrændt, fortæret af Ilden, som det kaldes, bliver den

uforbrændelige Aske tilbage, som repræsenterer den faste Stofform, **Jorden**.

Læren om disse fire Elementer, Grundstoffer eller Urstoffer, holdt sig lige til Slutningen af forrige Aarhundrede. En Læge, **Paracelsus**, der levede i den første Halvdel af det sextende Aarhundrede, havde efter sine Anskuelser til disse fire Elementer endnu føiet tre andre, som han ansaa for Grundbestanddele i ethvert Legeme, nemlig **Svovl**, **Kviksølv** og **Salt**. Ligesom ogsaa mange Andre efter ham havde beskjæftiget sig med Spørgsmaalet om Grundstofferne og Forklaringen af de Fænomener, som optræde ved kemiske Processer. Især var det Forbrændingsfænomenet, Ilden, som det var vanskeligt at forklare. Man har fra de Gamles Haand flere endog ret geniale Theorier til at forklare Forbrændingen. Ligesom Luft, Vand og Jord er noget legemligt, Stoffer som kunne veies, saaledes antog de Gamle ogsaa, at der existerede et særegent Ildstof, som fandtes i alle brændbare Legemer. Denne Theori blev egentlig først bestemt formuleret af to bekjendte Kemikere **Becker** og **Stahl**, som levede i Begyndelsen af det attende Aarhundrede; **Stahl** gav dette formodede Ildstof Navnet **Phlogiston**. Jo mere brændbart et Legeme var, desto mere Phlogiston indeholdt det, idet det brændte mistede det sit Phlogiston; Ilden fremkom altsaa ved, at Legemet blev berøvet dette Phlogiston, og blev der herved noget tilbage som Aske, betragtedes denne Rest, som det Grundstof i Legemet, der havde været forenet med Phlogiston. Det brændbare Kul ansaa man for et meget phlogistonholdigt Legeme. Naar man opvarmer mange Metaller i Luften, f. Ex. Tin eller Bly, vil man se, at det smeltede Metals blanke Overflade snart forsvinder, der danner sig et hvidt, hvidliggraat, eller naar det er Bly gulligt til gulligrødt Overtræk, og tilsidst kan endog alt Metallet forsvinde, idet det helt forandres til dette hvide eller gulligrøde jordagtige Legeme, som de Gamle kaldte Metalaske eller Metalkalk, altsaa i de nævnte Tilfælde Tinaske eller Tinkalk, Blyaske eller Blykalk. Naar man blander en saadan Metalkalk, der er reven til et fint Pulver, med Kulpulver f. Ex. Kønrøg eller Trækulspulver, og opvarmer Blandingen i en Smeltedigel, fremkommer atter Metallet. Blander man Sølverglød, der er det samme som Blyaske, med Trækulpulver og opvarmer det i en lille tildækket Digel, vil man efter Afkølingen finde en Blyklump paa Bunden af Diglen. Dette forklarede de Gamle saaledes: Metallerne ere **sammensatte Legemer**, de bestaa af Metalkalk og Phlogiston, opvarmer man derfor Grundstoffet Metalkalk med Kul, der er saa rigt paa Phlogiston, gaar dette over paa Metalkalken og danner Metallet. Omvendt kunde man, ved at opvarme mange Metaller stærkt, uden Tilsætning af Kul uddrive

deres Phlogiston, og man fik saaledes Metalkalken, Grundstoffet Metallet, tilbage.

Denne Lære om Phlogiston blev fuldstændig omstyrtet af den berømte franske Kemiker Lavoisier. De Gamle havde fortrinsvis beskjæftiget sig med faste og flydende Legemer, Undersøgelsen af Luftarter frembød særegne Vanskeligheder navnlig med Hensyn til Indretningen af de dertil nødvendige Apparater af Glas, man havde ikke, saaledes som Kemikerne nu til Dags Kautshukrør til at forene de forskjellige Dele af Apparatet, man maatte hjælpe sig ved at forbinde Rørene ved Hjælp af fugtig Svineblære, man maatte anvende Metalhaner, hvor man nu kan anvende Haner slebne af Glas, og navnlig var det vanskeligt, at faae Glassene nøiagtigt inddelte i bestemte Rum eller Maal, naar det var nødvendigt ved Undersøgelsen at bestemme Rumfanget af de Luftarter, som man arbeidede med. Imidlertid blev der i Slutningen af forrige Aarhundrede opdaget nogle Luftarter, hvilke Opdagelser gav Anledning til den Revolution, som Lavoisier fremkaldte i Kemien.

Hidtil havde man anset den atmosfæriske Luft for et Grundstof, men 1772 opdagede Rutherford og samtidig den berømte svenske Kemiker Scheele, at Luften indeholder en Bestanddel, som ikke er tjenlig til at vedligeholde Menneskenes og Dyrenes Aandedræt, og som ikke kan nære Ilden; denne Luftart har faaet Navnet Kvælstof; naar man kun har den alene i en Glasklokke, vil et brændende Legeme, som anbringes deri, strax slukkes, og et Dyr vilde øjebikkelig kvæles. Antænder man et lille Stykke Fosfor, der er lagt i en Porcelænsskaal, som svømmer paa Vand, og sætter hurtigt en Glasklokke derover, saaledes at Luften i Klok-

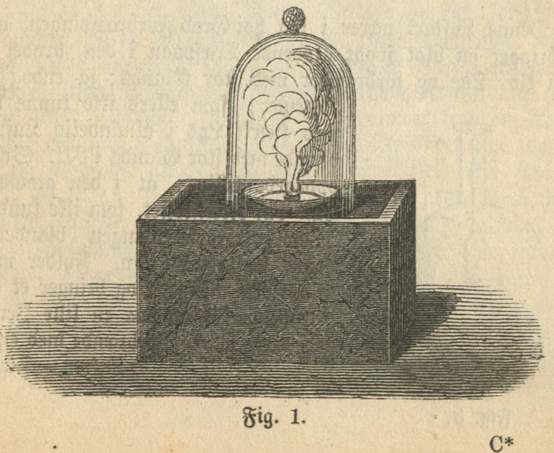

Fig. 1.

ken affspærres af Vandet, vil man se, at saalænge Fosforet forbrænder, forsvinder der ogsaa en Del af Luften, omtrent en Femtedel af det hele Rum, og den Luft, som bliver tilbage og ikke længere kan vedligeholde Forbrændingen er Kvælstof. Fig. 1.

I Aaret 1774 opdagede en berømt engelsk Kemiker Priestley, der oprindelig var Præst, en anden Luftart, som har faaet Navnet Ilt. Nogle faa Maaneder efter opdagede Scheele, aldeles uafhængig af Priestley, den samme Luftart. Den kan faaes, naar man opvarmer et rødt Pulver, som de Gamle kaldte rød Kviksølvkalk, der bliver herved metallisk Kviksølv tilbage, den udviklede Luftart føres gjennem et Glasrør til en Glasklokke, som er fyldt med Kviksølv, og som staar i et Kar med det samme flydende Metal. Luften vil da samle sig i Glasklokken over Kviksølvet, som den lidt efter lidt trænger ud af denne. Fig. 2.

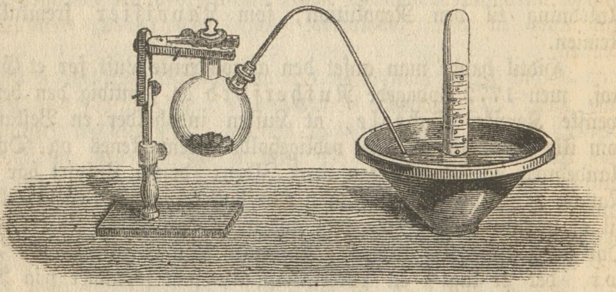

Fig. 2.

Denne Luftart nærer i saa høi Grad Forbrændingen, at hvis man bringer en blot svagt glødende Træspaan i den, bryder Træet strax i klar Lue og forbrænder med stor Glands; ja endog mange Legemer, som ellers ikke kunne brænde med stærkt Lys i almindelig Luft, forbrænde med stor Glands i Ilt. Scheele opdagede tillige, at i den atmosfæriske Luft var Kvælstoffet, som ikke kunde vedligeholde Forbrændingen blandet med denne Luftart Ilten. Fylder man en Glasklokke med Ilt og bringer et Stykke brændende Fosfor paa en lille Jernskaal ned deri, vil det forbrænde med en langt større Glands end i Luften. Fig 3.

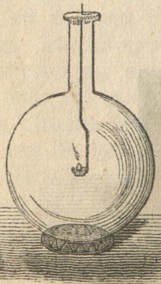

Fig. 3.

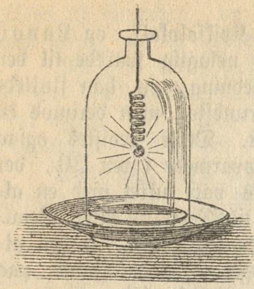

Fig. 4.

Snoer man en tynd Jerntraad til en Spiral, og opvarmer Spidsen ved brændende Fyrsvamp, vil Jernet, naar det bringes i en Flaske med Ilt, forbrænde med stor Glands. Fig. 4.

Disse nye Opdagelser undersøgte Lavoisier nærmere, og han blev ved sine Forsøg ført til fuldstændig at omstøde Phlogistontheorien. Efter denne skulde jo nemlig den røde Kviksølvkalk være et Grundstof; naar man nu opvarmede den, og derved, selv uden at den var blandet med Noget, fik metallisk Kviksølv, skulde den altsaa have forenet sig med Phlogiston, der efter de Gamles Mening skulde være et saa „fint og subtilt" Legeme, at det fra Kullene, hvormed man opvarmede Glaskarret, hvori Kviksølvkalken befandt sig, skulde kunne trænge gjennem Glassets Sider ind til den røde Kviksølvkalk og forene sig med denne; Resultatet af denne Forening var da det metalliske Kviksølv. Men Lavoisier fandt at Kviksølvkalken, hver Gang den blev opvarmet og forandret til Kviksølv, tabte i Vægt. Det erholdte Kviksølv veiede altid mindre end den anvendte Mængde Kviksølvkalk. Dette Resultat blev det samme, selv om man anvendte alle mulige Forsigtighedsregler for at undgaa at spilde Noget, enten af Kviksølvkalken eller det deraf dannede Kviksølv. Altsaa skulde Phlogiston, ved at forene sig med Metalkalken til metallisk Kviksølv, have formindsket dennes Vægt. Hvis Phlogiston virkelig existerede, kunde der kun tænkes to Tilfælde, nemlig: Phlogiston er et virkeligt legemligt Stof, der har Vægt, eller det er en Naturkraft, som f. Ex. Elektriciteten, og i saa Tilfælde har det ingen Vægt. Antage vi det første Tilfælde, Phlogiston som et Legeme med Vægt, maa det, idet det forener sig med Kviksølvkalken, ogsaa forøge dennes Vægt, og det dannede Kviksølv altsaa veie mere end den anvendte Kviksølvkalk. Antage vi det andet Tilfælde, at Phlogiston optræder som en Naturkraft, der ikke har nogen Vægt, kan Kviksølvkalken, idet den under Paavirkning af denne Kraft forandres til Kviksølv, ikke forandre sin Vægt. — Men Lavoisiers Forsøg viste (og deres Rigtighed er senere tusinde Gange bleven paavist af Andre) aldeles tydeligt, at Kviksølvkalkens Vægt formindskedes, naar den blev forandret til Kviksølv, og herefter vilde det formodede Stof Phlogiston være et Legeme, som havde en negativ Vægt, d. v. s. det skulde veje mindre end Ingenting, dette er en Umulighed. — Phlogiston existerer ikke.

Priestley og Scheele havde jo fundet, at der udviklede

sig Ilt, naar man opvarmede den røde Kviksølvkalk, og Lavoisier fandt nu, at denne Ilts Mængde nøiagtig svarede til den Vægt, som Kviksølvkalken tabte ved Ophedning, og han sluttede heraf, at Kviksølvkalken ikke var noget Grundstof, men derimod en Forening af Metallet Kviksølv med Ilt. Dette bevistes ogsaa tydelig derved, at Metaller, som man opvarmede i ren Ilt, der var indesluttet i en Glaskolbe, hvis Hals var lukket med en aldeles tætsluttende Hane, bleve forandrede til Metalaske eller Metalkalke, idet Ilten forsvandt. Hvilket kunde ses deraf, at den atmosfæriske Luft, naar man efter Forsøget aabnede Hanen paa Kolben, strømmede ned i denne med stor Voldsomhed, ligesom i det lufttomme Rum, eller naar man vendte Kolben om, satte Halsen i et Kar med Vand, og da aabnede Hanen styrtede Vandet op i Kolben og indtog den forsvundne Ilts Plads. Naar man veiede Metallerne før Forsøget, og derefter veiede de ved Forsøget dannede Metalkalke, fandt man, at disse veiede mere end Metallet, og det netop saameget mere, som svarede til Vægten af den forsvundne Mængde Ilt. Altsaa vare Metalkalkene dannede ved, at Metallet havde forenet sig med Ilten.

Lavoisier havde herved fuldstændig omstødt den ældre Theori. Metallerne vare usammensatte Legemer, Grundstoffer. Metalkalkene derimod, som man tidligere havde anset for Grundstoffer, vare sammensatte Legemer, Foreninger af Metal med Ilt, Metalilter.

Ethvert Legeme, som man ikke ved nogetsomhelst hidtil kjendt Middel har været istand til at adskille i Bestanddele er et Grundstof. Kvælstoffet og Ilten ere Grundstoffer. Lavoisier blev halshugget i Paris den 8de Maj 1794; men efter ham er der i alle civiliserede Lande opstaaet Kemikere, som have arbejdet videre paa det Grundlag, som han havde lagt, og man kjender i Nutiden fire og tredsindstyve Grundstoffer, hvoraf største Delen optræde som Metaller.

Al Materie, d. v. s. alt Legemligt i den os bekjendte Verden, bestaar enten af Foreninger af disse Grundstoffer, eller af Grundstofferne alene. Man maa her vel skjælne mellem hvad der forstaas ved en kemisk Forening og ved en mekanisk Blanding. Guldkorn findes blandede med Sand, men derfor er Guldet ikke kemisk forenet med Sandet, hvert af Stofferne have beholdt sine ejendommelige ydre Egenskaber, de saakaldte fysikalske Egenskaber; skyller man Blandingen med Vand, vil Sandet, fordi det er mindre vægtfyldigt end Guldet, lettere skylles bort end det tunge Metal, der saaledes bliver tilbage. Sand og Guld kunne ikke kemisk forene sig, Stofferne blive liggende aldeles indifferente ved

Siden af hinanden, og det ikke alene ved almindelig Varmegrad, men endog ved en hvilkensomhelst Temperatur.

Naar to Grundstoffer træde sammen til en kemisk Forening, opstaar der derved et tredie, i kemisk Henseende helt nyt Legeme, som ogsaa har andre fysikalske Egenskaber end de to Grundbestanddele, hvoraf det er dannet.

Dette kan bedst vises ved et lille Exempel med to almen bekjendte Legemer, der begge ere Grundstoffer, nemlig Jern og Svovl. Blander man fint pulveriseret Jern, Jernpulver, med fint pulveriseret Svovl, Svovlblomme, faar man en for det blotte Syn temmelig ensartet Blanding; men udbreder man den i et tyndt Lag paa et Stykke hvidt Papir, og betragter den med et Forstørrelsesglas, vil man se det gule Svovlkorn ligge ved Siden af det graasorte Jernkorn; fører man en nogenlunde stærk Magnet henover den fladt udbredte Blanding vil Jernpulveret tiltrækkes af Magneten og Svovlet bliver tilbage. Ryster man Blandingen med Vand i et smalt Glas, vil Jernpulveret, naar Glasset atter rolig henstaar, synke tilbunds, og det mindre vægtfyldige Svovlpulver, som holder sig længere opslemmet Vædsken, samler sig derpaa langsomt ovenpaa Jernpulveret. Overgyder man Blandingen med en fortyndet Syre, f. Ex. Svovlsyre, der er fortyndet med 8—10 Gange dens Vægt Vand, vil kun Jernpulveret opløses af Syren, medens Svovlet bliver tilbage; herved udvikler der sig en Luftart Brint, der altid paa Grund af, at det almindelige Jernpulver ikke er aldeles rent, vel har nogen Lugt, men dog ikke som raadne Æg. Drysser man denne pulverformige Blanding ud paa en Jernplade, saaledes at den danner en lille Kegle og derpaa antænder den, ved at holde en brændende Tændstikke til Spidsen, vil man se, at Massen begynder at gløde, og uden at man yderligere behøver at vedligeholde Opvarmningen, forplanter denne Glødning sig lidt efter lidt gjennem hele Keglen. Der er herved dannet en kemisk Forening mellem Svovl og Jern; den pulverformige Masse er nu blevet et haardt og fast Legeme, som Kemikerne kalde Svovljern, hvori man ikke længere, selv ved den stærkeste Forstørrelse, kan opdage det gule Svovl ved Siden af det sorte Jern; ej heller kan man ved Magneten eller ved den forskjellige Vægtfylde skille Svovlet fra Jernet, og overgyder man dette nye Legeme, Svovljernet, med fortyndet Svovlsyre, opløses vel Jernet i Syren, men der bliver intet Svovl tilbage, fordi dette nu forener sig med Brinten til Svovlbrinte, en stinkende Luftart, der lugter som raadne Æg.

Foruden med Ilten og Kvælstoffet begyndte man ogsaa, i Slutningen af det forrige Aarhundrede, at beskjæftige sig med en anden Luftart Brinten, som man vel havde kjendt i længere Tid, den var allerede bleven fremstillet af den før omtalte Para-

celsus; men først nu undersøgte man nøiere dens Forhold og Egenskaber. Denne Brint er ogsaa et Grundstof, som i ren Tilstand er uden Farve, Lugt og Smag. Den er en meget brændbar Luftart, og idet den brænder forener den sig med Ilten og Produktet af Foreningen er Vand. Altsaa ogsaa Vandet, som man tidligere havde anset for et Grundstof, er et sammensat Legeme; aldeles rent Vand bestaar af de to Luftarter Ilt og Brint, og man har ogsaa her et godt Exempel paa den Forandring, som Stofferne lider ved at ingaa kemiske Forbindelser. Begge de nævnte Luftarter, hvoraf den ene er saa let antændelig, og den anden i saa høj Grad nærer Forbrændinger, har man ikke hidtil formaaet, naar man har dem hver for sig, at bringe i flydende Tilstand, hverken ved at sammenpresse dem stærkt, eller ved at udsætte dem for stærk Afkøling, men naar disse to Luftarter forenes dannes det ved almindelig Varmegrad flydende Vand, der jo saa let ved Afkøling bliver fast, bliver til Is. Man indser herved let, i hvor væsentlig Grad Stofferne have forandret deres Egenskaber ved den kemiske Forening. — Vandet er et helt nyt fra Ilten og Brinten forskjelligt Legeme, og har ikke nogen Egenskaber tilfælles med disse Luftarter. Saaledes kan der anføres talrige Exempler paa de Forandringer, som Stofferne lide ved at indgaa kemiske Foreninger, dog maa man ikke forklare dette Forhold saa populært som en tydsk Skolelærer, der holdt Foredrag over denne Gjenstand. Han sagde: „Naar to Stoffer forene sig kemisk, dannes der et tredie helt nyt Legeme. De ser her, mine Herrer, en Stok og her en Snor, nu binder jeg Snoren til Stokken og der opstaar et tredie helt nyt Legeme, en Pidsk".

For paa en nem Maade at udvikle Brint, kan man paa Bunden af et høit smalt Glas komme nogle Strimler almindelig Zink og overgyde dem med Saltsyre, denne er en kemisk Forening af Chlor med Brint, som er opløst i Vand. Naar den kommer i Berøring med Zinken, vil Chloret forlade Brinten og forene sig med Metallet til et saakaldt Metalsalt, Chlorzink, som opløser sig i Vandet, medens den frigjorte Brint bobler op gjennem Vædsken, og fylder Rummet over Vædsken i Glasset, idet den lidt efter lidt uddriver den atmosfæriske Luft; ved at nærme et brændende Legeme til Glassets Munding, vil man se, at Brinten antænder sig, Fig. 5. Naar man vil udvikle Luftarten Brint, saaledes at man kan opsamle den for sig i en Glasklokke, benytter man en Flaske med to Halse, anbringer Zinkstrimlerne paa Bunden af Flasken og gyder Saltsyren paa disse igjennem en lang Glastragt, der ved Hjælp af en Prop er anbragt i den ene Hals, Brinten vil da boble igjennem Vædsken og føres gjennem et Glasrør, der sidder i den anden Hals, ned under en Glasklokke, der er fyldt

Fig. 5.

med Vand, og som staar i en Skaal med Vand, Brinten vil da lidt efter lidt stige op i Glasklokken idet den fortrænger Vandet, som det ses af hosstaaende Afbildning Fig. 6. Har man anvendt

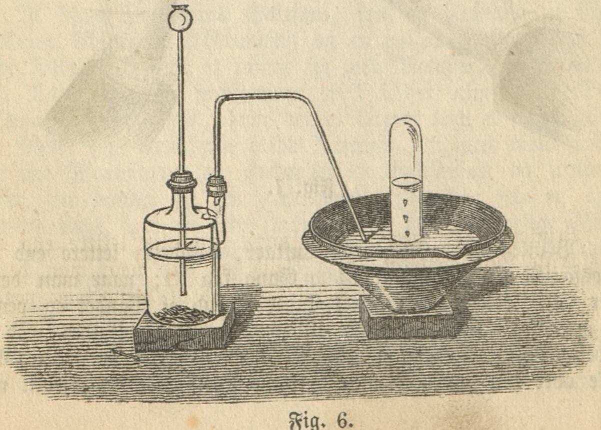

Fig. 6.

tilstrækkelige Mængder af Zink og Saltsyre, udvikler der sig saamegen Brint, at man kan fylde mange smaa Glasklokker med denne Luftart. Herved maa det dog bemærkes, at den første Brint, som udvikler sig blander sig med den atmosfæriske Luft, der findes i Flasken over Saltsyren, og at det altsaa ikke strax bliver ren Brint, som man faar opsamlet i Klokken; derimod en Blanding af Brint og Luft; naar en saadan Blanding antændes sker der en Explosion idet Brinten forener sig med Ilten i Luften, og den kan være meget voldsom, især naar man har større Mængder af Blandingen, som man har givet Navnet Knaldluft. Stærkest vilde Explosionen blive naar man blandede to Maal Brint med et Maal ren Ilt, hvilket er det nøiagtige Forhold, hvori Luftarterne forene sig til Vand, ved denne Forening udvikles der, som ved enhver kemisk Proces, Varme, den er her meget betydelig, hvorfor Explosionen fremkommer idet Luften pludselig udvides. Naar man derfor tager Klokken, hvori den først udviklede Luft er opsamlet, ud af Vandet, og hurtig nærmer et brændende Legeme dertil, vil man høre et stærkt Knald. Naar Glasset ikke er større, end som det kan ses i Forhold til Haanden paa Tegningen, er der ingen Fare ved Explosionen. Fig. 7.

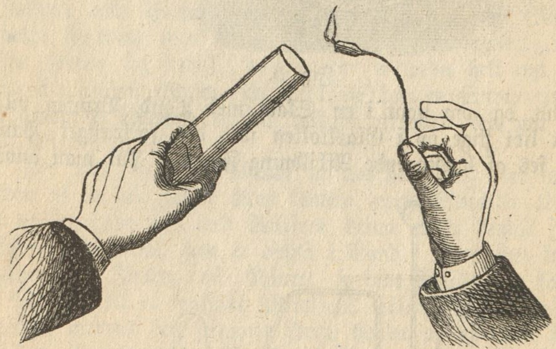

Fig. 7.

Brinten er en meget let Luftart, betydelig lettere end den atmosfæriske Luft, omtrent 14½ Gang saa let; naar man derfor tager Glasklokken, hvori den befinder sig ud af Vandet og vender den om, stiger Brinten hurtig tilvejrs, og Klokken fyldes med almindelig Luft. Dette kan man vise, ved at holde en anden Glasklokke over den hvori Brinten befinder sig, lige i det Øjeblik man

vender den om, Brinten vil da stige op i den øverste Klokke, nærmer man nu et brændende Legeme til den nedadvendende Munding vil Brinten antændes, og naar den ikke er blandet med formegen Luft brænde rolig, idet den suger Luften ind i Glasset. Fig. 8 og 9.

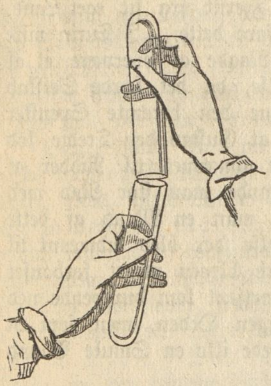

Fig. 8.

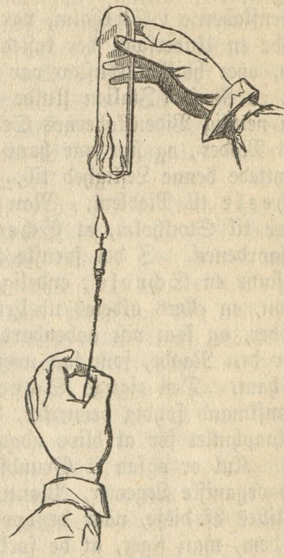

Fig. 9.

Vi have her omtalt Saltsyre, som en Forening af Chlor med Brint, Chloret er et Grundstof og en gulgrøn Luftart, som har en stor Tilbøjelighed til at forene sig med Metaller, det findes ikke frit i Naturen, men forekommer mest i det almindelige Salt, Kjøkkensalt eller Kogsalt, hvor det er forenet med et smukt glindsende Metal som Kemikerne kalde Natrium. Chloret virker afblegende paa Plantefarver og ødelægger de smitsomme og stinkende Stoffer, som danner sig ved Forraadnelse, det har selv en ejendommelig Lugt, som vil være bekjendt fra det almindelige Chlorkalk, hvori det er den virksomme Bestanddel. Dette Grundstof Chlor blev opdaget 1774 af den udødelige Scheele. En berømt fransk Naturforsker har sagt om Scheele, at det syntes, som om han ikke kunde røre ved noget Stof, uden at gjøre en Opdagelse derved. Han er den af alle Kemikere, som har gjort flest Opdagelser, trods han døde i en Alder af kun 44 Aar, 1786. Medens et

af Scheeles Skrifter, „om Luft og Ild," blev oversat i de fleste Sprog og hans Navn gjenlød overalt i den lærde Verden i Europa, levede han aldeles upaaagtet og i smaa Omstændigheder i sit Fædreland, hans nærmeste Omgivelser anede ikke, hvilken stor Mand de havde i deres Midte. Den daværende Konge af Sverig, den pragtelskende Gustav den Tredie, som grundlagde et Akademi for Videnskaberne i Stokholm, var selv aldeles uvidende om, at han havde en Undersaat, der kastede saa megen Glands paa den Nation, over hvilken Gustav var Hersker. Fjernt fra sit eget Land, paa en Rejse i Italien skulde Gustav erfare dette. I Turin viste han nemlig Videnskabernes Selskab den Naade at overvære et af dets Møder, og stor var hans Forbauselse, da det lærde Selskab benyttede denne Lejlighed til, at udnævne den berømte Svensker Scheele til Medlem. Man fortæller at Gustav den Tredie lod skrive til Stockholm, at Scheele skulde udnævnes til Ridder af Vasaordenen. I det svenske Kancelli havde man stor Nød med at finde en Scheele, endelig opdagede man en Mand af dette Navn, en ellers aldeles ubekjendt Størrelse der blev udnævnt til Ridder, og som vist aabenbart maa være bleven meget forbauset over den Naade, som saa uventet og ufortjent kom dumpende ned til ham. Den rigtige Scheele fik ingen Orden, men som en Franskmand spydig bemærker, han behøvede ikke en Smule Baand i Knaphullet for at blive udødelig.

Kul er ogsaa et Grundstof, det udgjør en Hovedbestandel af alle organiske Legemer, Plantestoffer og dyriske Stoffer; det kan udskilles af disse, naar de opvarmes uden at Luften faar Adgang til dem, man siger, at de forkulles; saaledes laver man Trækul i Miler, og Benkul ved at opvarme Knokler i lukkede Jerngryder. Dernæst forekommer Kulstof i mer eller mindre ren Tilstand i Naturen, som de forskjellige Arter Stenkul og som Grafit, der er mere bekjendt under Navnet Blyant. Interessant er det, at Kulstoffet ogsaa kan optræde i en anden Form end som det almindelig bekjendte sorte, uigjennemsigtige Legeme, nemlig som den hvide, haarde, lysbrydende og gjennemsigtige Diamant. Lavoisier viste, ved det Forhold som Diamanten frembyder ved Forbrænding, at den maatte indeholde Kulstof, og en berømt engelsk Kemiker Humphry Davy paaviste at Diamanten var rent Kulstof. Vi have her det mærkelige Tilfælde, at et og det samme Grundstof kan optræde i to forskjellige Former eller Modifikationer, som man ogsaa kalder det. Dette Forhold er iøvrigt ikke enestaaende for Kullets Vedkommende; men dog er det kun meget faa Grundstoffer, som saaledes kunne optræde i forskjellige Tilstande, uden at der er Tale om, at de forene sig med nogetsomhelst andet Stof, eller overhovedet tabe deres Karakter som Grundstof. Et Grundstof Fosfor

optræder under almindelige Forhold, som et hvidt, let antændeligt, meget giftigt Legeme; men opvarmes det til en vis Varmegrad i et fuldstændig tillukket Kar, uden at Luften kan faa Adgang dertil, forandres det til et rødt Legeme, der ikke længere er giftigt og ikke saa let antændeligt. Opvarmes dette røde Fosfor igjen meget stærkt, forandres det atter til den hvide, giftige Form. Paa de almindelige tidligere anvendte Svovlstikker, hvis Fabrikation og Anvendelse er forbudt ved Lov her i Landet, var det hvide, giftige Fosfor den væsenligste Bestanddel i Tændesatsen eller Hovedet paa Svovlstikkerne. Det ikke giftige røde Fosfor anvendes nu paa Strygefladerne til de bekjendte svenske Tændstikker, Hovederne selv indeholde ikke noget Fosfor, men andre Bestanddele, som ved at stryges mod det røde Fosfor, let antændes.

Ogsaa Ilten kan for en Del forandre sin Tilstand, og optræde med ny Egenskaber, navnlig under Indvirkning af Elektriciteten, f. Ex. naar Lynet slaar gjennem Luften; den Form, som den da overføres til, har Kemikerne kaldt Ozon, dette træder endnu villigere i Forbindelse med andre Stoffer, end selve den almindelige Ilt. Man har tillige fundet, at naar Vand fordamper fra store Overflader, f. Ex. fugtig Jord eller Græsenge, omdannes en rigtignok kun ringe Mængde af den i Luften tilstedeværende Ilt til Ozon. Dette Stof mener man er skadeligt for Sundheden, og den usunde Virkning, af at gaa ud i Aftentaagen eller paa Engen, naar den damper, kan vel for en Del tilskrives Ozonet. Med Sikkerhed veed man, at Ozonet virker blegende paa Plantefarver, og naar Lærred bleges paa Græsset i Solen, spiller ogsaa Ozonet en Rolle herved.

Naar Grundstoffet Kul brænder i Ilt eller i den atmosfæriske Luft dannes et luftformigt, ikke synligt Legeme, som er uden Lugt, og som let blander sig med Luften; Kemikerne kalder det Kulsyre. Overalt, hvor organiske Stoffer forbrænde, dannes denne Kulsyre. Hver 3 Pund rent Kulstof optager henved 8 Pund Ilt af Luften; denne Kulsyre, som selv er et Produkt af Forbrændingen, kan ikke vedligeholde denne. Bringer man et brændende Legeme i et Glas, som er fyldt med Kulsyreluft, vil det slukkes, og Mennesker og Dyr ville strax kvæles ved at komme i et Rum, der var fyldt med denne Kulsyreluft; den vedligeholder altsaa heller ikke Aandedrættet. Enkelte Steder strømmer denne Luftart op af Spalter i Jorden; navnlig i Nærheden af Vulkaner. Dette er saaledes Tilfældet i den saakaldte Hundegrotte ved Neapel, hvor Kulsyren strømmer ud af Revner i Jorden, og da den er noget tungere end den atmosfæriske Luft holder den sig i nogen Tid, som et Luftlag paa Bunden af Grotten og blandes kun lidt efter lidt med den øvrige Luft. Lavbenede Dyr, f. Ex. smaa

Hunde, som bringes ind i Grotten, ville derfor kvæles, naar de have opholdt sig der en kort Tid, medens Mennesker kunne gaa ind i Grotten, og opholde sig der i nogen Tid uden Skade, idet Kulsyren i de øvre Luftlag er blandet med en, til Aandedrættets Vedligeholdelse, tilstrækkelig Mængde atmosfærisk Luft.

Kulsyren findes ogsaa i mange Mineralier forenet med Metaliter. Den almindelige Kalksten samt Kridt og Marmor bestaar saaledes af kulsur Kalk. Kalken selv, den tidligere Hovedrepræsentant for de Gamles Metalkalke, er et Metalilte, en Forening af et gult glindsende Metal, som Kemikerne kalde Calcium og Ilt. Dette Metal findes ikke, saaledes som Guldet, frit i Naturen, det vilde øjeblikkelig anløbe i Luften, idet det optog dens Ilt, og tilsidst fuldstændig ilte sig til Kalk. Det er først i dette Aarhundrede, at det er lykkedes Kemikerne at udskille dette Metal af dets Forbindelser. Overgyder man Kridt eller Marmor med en Syre, f. Ex. Eddike, Saltsyre eller Svovlsyre finder der en stærk Opbrusning Sted, det er Kulsyreluften, som bliver fri og bruser bort, medens de andre Syrer forene sig med Kalken; man siger, at disse Syrer ere stærkere end Kulsyren, og derfor kan uddrive den af dens Forbindelser. Naar man brænder Kalk, d. v. s. opvarmer Kalksten eller Kridt stærkt, uddrives ogsaa Kulsyren, og man faar den egentlige eller saakaldte brændte Kalk tilbage. Enhver veed, at der, naar man behandler Kalksten eller Kridtpulver med Vand, ikke sker nogen synderlig Forandring. Kommer man derimod Vand paa den brændte Kalk, optager den dette med Begjærlighed, og der finder en stærk Varmeudvikling Sted, idet Kalken forener sig kemisk med Vandet, den lædsker sig, som det kaldes. Man veed ogsaa, at den brændte Kalk, ved at henligge i Luften, bliver til et fint Pulver, saakaldet Melkalk, dette beror paa, at Kalken fra Luften opsuger Fugtighed og Kulsyre.

Naar man overgyder den lædskede Kalk med en stor Mængde Vand, kan en Del af den opløses deri, man faar det saakaldte Kalkvand; naar dette henstaar i Luften, eller naar man vilde lede Kulsyre deri bliver det uklart, der opstaar et Bundfald deri, idet der danner sig kulsur Kalk, som langtfra kan opløses saa meget i Vand, som den lædskede Kalk. Man benytter derfor Kalkvand til at opdage Kulsyrens Tilstedeværelse.

De fleste organiske Legemer bestaar af Grundstofferne, Kul, Brint og Ilt, mange indeholde tillige Kvælstof. Naar de forbrænde i Luften forener Kullet sig med Ilten til Kulsyre, Brinten forener sig med Ilten til Vanddamp og Kvælstoffet bliver frit. Den Ilt, som Legemet selv kan indeholde, hjælper med til Forbrændingen, og der dannes altsaa ved denne lutter luftformige Stoffer, under den Forudsætning, at den atmosfæriske Luft kan

strømme til i rigelig Mængde. Al almindelig Forbrænding er et Iltnings-Fænomen, en Forening af Ilt med andre Legemer, hvorved der udvikles Lys og Varme. Kan den atmosfæriske Luft imidlertid ikke strømme til det brændende Legeme i tilstrækkelig Mængde, bliver Forbrændingen ufuldstændig især ved meget kulrige Legemer; der kan da udskilles Kulstof i fin fordelt Tilstand, som et fint Støv, der føres bort af den opvarmede Luft som Røg, jo mørkere Røgen er, jo mere uforbrændt Kulstof indeholder den. For at frembringe en fuldstændigere Forbrændring, maa man da forøge Trækket, d. v. s. sørge for en raskere og rigeligere Lufttilstrømning, dette sker, for vore almindelige Ildsteder og Kakkelovne, ved en Skorsten. Petroleum er et meget kulrigt Legeme, og enhver veed, at naar man antænder en Petroleumslampe, oser eller soder Flammen inden man sætter Lampeglasset paa, dette beror paa, at den omgivende Luft ikke kan strømme hurtig nok til i saa rigelig en Mængde, som er nødvendig for, at der kan bevirkes en fuldstændig Forbrænding. Men naar man sætter Lampeglasset paa strømme de opvarmede Forbrændingsprodukter og den opvarmede Luft op igjennem den smalle Kanal, og bevirker derved en rigeligere Tilstrømning af Luft gjennem de smaa Aabninger, som paa enhver saadan Lampe befinder sig under Glasset; Røgen forsvinder, fordi Kulstoffet nu kan forbrænde fuldstændig, og de farveløse usynlige Forbrændingsprodukter, Kulsyre og den stærkt ophedede Vanddamp strømmer op gjennem Lampeglasset, der altsaa her virker fuldstændig som en lille Skorsten; vilde man holde for Hullerne under Glasset, f. Ex. kun ved løst at omvikle dem med en Papirstrimmel, vil man strax se, hvor stærkt Flammen oser paa Grund af den formindskede Lufttilførsel. Enhver kjender ogsaa Blæsebælgens heldige Indflydelse paa kun svagtbrændende Kul.

Her maa jeg omtale et Forhold, som har almen Interesse. Vi have ovenfor sagt at 3 Pund Kul optager 8 Pund Ilt, eller altsaa 1 Pund Kul $2^2/_3$ Pund Ilt, for dermed at danne Kulsyre, og at denne Luftart, naar den er blandet med en rigelig Mængde atmosfærisk Luft ikke virker giftig. Men Kul kan ogsaa forene sig i et andet Forhold med Ilt, nemlig saaledes, at 1 Pund Kul optager $1^1/_3$ Pund Ilt, altsaa nøiagtig halvt saa meget, som der behøves for at danne Kulsyre. Denne anden Forbindelse, af Kul med Ilt, er ogsaa en farveløs Luftart, som naar den ikke er blandet med andre Stoffer, i ren Tilstand, som Kemikerne kalde det, baade er uden Smag og Lugt; den benævnes Kulilte, og er overordentlig giftig, saaledes at Indaandingen af en meget ringe Mængde deraf, selv om den er blandet med en rigelig Mængde atmosfærisk Luft kan bevirke Døden. Ved Forsøg, hvor man havde blandet 1 Procent af denne Kulilte i almindelig Luft, dræbtes

mindre Dyr i Løbet af 2 Minuter, anvendte man 5 Procent Kulilte, og altsaa 95 Dele almindelig Luft, dræbtes Dyrene næsten øieblikkelig. Denne Luftart dannes overalt, hvor Kul undergaar en langsom og ufuldstændig Forbrænding, f. Ex. hvor Kulgløder henligger, uden at der er livlig Lufttilstrømning, og især naar Gløderne ere omgivne af et Lag Aske hvorigjennem Luften mindre let kan strømme, altsaa i Fyrfade eller Kulbækkener. Mange Folk have den slemme Vane, for at spare paa Varmen, som det kaldes, at dreje Spjeldet for i Kakkelovnsrøret; men herved forhindrer de netop Lufttilstrømningen, og Kulilten, som danner sig ved den ufuldstændige Forbrænding, kan ikke slippe bort gjennem Skorstenen, men træder ud i Værelset, hyppig tilligemed andre Produkter, som dannes ved den ufuldstændige Forbrænding, og som have Lugt, saa man kan mærke Faren i Tide, men ofte ogsaa uden disse, navlig naar det er Trækul eller Koksgløder, og den vil da i de fleste Tilfælde dræbe de Personer, som opholde sig i Værelset, idet den, inden Døden indtræder, fremkalder Lammelse og berøver dem Talens Brug, saa de ikke kunne skrige om Hjælp, inden den fuldstændige Bedøvelse og derpaa følgende Død indtræder. Jeg kan beskrive disse Symptomer nøie, da jeg selv engang, ved Andres Uagtsomhed har været nærved at blive kvalt af Kulilte. Opdages en saadan Kulilte-Forgiftning i Tide, gjælder det om saa hurtig som mulig, at bringe Vedkommende i den friske Luft, eller, hvis det er mulig, at lade ham indaande ren Ilt. Man læser jo desværre endnu hyppig, at Nogen er bleven kvalt ved Kulos eller Kuldamp, som det kaldes, det er her Kulilte, som har virket, og man kan derfor ikke noksom advare mod den fordærvelige Skik at dreje Spjeldet for Kakkelovnen, naar der endnu er Gløder i den eller at sætte Kulbækkener eller Spande med Gløder ind i et Soveværelse for at kuldslaa Luften.

Naar de organiske Stoffer i Planter og Dyr forraadne, danner der sig ogsaa Kulsyre, og Jordbunden indeholder derfor altid noget af denne Luftart. Undertiden kan den samle sig i betydelig Mængde i gamle eller udtørrede Brønde, man maa derfor vise Forsigtighed, naar man vil stige ned i en saadan Brønd for at rense den, da et Overmaal af Kulsyre jo virker kvælende, som ovenfor sagt. Man gjør derfor altid rigtigst i først at heise en tændt Lygte ned i Brønden, slukkes Flammen, kan Mennesker heller ikke aande dernede. Ligeledes kan Kulsyren samle sig i Gravhvælvinger og i dybe Kjældere, som ikke ere blevne benyttede i længere Tid. Man kan da fjerne Kulsyren, ved at kaste frisk lædsket Kalk derned, eller ved at sørge for en frisk Lufttilstrømning. Kulsyren er tungere end Luften, men blander sig let dermed, og man kan ligefrem ved at heise tomme Spande op og ned i en kulsyreholdig

Brønd, faa Kulsyren fjernet eller blandet saa meget med atmosfærisk Luft, at Mennesker kunne opholde sig deri. Er den Ulykke sket, at et Menneske har indaandet for megen Kulsyre, maa man saa hurtig som mulig bringe ham i en skraa Stilling med Hovedet nedad og fremskynde Aandedrættet, ved at trykke paa Maven; den tunge Kulsyre, som findes i Lungerne, vil da ligefrem strømme ud, og frisk Luft træde ind i Stedet for, holder man ham derimod i en opret Stilling, formaa Lungerne, som ere indrettede til at arbeide med atmosfærisk Luft, ikke at udpresse den tunge Kulsyre. Ogsaa ved Gjæring, f. Ex. i Brændevinsbrænderier og Bryggerier, danner der sig megen Kulsyre. Det, som bevirker Skumningen i Øl og Brusningen i Champagne er Kulsyre. De kunstige Mineralvande f. Ex. Selters- og Sodavand fremstilles ved at opløse visse Salte i Vand, og derpaa under et stort Tryk presse Kulsyre i Vandet. Naar Trykket da ophæves, idet man tager Proppen af Flasken, bruser en Del af Kulsyren bort. Mange Steder har Kildevand i Jordens Indre ogsaa under et betydeligt Tryk optaget mere Kulsyre, end det kan holde opløst ved almindeligt Lufttryk, og naar det derfor kommer frem til Jordens Overflade, bruser en Del af Kulsyren bort. Saadanne Kilder have undertiden paa deres Vej gjennem Jorden opløst Stoffer, f. Ex. Jernforbindelser, der gjør dem anvendelige som Lægemidler, det er de saakaldte Mineralkilder eller Sundhedsbrønde.

Efterat vi saaledes have set, hvad man forstaar ved et Grundstof og ved en kemisk Forbindelse, og efter at vi have lært at kjende de vigtigste Luftarter og Forbindelser, som findes i Atmosfæren, det Luftlag der omgiver vor Klode, skal jeg lidt nærmere omtale Luften, særlig med Hensyn til dens Betydning for Aandedrættet.

Den rene friske Luft bestaar af fire Stoffer: to Grundstoffer og to Forbindelser, nemlig Ilt og Kvælstof, Kulsyre og Vanddampe. Ved Jordens Overflade kan den naturligvis, saavel ved Menneskenes og Dyrenes som ved Planternes Indvirkning, komme til at indeholde flere andre Stoffer, f. Ex. Ammoniak, en Forening af Kvælstof med Brint, der kan dannes ved Forraadning af Dyr og Planter; den findes dog kun i saa ringe Mængde i Luften, at den neppe udgjør en Milliontedel af denne. Enkelte Steder kan Luften ogsaa indeholde Svovlbrinte, der let danner sig, hvor svovlholdige, organiske Stoffer raadner, hvilket især de Kjøbenhavnere, som ligge paa Landet paa Strandveien om Sommeren, have Lejlighed til at erfare, da den forraadnende Tang udstøder store Mængder af denne Luftart; ogsaa i Byen, naar man opmuddrer Kanalerne, delikateres de Omboendes Næser med den liflige Svovlbrinte-Duft; man har endog næsten i Byens Midte,

nemlig foran paa Vesterbro, en lille Aa, som særlig er bleven berømt for sin Svovlbrinte-Duft, og som Folkevittigheden derfor har givet Navnet Rosenaaen.

Det er en Selvfølge, at der i store Byer og især i Nærheden af Fabriker kan findes mange andre Stoffer i Luften, end dem, der findes i den friske Luft paa Landet, ligesom ogsaa Enhver veed, at Luften indeholder den faste Bestanddel, som vi kalde Støv; men disse fremmede Legemer forsvinde efterhaanden i det umaadelige Lufthav, idet de enten gaa i Forbindelse med Ilten, optages af Jordbunden eller skylles ud af Luften med Regnen.

I sine store Hovedtræk bestaar altsaa Luften af de fire førstnævnte Stoffer. Iltens Mængde er omtrent $^1/_5$ og Kvælstoffets omtrent $^4/_5$. Kulsyrens Mængde er forholdsvis meget ringe, den vexler mellem 4 til 6 Titusindedele af hele Luftens Rumfang. Vanddampenes Mængde kan være meget forskjellig efter Aarstiden og Luftens Varmegrad; men der mangler aldrig Vanddamp i Luften. Enhver veed jo saa godt, at, naar man bringer et koldt Legeme f. Ex. en Karaffe med koldt Vand ind i et varmt Værelse, bedugger den sig, idet Vanddampen i Luften afkøles, og fortætter sig paa Glassets Overflade. I den os nærmest omgivende Luft er Vandet fuldstændig forflygtiget, fuldstændig gaaet over i Luftform og derfor usynligt; men ved Afkøling kan det fortættes til fine smaa Vandblærer, som i nogen Tid holde sig svævende i Luften, inden de synke til Jorden eller ved Opvarmning atter fordampe. Saaledes fremkommer Taagen og Duggen, og i de høiere, koldere Luftlag, Skyerne. Eftersom Afkølingen finder Sted i en stærkere Grad kan Vandblærerne samle sig til Regndraaber, til Hagel eller til Sne. Vandet er altsaa et Legeme, som kan optræde i alle tre Tilstandsformer, den luftformige, flydende og faste. I den sidste Tilstand kan det krystallisere i store, sammenhængende Masser som Is, men som en Samling af fine smaa Krystaller i Sneen, der hyppig vise meget smukke Former, som det kan ses af hosstaaende Afbildning Fig. 10.

Ilten i Luften er nødvendig for Aandedrættet og Forbrændingen, man kunde da spørge hvilken Rolle Kvælstoffet spiller? Det optræder fornemmelig som en Dæmper paa Iltens hæftige Virkninger. Hvis man tænkte sig Atmosfæren bestaaende af ren Ilt, vilde ingen Brand kunne slukkes; Mennesker og Dyr vilde leve altfor hurtigt, de vilde ved Aandedrættet afgive langt mere Stof til Ilten, end de kunde optage ved Ernæringsmidlerne. Selv om man befinder sig meget vel i Begyndelsen ved at indaande ren Ilt, indtræder der dog snart en Slappelses- og Svækkelses-Tilstand, og fortsættes Forsøget i nogen Tid, indtræder Døden, saaledes som det har viist sig ved Forsøg paa Dyr.

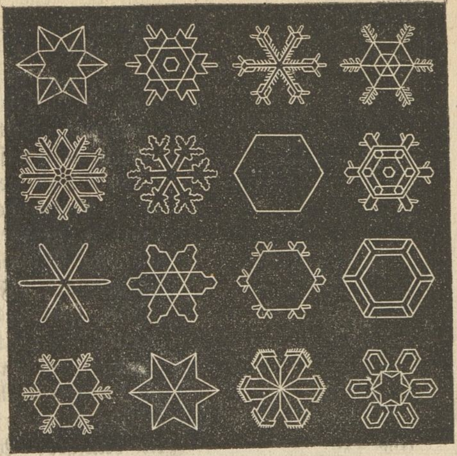

Fig. 10. Snekrystaller.

Man kan nu spørge, hvad er det da for et Stof, som Legemet afgiver til Ilten ved Aandedrættet? Vi have før omtalt, at alle organiske Legemer hovedsagelig bestaa af Kulstof, Brint, Ilt og Kvælstof, disse Stoffer tilføres Legemet ved Næringsmidlerne, omdannes ved Fordøjelsen og Livsprocessen til Forbindelser, der ere tjenlige for Organismen, og som danne de faste og flydende Bestanddele i denne, saaledes ogsaa Blodet; hvad der ikke er tjenligt, udskilles igjennem Exkrementerne. Blodet kommer paa sin Bane gjennem Legemet til Lungerne, optager her Ilt af den indaandede Luft, fører denne gjennem Aaresystemet om i Legemet, og paa denne Vandring optager Ilten Kulstof, og naar Blodet atter vender tilbage til Lungerne, indeholder det ikke længere Ilt, men Kulsyre, som udaandes; tillige forener Ilten sig med noget Brint, og ved hvert Aandedrag udaandes der tillige noget Vanddamp, som er dannet i Legemet. Det, der sker ved Aandedrættet, er altsaa i Korthed følgende: den atmosfæriske Luft, som indeholder Ilt, kommer ved Indaandingen ned i Lungerne, en Del af dens Ilt optages af Blodet, og i Stedet for afgiver dette Kulsyren, som udaandes tilligemed Vanddamp, Kvælstoffet og den ikke forbrugte Ilt. At man udaander Kulsyre, ses let ved et simpelt Forsøg, vi have før omtalt, at Kalkvand bliver uklar, naar det kommer i Berøring med Kulsyre, fordi der danner sig kulsur Kalk; sætter

Fig. 11.

man den ene Ende af et Glasrør ned i et Glas, som indeholder klart Kalkvand, putter den anden Ende af Røret i Munden, indaander Luft igjennem Næsen, men puster den udaandede Luft gjennem Røret ned i Kalkvandet, vil man snart se, at der danner sig et hvidt Bundfald heri af kulsur Kalk. Fig. 11.

Det, som sker ved Aandedrættet, staar altsaa i fuldstændig Samklang med, hvad der sker ved Forbrændingen; Kulstof forener sig med Ilt til Kulsyre; Aandedrættet er en langsom Forbrænding, og herved udvikles største Delen af den Varme, som er nødvendig til Livets Vedligeholdelse. Resten af Varmen i Legemet fremkommer ved de kemiske Processer, som foregaar under Fordøjelsen. En Sulten vil saaledes føle mindre Varme, som det kaldes, end En, som er mæt selv om de opholde sig under samme Varmegrad i samme Værelse. At Aandedrætsprocessen var en Forbrænding, paaviste allerede Lavoisier. Ved Dyrenes Aandedræt sker det samme som hos Mennesket.

Men nu have vi altsaa set, at der ved Forbrændingen, ved Menneskets og Dyrets Aandedræt udvikles Kulsyre, og det er ikke ubetydelige Mængder af denne, som paa denne Maade kommer i Luften, hvis Ilt derved formindskes; kunde man nu ikke frygte for, at al Ilten i Luften efterhaanden vilde forsvinde, idet den saaledes forandredes til Kulsyre? Her kommer jeg til at omtale et af de smukkeste Indblik, som Mennesket ved den kemiske Videnskab har faaet i Naturens vise Orden, nemlig den Vexelvirkning, som finder Sted mellem Planternes og Dyrenes Aandedræt. Planterne aande nemlig gjennem sine Spalteaabninger paa Bladene, der ere usynlige for det blotte Øje, men medens Dyrene optager Ilt og udaande Kulsyre, indaande Planterne denne Kulsyre, benytte Kulstoffet til deres Væxt og udaande atter Ilten. Herved kommer der atter Ligevægt tilveje, og man forstaar tillige herved at Kulsyremængden i Luften, trods den umaadelige Produktion ved Forbrænding og Aandedræt, kan holde sig indenfor bestemte Grændser, nemlig som før omtalt fra 4 til 6 Titusindedele af Luftens Rumfang. Man har opdaget, at

alle grønne Plantedele aande paa denne Maade, men man har tillige gjort den Erfaring, at det kun sker under Sollysets Paavirkning. I fuldstændig Mørke eller ved meget svag Belysning aande Planterne paa samme Maade som Menneskene og Dyrene, de optage Ilt af Luften og udstøde Kulsyre, derfor er det saa farligt at sove om Natten i et Værelse, hvor der findes mange Planter, da Luften derved let bliver overfyldt med Kulsyre. Men saasnart Sollyset kommer frem om Morgenen, begynde Planterne atter at aande modsat som Dyrene.

Hvor mange Mennesker ere forsamlede i et Lokale, hvor der ikke er godt Lufttræk, god Ventilation tilstede, og især hvor der brænder mange Lys eller Lamper, f. Ex. i Kirker eller Theatre, kan Luften efterhaanden blive overfyldt med Kulsyre, hvorved Aandedrættet i høj Grad besværes, og naar, som det ofte hændes, Nogen faaer ondt i saadanne store Forsamlinger, skyldes dette ikke alene Varmen, men fortrinsvis den fordærvede Luft. Derfor er det ogsaa saa usundt at opholde sig længe i smaa og lave Værelser, hvor Vinduer og Døre holdes tæt tillukkede; vel finder der en Slags Ventilation Sted, idet den ydre Luft træder ind gjennem Sprækker og Utætheder, og den fordærvede Luft for endel gaar bort gjennem Kakkelovnen; men denne er dog i Reglen langtfra tilstrækkelig til at forny Iltmængden i Luften eller skaffe tilstrækkelig frisk Luft tilveje i saa høj en Grad, som er nødvendig for det sunde Aandedræt.

Den stadige Indaanding af en saadan Luft, der er mere rig paa Kulsyre end den friske, har naturlig en skadelig Indvirkning paa Sundheden; Kjøbstadboerne, der ikke bevæge sig saa meget i den friske Luft som Landboerne, have i Reglen et blegere og sygeligere Udseende end disse. Man indretter derfor nu overalt i offentlige Bygninger, saa vel som i mange private Huse, Ventilationsapparater, for at tilføre frisk Luft. Disses hensigtsmæssige Indretning og Anbringelse er et helt Studium for sig, til hvilket en af vore Landsmænd Professor Christian Krarup særlig havde helliget sig. Hans store Kundskabsfylde og Dygtighed vandt ikke alene Anerkjendelse herhjemme, hvor han har forestaaet Ventilations-Arbejderne paa vore fleste offentlige Bygninger, Hospitaler, Skoler og senest det kongelige Theater; men ogsaa i Udlandet. Kort Tid efter at være vendt hjem fra Christiania, hvor han havde indrettet Ventilationen i Storthingsbygningen døde han i Marts 1875 af en Brystsygdom, som han sandsynligvis havde paadraget sig i sit Kald.

Mange Kemikere have beskjæftiget sig med at bestemme hvormeget Kulsyre et Menneske udaander i en vis Tid; de første Forsøg i denne Retning bleve udførte paa en lidet fyldestgjørende

Maade, idet man væsenligst omgav Munden med en tætsluttende Maske, lod Indaandingen foregaa gjennem Næsen, og førte den udaandede Luft gjennem et Rør i Masken til et Apparat, hvori man kunde opsamle og veje Kulsyren. Det er imidlertid bleven paavist, at det er ikke alene gjennem Lungerne, at Legemet optager Ilt og udstøder Kulsyre; men at den samme Aandedrætsproces ogsaa foregaar igjennem Huden om end i ringere Grad. Man indser derved tydelig Nødvendigheden af at holde Legemet rent og sørge for at Porerne i Huden ere aabne, derfor er det ogsaa at mange Mennesker, som forsømme dette, faa et daarligt og sygeligt Udseende.

Først vor Landsmand, Kemikeren Scharling, der døde 1866, konstruerede et Apparat i Form af et lille Værelse hvori et Menneske kunde opholde sig i nogen Tid og endog foretage visse Arbejder. Han undersøgte da Luften i det Øjeblik Personen blev anbragt i Værelset, der kunde lukkes aldeles lufttæt, og der var tillige anbragt Apparater saaledes, at man kunde tage Prøver af Luften til forskjellige Tider og naar Forsøget var forbi, uden at Værelset behøvede at aabnes. Han blev herved istand til at bestemme den samlede Mængde Kulsyre, som udaandes baade gjennem Lungerne og Huden, og han undersøgte dette for de forskjellige Aldere og for begge Kjøn. Han kom derved til flere interessante Resultater, som have havt blivende Værd for Videnskaben, idet de fleste af Scharlings Forsøg ere blevne bekræftede, endog i den nyeste Tid, af andre Kemikere, der havde langt bedre Hjælpemidler end dem, Scharling kunde raade over. De Mænd som efter Scharling have indlagt sig mest Fortjeneste ved disse Undersøgelser ere Pettenkofer og Voit. Det Apparat, som de benyttede, ses i hosstaaende Afbildning. Til Venstre ses Værelset, der er vist aabent paa Tegningen, det er saa stort, at der deri kan anbringes en Seng, et Bord og en Stol og at Vedkommende som anbringes deri, kan skaffe sig den nødvendige Bevægelse. Til Højre ses Apparaterne, som bruges til at forny Luften og til at udtage den benyttede Luft, for at bestemme dens Sammensætning.

Den Mængde Kulsyre, som udaandes, er naturligvis højst forskjellig efter Individets Alder og Legemsbeskaffenhed. Børn udaande ikke saa megen Kulsyre som Voxne; men beregner man Kulsyremængden i Forhold til Legemets Vægt, da udaander et Barn, for hvert Pund det vejer, mere Kulsyre end en Voxen. I Ungdoms- og Manddomsalderen er den Mængde Kulsyre, der udaandes omtrent den samme, men i Oldingalderen fra 60 til 80 Aar udaandes forholdsvis mindre Kulsyre. Ved langsomme og dybe Aandedræt udaandes forholdsvis mere Kulsyre end ved mange

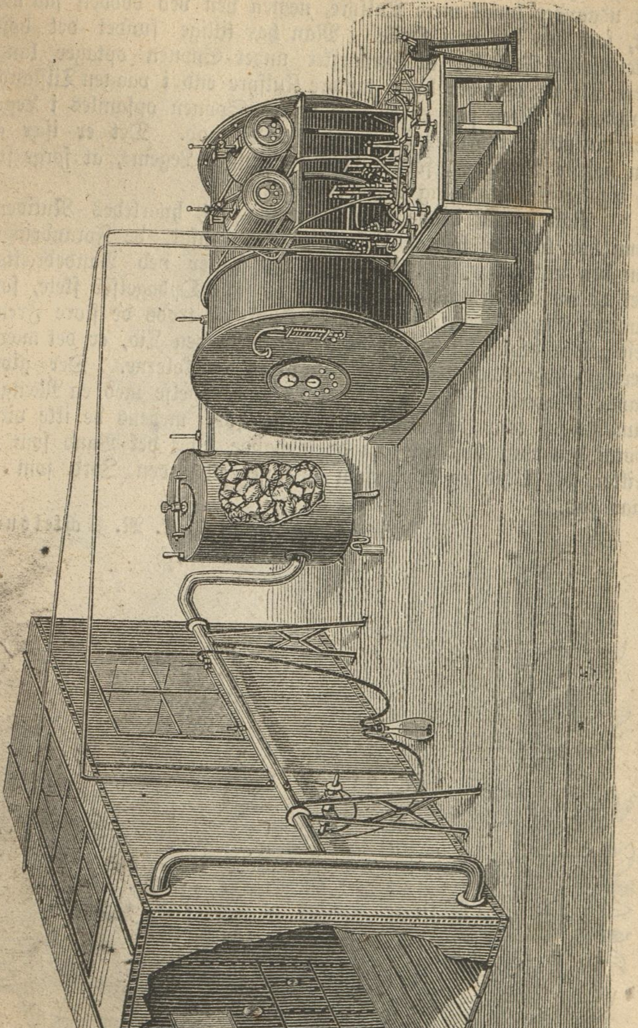

D

og hurtige Aandedræt, i den samme Tid. Den som arbejder meget udaander langt mere Kulsyre, næsten hen ved dobbelt saa meget, som den der er i Hvile. Man har tillige fundet det højst interessante Forhold, at Mennesket under Søvnen optager langt mere Ilt og udstøder langt mindre Kulsyre end i vaagen Tilstand; saaledes at Ilten paa en Maade under Søvnen opsamles i Legemet for atter at bruges i den vaagne Tilstand. Det er især af den højeste Vigtighed, for at bevare et sundt Legeme, at sørge for en rigelig Luftstrømning i Soveværelser.

Man har af denne korte Skildring set, hvorledes Nutidens Kemi har lært os hvoraf Luften er sammensat, de Forandringer som den undergaar, den Rolle som den spiller ved Aandedrættet. Det er nu et Aarhundrede siden, at de store Opdagelser skete, som dannede Grundlaget for den nyere Kemi, og trods de store Fremskridt, som denne Videnskab har gjort siden den Tid, er det mærkværdigt, hvor lidet almindelig den læres i Skolerne. Der gives mange Mennesker, som bebyrde deres Hukommelse med en Mængde Kundskaber, som de aldrig faa Brug for, medens de ikke vide, hvoraf den Luft bestaar, som de indaande, eller det Vand som de drikker, det Brød og Kjød som de spiser eller den Jord som de gaar paa.

Et populært Foredrag af A. E. M. Schleisner.

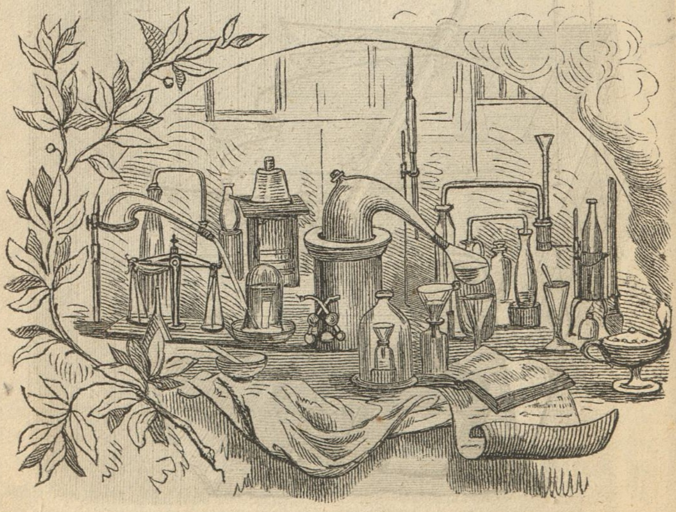

Mærkelige Misfostre

Millie=Christine eller Kvinden med de to Hoveder.

I Aaret 1873 var der i Paris udstillet en mærkelig Van=skabning; han havde hverken Haar, Skjæg eller Knebelsbarter som andre Mennesker, men hele hans Ansigt, Isse og Nakke vaer skjulte af en unaturlig Mængde stride og viltre Dyrehaar, de

voxede ud fra Panden, Næsen og Kinderne, og som, naar man rørte ved dem, fremkaldte den Fornemmelse, man har, naar man klapper en Hund af Newfoundlænderracen. Han hed Andrian, var fem og halvtredsindstyve Aar gammel og født i Rusland i

Munden hos Manden.

Omegnen af Moskau; af Vært var han som Folk er flest, af Forstand temmelig indskrænket; hans Øjne vare kun lidet aabne,

Munden hos Barnet.

brune af Farve, langagtige og sygelige, hans Hals kort og tyk. Forøvrigt frembød hans Legeme intet Mærkeligt, og hvad Livsfunktionerne angik, da hæmmedes de ikke i nogen Henseende af hans Vanførhed, naar man undtager, at han kun langsomt tyggede

hvad han spiste, hvilket havde sin Grund i Mundens særegne Organisation.

Andrian var ledsaget af et Barn, Fedor, der havde et klogt, lille Ansigt, et livligt Blik, brune Øjne med sorte Øjenhaar. Vort Billede giver det bedste Begreb om, hvilken Forskjel der iagttages mellem hans og Andrians Haarbevoxning.

En anden Særegenhed ved disse to Væsner var en mærkelig Uregelmæssighed i Tændernes Antal. Andrian havde fire Skjæretænder i Undermunden og kun een i Overmunden, men i Tandkjødet saae man dog Spor af en anden Tand af samme Art, som var falden ud. Fedor havde fire Skjæretænder, Mælketænder, i Undermunden og for Resten ingen.

Ved disse ejendommelige Misfostre kom man til at mindes den for længere Tid tilbage meget omtalte Julia Pastrana. Julia Pastrana var en spansk Sangerinde fra Sydamerika. Hun var meget mørk, af lille, men vel formet Vært, fine Lemmer, gullige Negle, et smukt Bryst, en stærkt fremspringende Navle.

Haarene paa hendes Hoved vare lange, meget sorte, tykke som Hestehaar, og hendes stærke Skjæg var stridt; hendes Pande, der var bevoxet med Dyrehaar lige til de tykke Øjenbryn, skyggede over et blidt, fugtigt Blik, der stirrede ud gjennem en Krands af sorte Øjenhaar. Hendes Ansigt fik især sit hæslige Udtryk ved de overdrevent tykke, halvaabne Læber.

Hun talte Spansk, men med en tung Udtale; hendes Sangstemme var den, man kalder Mezzo-Sopran. De Dele af Legemet, der vare mest bedækkede med Haar, vare det Øverste af Skuldrene og Hofterne, Brystet og Rygraden. Paa Lemmerne voxede Haarene mest paa den indvendige Side. —

Samme Aar som Andrian og Fedor lode sig se i Paris, blev der i samme By forevist et Misfoster af en ganske anden Natur. Dets Navn var Millie-Christine, og det var født til Verden i Juli Maaned 1851; Faderen var en Neger, Moderen en Mulatinde, som saa igjen var Datter af en Rødhud. De to Pigebørn ere sammenvoxede over Lænderne, Fordøjelsesorganerne ere fælles, og det samme Blod ruller i deres Aarer; men Hjernerne ere forskjellige, og saaledes opstaar der to forskjellige Individualiteter. Millie-Christine taler to Sprog, Tydsk og Engelsk, og medens den ene Søster fører en Samtale paa Engelsk, kan den anden føre en paa Tydsk.

Dette Misfoster er altsaa for de physiologiske Funktioners Vedkommende eet Individ, for de intellektuelles to Individer. Forøvrigt er der en stor Lighed i deres Maade at føle og tænke paa.

Man fortæller, at Christine en Aften sagde til sin Søster: „Vi gjøre gode Forretninger. Om kort Tid have vi en Gaard og en Vogn med fire Heste.“ Millie sukkede. Sagtens har hun ment, at to Vogne dog havde været bedre, om Sagen havde været gjørlig.

Ulykkeligvis vilde det være umuligt at skille dem fra hinanden, naar de engang vare blevne formuende. Ethvert Forsøg i denne Retning vilde ufejlbarlig have paaført dem Døden.

Hvor Millie-Christine lod sig se, strømmede mangfoldige Tilskuere til, ligesom i sin Tid til de siamesiske Brødre. — Disse to bekjendte Brødre, der værdigen kunne slutte Rækken af de her omtalte mærkelige Misfostre, døde for nogen Tid tilbage, samme Dag, det følger af sig selv, men dog med et Mellemrum af en eller to Timer.

Julia Pastrana.

Den Fremmede og Fuglene.

En Rejsende gik en Dag over en Bro i London. — Ved Rækværket stod to Drenge; den ene havde i Haanden et smukt Bur, i hvilket der flagrede fem Smaafugle. De prøvede paa at brede Vingerne ud, men stødte uafbrudt mod Tremmerne. Da de ikke kunde slippe ud, peb og skreg de.

„Hvad vil I gjøre med de fangne Fugle?“ spurgte den Rejsende.

„Vi vil sælge dem.“

„For hvor meget Stykket?“

Drengene stak Hovederne sammen. „Var det en Englænder,“ sagde den Ældste, „skulde han have dem for en halv, men han her skal give en hel Krone.“ Altsaa svarede han: „En Krone.“

Den Rejsende pruttede ikke. Han trak en Krone op af sin Lomme, gav Drengen den, aabnede Buret, tog en af Fuglene, glattede dens Fjer, stirrede den ind i Øjnene, lod den flyve, og saae med Fornøjelse efter den, alt eftersom den steg højere og højere i Luften.

Derpaa tog den Rejsende endnu en Krone frem, tog en Fugl til og behandlede den paa samme Maade; derpaa tog han den tredie, den fjerde og endelig den femte Fugl.

Drengene, der ikke havde havt den mindste Medlidenhed med Fuglene eller den mindste venlige Følelse for den Fremmede, saae med Forbauselse paa hverandre. Derpaa spurgte de ham, hvorfor han egentlig havde kjøbt Fuglene og givet saa mange Penge ud, naar det ikke var for at beholde dem.

Den Rejsende svarede: „Jeg har i otte Aar siddet i et mørkt Fængsel uden Luft og uden Lys. Jeg kommer fra Italien. Disse Fugle ere de første Væsner, jeg kan skjænke den Frihed, jeg selv har faaet tilbage. Nu, tænker jeg, ere de lige saa lykkelige som jeg.“

De smaa Drenge saae paa ham med dum Forbauselse.

Lars Dyrskjøtt

For tredje Gang gjaldt Luren
i fjerde Kristjans Tid,
den gamle Konge kalder
paa ny sit Folk til Strid.
Ved Dag og Nat han færdes
saa travlt paa Sø og Land;
— han ser, at Riget vakler
paa Undergangens Rand.

Nys Wallensteins Kroater
har hærjet Landet grumt;
dets Handel er lagt øde
og Pengeskrinet tomt;
utaklet Orlogsflaaden
i Havnen ligger spredt,
kun paa Papiret pranger
en Hær, til Kamp beredt.

Knapt ejer Bonden mere
en Hest eller Ko;
forfalden staar hans Hytte,
og tom er hans Lo.

Og Haandværksmanden gjemmer
paa Hylden Høvl og Tang;
det hele Folk er knuget
af Fattigdom og Trang.

Kun Herremanden sidder
saa lunt paa sit Slot
og tæller sine Penge,
feder Kvæg og lever flot.
Ham falder Rigets Fare
ej trykkende og tung;
for Landets Nød han lukker
baade Øre og Pung.

Ej Thorstensson behøver
at frygte Hævnens Gløds;
i Ro hans sultne Karle
kan æde Jydens Brød.
Vildt hærge de og brænde
i By og paa Land; —
Halvøen ligger aaben
helt op til Skagens Sand.

Dog snart den gamle Konge
en Hær til Kamp har rejst.
I Søen Flaaden stikker
med Danebrogen hejst.
De gæve jydske Bønder
sig væbne hist og her
og volde Svenskehæren
tit ærgerligt Besvær.

I Ørum i Vendsyssel,
nær Limfjordens Favn,
en gammel Bonde leved,
Lars Dyrskjøt var hans Navn:
en hvidhaaret Gubbe,
paa Vej til femte Snes;
højt hædret og agtet
i hjemlige Kreds.

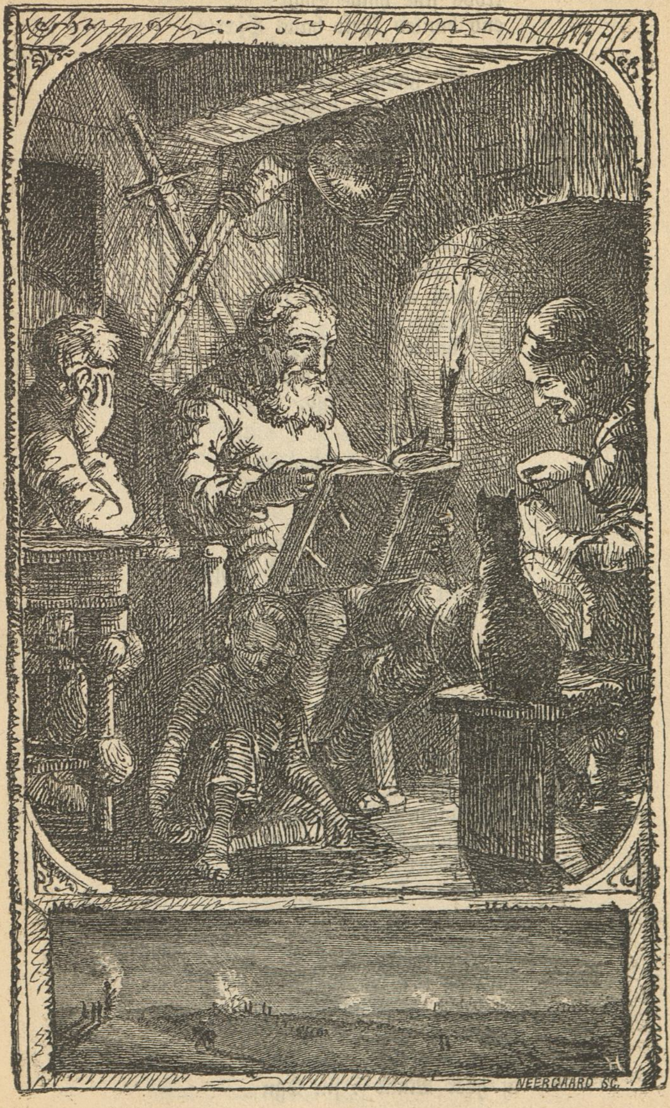
NEERGAARD SC.

End var han frisk og rørig
trods sine hvide Haar;
end banked kjækt hans Hjærte
som i Ungdommens Aar.
— De gamle Helte-Minder
han gjemte tro i Barm,
i Sagas gamle Skrifter
han læste tidt sig varm.

Fra Ungdommens Dage
han var til Arbejd vant,
vidt havde om han turet,
før han et Hjemsted fandt.
I adelige Borge
han havde tjent sit Brød,
og tidt han havde prøvet
baade Fare og Nød.

Nu sad han der hjemme
med Viv og Smaa i Ro,
og Kjærligheden lyste
saa mildt om hans Bo.
— Da kommer Krigens Rygte
med eet til hans By
og mørkner om hans Arne
som en truende Sky.

Og Faren med hver Time
sig nærmer mer og mer,
— se, Svensken har alt kastet
over Fjorden en Hær!
Da vaagner Heltekraften
i Oldingens Aand,
kjækt hæver han sit Hoved
og knytter sin Haand.

Alt Budstikken løber
omkring fra Gaard til Gaard,
og snart en Bondeskare
beredt til Kampen staar.
Og gamle Lars Dyrskjøt
af hver Mand i sin Egn

straks bliver udpeget
som selvskreven „Kaptein."

Det lakked' ud ad Natten,
om Hjemmet Sorgen laa;
det var saa tungt at drage
fra Hustru og Smaa.
Her hjælper dog ej Klager,
ej Taarer eller Sligt;
der er Noget, der hedder
at gjøre sin Pligt!

„Ak nej, jeg maa — I kjære —
affsted endnu før Dag;
ej kan jeg ligge hjemme
og lure nu i Mag,
mens svenske Bander stryge
omkring i vort Land,
og lægge os det øde
ved Rovmord og Brand.

En Dyst jeg før har prøvet
som Bøndernes Kaptein,
og ej endnu jeg skjælver
for Fjendens Kugleregn.
Og er jeg nu end bleven
lidt gammel og stiv,
mit Fædreland tilhører
dog lige fuldt mit Liv.

Og skal det og udslukkes
i Kampens Tummel brat,
nu vel — vi samles atter
hinsides Gravens Nat!"
— Saa talte den Gamle
med dybt bevæget Røst
og trykked' sine Kjære
saa varmt til sit Bryst.

Men udenfor i Gaarden
holdt i den kolde Nat

R. NEERGAARD SC.

de væbnede Bønder,
til Opbrud parat.
Ved Larm og Trommehvirvel,
ved Sang og Hurraraab
de søgte at opildne
hverandres Mod og Haab.

Da lyder ud ad Døren
den gamle Førers Røst:
„Hør Folk! husk vel, vi drage
ej ud til Leg og Lyst;
kan hænde, at I komme
ej slet saa brydske hjem;
jeg kjender Svensken bedre,
han slaar med Fynd og Klem!“

Og Bondeskaren standser
sin Raaben og Larm.
— Men Viv og Børn sig klamre
om den Gamles Hals og Arm.
Med Hulken og Taarer
de holde ham fast,
det er som deres Hjærter
i denne Time brast.

Men løs han sig river
og hvisker mod i Sind,
mens stride Taarer perle
paa hans furede Kind:
„Gud signe Eder alle
og skjærme Eder vel;
I se mig neppe mere,
Guds Fred og Farvel!“

Og ud han hastig træder
til den ventende Flok:
„Naa, brave Kammerater,
nu gjælder det nok!
Er vi end Faa mod Mange,
vi veed, vor Sag er god,
og dyrt vil vi sælge
de Svenske vort Blod!“

Bort rider han i Spidsen
for sin lille Armee;
rask Hestene trave
i den knirkende Sne.
Paa Himlens Bue blinke
de lyse Stjerners Hær,
og klart i Østen stiger
alt Dagningens Skjær.

Paa Højene ved Sundby,
tæt ved den frosne Strand,
Lars Dyrskjøt har opstillet
sine faa Hundred' Mand.
Med Haanden over Øjet
han spejder utilfreds;
han venter paa Forstærkning,
men endnu ingen ses.

Bort stryger han fra Kinden
den flagrende Lok:
„Ja, Folk, vi faar vente,
den kommer jo nok . . . .!"
— Men Bondeskaren brænder
af Kamplyst og Harm,
hans Ord kan ej høres
for Vaabenklang og Larm.

„ . . . Ej se! — der har vi Fjenden
nu frem, alle Mand!
Hurra for vor Konge
og vort Fædreneland!"
saa raaber En, og Flokken
straks Sejren vis sig tror,
fra Alles Struber runger
et mægtigt Hurrakor.

Snart Krudtrøgen hvirvler
over Snemarken ud,
den klare Frostluft sitrer
af Kampraab og Skud,

B. NEERGAARD SC.

Lars Dyrskjøt frem sig trænger,
— kampmodig, vild og stærk
og slaar til alle Sider
som en gammel Bersærk.

Men Kampens Vilkaar ere
saa højst ulige sat,
ja ulige næsten
som mellem Mus og Kat —:
en Flok halvvilde Bønder,
ukjendt med Krigens Værk,
imod en stridsvant Fjende,
tidobbelt snild og stærk!

Ej længe Kampen varer;
den vendelboske Hær
af Svenskens Riffelkugler
snart helt opreven er.
Forvirret løber Flokken
omkring med Raab og Skrig
imellem Fjendens Rækker
og faldne Brødres Lig.

Men hvor er den gamle,
graahærdede Kaptein?
— Se, hist han har søgt Dækning
bag Havens Tjørnehegn.
Der staar han, kjæk og mandig,
blandt nogle Brødre faa,
helt blodig og forreven
fra Isse til Taa.

Med ufortrøden Iver
han lader, lægger an,
hans sikre Kugle strækker
til Jorden Mand for Mand.
Han ændser mer ej Farer,
ej Smerter eller Saar,
hans Kræfter synes vokse
med hvert Minut, der gaar.

Da springer over Gjærdet
en Svensker let og tyst;
en spændt Pistol han holder
hen for Lars Dyrskjøts Bryst:
„Halloj, hold inde, Gamle,
om Du har Livet kjær'!
Sig, vil Pardon Du tage
og strække fluks Gevær?"

„Pardon? — Nej aldrig!" raaber
den gamle Kæmpe vred.
„Ret aldrig skal det spørges,
at Lars Dyrskjøt var ræd!"
— I Hast han Hanen spænder,
udrækker Bøssen alt —
da knalded løs Pistolen,
til Jord Lars Dyrskjøt faldt!

„Gud hjælpe mig" han raaber
med skjælvende Røst;
en Blodstrøm frem sig vælter
af Saaret i hans Bryst.
Han føler grant, at Døden
alt sitrer i hans Barm;
sin sidste Kraft han samler
og rejser sig paa Arm:

„Farvel, I tapre Brødre,
som trofast bi mig stod!
Giv tabt ej, om det gjælder
selv Eders Hjerteblod!
Og kommer Nogen uskadt
fra Kampen hjem, da sig
min Hustru, hvor i Morgen
hun søge kan mit Lig!

Og nu i Jesu Arme
jeg giver hen min Aand!
Min Frelser og Forløser
Du række mig din Haand!"
— Her lukked sig hans Læber,
det blev hans sidste Ord,
mat segnede hans Hoved
ned mod den frosne Jord.

Snart Kampens sidste Kugle
igjennem Luften sang,
de svenske Sejerstoner
hen over Valen klang.
— Men trygt og stille hviler
den gamle Bondehelt;
en Plads han sig har vundet
i Ærens lyse Telt.

Og Mindets Fugle synge
endnu om hans Grav.
Omsonst ej var det Offer,
som for sit Land han gav.
Hver høj og mandig Gjerning,
af Æren baaren frem,
sin Glans og Varme lægger
om Efterslægtens Hjem!

Zakarias Nielsen.

Gravtanker.*)

Første Ligbærer. Ja, saadan og saadan sa'e han da, at for et magert Lig gav han det. Godt, sa'e jeg, er der inte Andet i Vejen, saa ka' vi spare vos Ulejligheden, og saa ka' De se, hvordan De faar Etatsraaden i Jorden.

Anden. Møjet rigtig, Olsen.

Tredie. I sin Orden.

Første. Naa, saadan og saadan stod vi og saae paa hinanden, — og jeg tog mig en Skraa; men se saa la'e han sin Haand paa min Skulder, li'som jeg gjør ved Dig, Linke, naar jeg fortæller Dig Noget, og saa sa'e han: ja, ja, sa'e han — og saa blev det ved Rimeligheden — puh! det er Pokkers som hun fryser i Dag; godt var 'et, jeg fik den Bajer slubret i mig, naar vi skal der med Etatsraaden Fanden i Vold ud paa Assistensen.

---

*) Denne komiske Dialog har i sin Tid staaet i Ugeskriftet „Nær og Fjern." Med Forfatterens Tilladelse optrykkes den her, da det har forekommet Almanakens Udgiver, at Dialogen var en fornyet Udgivelse værd.

Anden. De si'er, at han var kneben paa'et, Raden.

Første. Ja vel; nu har jeg kjendt ham i over 10 Aar, den Sølvfisk, og naar jeg er kommen saadan i nærmere, det vil sige — Berøring med ham, saa har han aldrig gi'et mig en Skilling, uden at han fik en Daler igjen — havde jeg nær sagt. Se saadan kommer jeg op til ham som Bud for Murhandlanger-foreningen i lille Fiolstræde med en Kollex til Fordel for en sygelig Svend, der laa i det ene Ben. Naa — jeg op i Tordenskjolds ligefor de Romerske, hvor Etatsraaden boede; jeg ringer paa; saa kom der en Fyr, der saae ud, lige som han var dyppet i brun Sauce. — Han slæbte mig igjennem et Læs af Hummere ind til Knasten, — naada, han laa, lige saa lang han var — og han var nu inte ret lang — paa en Fløjels og røg af et Stykke hvidt Papir paa Enden af en lang Pind med Ravbid paa. — Naa, saadan og saadan, sa'e jeg; han sa'e, at der kom saa Mange, som han inte ga' til, og at han derfor inte kunde gi'e til Alle. Men saa sa'e jeg, at han kom i Avisen — hvis han ga'; det hjalp — strax en Blaa. Og det er inte den eneste Gang jeg har vaaren der; men tror I, at han nogensinde gav mig en Skilling selv — nej, pyt! se det kalder jeg nu Mangel paa Opførsel!

Anden. Møjet rigtig.

Tredie. I sin Orden!

Første. Naa, Madammen var for Resten pæn nok af sig, og hun gav mig sommetider en Bid Brød og en Dram, — men nu skulde jeg bære ham i Jorden for Ingenting, den Gravso! Nej Tak skal vi ha'e!

Anden. De si'r, at der er mange Lig i denne Uge.

Første. Om der er! Der er nu Rebslager Piil — der er altid godt med Lig paa denne Aarstid — saa har vi Kancelliraad Kvas, han skal fra Hjemmet; der vanker en pæn Skilling, naar vi vasker Bagsiden af Haanden med et tørt Øje, idet vi ta'er ham, for jeg kjender Madammen, hun er af de rørende; saa er der Pa'tikuli'eren i Store Kongens — det fede Asen — han er nok baade i Bly og Træ, men der faar vi Moneter, for Familien vil selv slæbe, vi letter ham bare af Vognen.

Anden. Det er jo paa Torsdag?

Tredie. I sin Orden.

Første. Det bli'r en livlig Dag. Men har I hørt den med Ulriksen ude fra Vester? Jo, han sad nu saadan og saadan nede paa Billigheden iforgaars Aftes og drak en Bajer med Værten og Didriksen og ham, de kalder Næsehornet. De drikker og drikker, og nok en Omgang og røde Snapse til og Alting —

og Ulriksen kom med Historien om hans Ligtorne, — og igaar var han væk!

Anden. Ja, det er Livets Gang.

Tredie. I sin Orden.

Første. Det er en Pokkers Tid, han staar og væver derinde over Etatsraaden; hvis Graven bli'er kort, maa vi ind paa Ravnsborg og ha' et Slag Kegler — hyst! der er de med Liget!

Japaneserens Forsvar.

En fornem Japaneser havde ladet sig gjøre tyve Porcelainsvaser af udmærket Skjønhed. En Dag er en af hans Tjenestepiger saa uheldig og saa klodset at slaa en af dem i Stykker. Da Japaneseren kommer ind og ser det, bliver han rasende. Han befaler, at Pigen skal slaaes ihjel.

Da en af hans Undergivne faar dette at høre, lader han sin Herre underrette om, at han er i Besiddelse af en kostbar Opskrift, hvorved han kan sætte Vasen sammen, uden at den mindste Sprække er til at opdage. Det er blot nødvendigt, at han faar dem at se alle paa engang.

Han blev ført ind i det Værelse, hvor Vaserne stode som en Række Afguder opstillede paa et Silketæppe. Han løfter et Forhæng og med eet Slag slaar han dem alle om, og de springe i tusinde Stykker.

„Disse nitten tilovers blevne Vaser," sagde han, „kunde have kostet nitten Mennesker Livet. Tag nu mit og lad det være nok."

Hans Herre gik i sig selv og tilgav begge.

er hvor Wildernessvejen i Adirondack Højlandet støder op til den store Champlaindal, ligger i en lille Lysning et ensomt Blokhus, og udenfor dette stod den 10de Juli 1852 en stærkt bygget, mager Kone og saae ud over Dalen, der laa foran hende. Fra det Sted, hvor hun stod, saae man i en Strækning af over to Mil lutter Skov, der sænkede sig ned mod Søens bugtede Bredder; men længere borte straalede og blinkede den store Vandflade i det klare, blændende Sommersolskin; hist og her kunde man skjelne smaa Pletter, der glimtvis spejlede sig i den glatte, blaa Flade, og naar man saae nøje til, opdagede man, at disse Pletter bevægede sig. Konen vidste, at disse fjerne Prikker, som saaledes bevægede sig, vare Baade, der førte Varer over Søen, og hun vidste, at rimeligvis kun een Baad vilde dreje af og

gaa ind i Bugten, nærmest hende, og at dette var hendes Søn Johns Baad. Derfor stod hun og holdt saa ængstelig og ivrig Øje med en Baad, som nærmede sig Bugten og tilsidst strøg ind i den, og for at blive end mere sikker i sin Sag tog hun sin Tilflugt til en gammel Kikkert, hvis ene Glas havde en Revne helt igjennem. Ved Hjælp af den fik hun et taaget Billede af den bekjendte Baad „the Dolly Ann," der tilhørte John, og nu var hun ganske vis paa, at hendes Søn, som havde været borte i tre Uger, var paa Hjemvejen.

Det lod til, at den store Hund, som havde siddet og passet paa hende, nu ogsaa vidste god Besked; thi da hun vendte sig om, lagde den en Uro og Livlighed for Dagen, som var højst upassende for saadan en adstadig gammel Hund og som den da ogsaa selv syntes næsten at skamme sig over. Den løb et Øjeblik frem og tilbage udenfor Døren og tudede svagt; derpaa saae den længe vist paa sin Ejerinde, og da den følte sig tilfreds med det Svar, den læste i hendes Ansigt, sprang „Jupiter" over Hegnet og foer i fuldt Firspring ned ad Vejen til Dalen.

Konen vidste, at der vilde gaa tre eller fire Timer, inden John og Jupiter kom op ad Stien, og at de saa vilde være trætte af den møjsommelige og langvarige Opstigning; men hun gik omkring og ventede, som kun en Moder kan vente paa sin Søn. Omtrent Kl. 4 kom en ung, mørk Mand tilligemed Hunden op ad Bjerget og gik hen til Huset. „Naa, Moder," sagde han, „Alt vel?" og det var hele hans Hilsen. Konens Hilsen var ogsaa kort: „Hvordan har Du det, John?" Der blev ikke lagt nogen Følelse for Dagen, og de gav ikke engang hinanden Haanden; men der var et Glimt i hans Øjne og en Dirren i Konens Stemme, som røbede, at disse jevne Mennesker følte en hel Del mere end de viste.

Der gik et Par Timer, og da de havde spist til Aften, kom Naboerne, som havde set John og Hunden komme, En og En dryssende ind for at faa en Passiar med „Kaptainen," som John blev kaldt af sine Venner. Det Spørgsmaal blev snart gjort: „Hvor forlod Du din Fætter William?" John havde nemlig taget sin Fætter William, der boede nede ved Søen med paa sin sidste Tur, og deraf kom dette Spørgsmaal. Men John besvarede det ikke direkte; han syntes forvirret og ulykkelig over det, og tilsidst tilstod han, at han og William havde ikke kunnet komme ud af det sammen; der var blevet vexlet haarde Ord imellem dem og det var kommet til Slagsmaal, og han tilføjede, at hans Fætter tilsidst havde forladt Baaden i Vrede og var gaaet sin Vej, John vidste ikke hvorhen, men han antog etsteds i de kanadiske Skove. Han endte med at erklære, idet han ligesom blev hed i Hovedet

ved at opfriske Mindet om Striden, at han ikke brød sig en Smule om, hvor William gik eller ikke gik hen.

Saa gik der en Maaned; det blev August, og Fætter William kom ikke tilbage; men der blev bragt underlige Historier fra Kanada over Søen, og de kom ogsaa til Folkene, der boede ved Wildernesſvejen; der var ikke set Noget til Fætter William i Skovene; men lige overfor i Kanada ved Mundingen af Fiskefloden, hvor Baadene lagde til for at lade, havde man en varm, lys Augustdag set et forslaaet, opsvulmet og halvt forraadnet Lig komme op til Overfladen og drive omkring paa Vandet. Skipperne havde faaet det reddet og begravet det paa Kysten, og de beskrev det som Liget af en stærk og kraftig ung Mand, der baade i Højde, Størrelse og Udseende stemmede med Fætter William. Og der var ogsaa en anden Historie, der kom fra Kaptainen paa en Baad, som havde ligget til Ankers ved Mundingen af Fiskefloden, tæt ved Johns Baad, paa hans sidste, ulykſalige Rejse, hvorfra Fætter William ikke var vendt tilbage.

Kaptainen fortalte, at hele Eftermiddagen den 4de Juli havde han hørt Skjænderi i Johns Baad, og havde lagt Mærke til, at der kun var to Mand ombord, han tænkte, at Folkene havde drukket for Meget, og om Aftenen blev der en lille Pause; men kort efter at det var blevet mørkt, brød Larmen ud igjen. Han kunde Intet se, men hørte højrøstede og vrede Ord og tilsidst Slag og saa en dump Larm af Noget, der styrtede om, et Plump i Vandet, og derefter blev Alt stille. Han lyttede efter endnu i en Times Tid; men skjøndt det var en ganske stille Sommernat, hørte han ikke en Lyd mere fra Baaden; ved Daggry næste Morgen saae han atter over til Johns Baad, der efter hans Angivelse næppe laa et Stenkast fra hans egen, og han opdagede da en Hat, der laa paa Dækket, og gjennem Kikkerten var han ganske vis paa, at han saae Blodpletter. Han mente imidlertid, at det var „Noget, der ikke kom ham ved," og da han samtidig fik lidt gunstig Vind, sejlede han bort og omtalte det ikke til Nogen; men da Liget var bleven fundet, følte han sig overbevist om, at der var begaaet et Mord, og, som han sagde, som honnet Mand ansaa han sig forpligtet til at fortælle Sagen, og derfor fortalte han den.

Ved at lægge disse Ting sammen kom Folkene ved Søen efterhaanden paa den Anskuelse, at Kaptain John havde dræbt sin Fætter William, og de, der boede ved Wildernesſveien kom ganske langsomt imod deres Villie til samme Resultat. Man følte, og det blev ogsaa udtalt, at John burde arresteres.

I Overensstemmelse dermed kom der en trist Novemberdag to Politibetjente fra Kjøbstaden, der laa fire Mil borte, nede ved

Søen, arbejdede sig op ad den stejle Vej til det ensomme Blokhus og arresterede John. Det var ganske sikkert et forfærdeligt Slag for de to enlige Mennesker, som boede der saa ensomt i den vilde Egn, og maaske burde de have skreget og taget paa Vej og

givet Scener; men de gjorde det ikke; Politibetjentene bevidnede, at hverken John eller hans Moder gjorde Ophævelser; der var en svag Trækning i Moderens Ansigtsmuskler, medens hun talte med Politiet, men intet andet synligt Tegn. John lagde ikke saa

fuldstændig Skjul paa sine Følelser; han blev bleg og skjælvede; men stille og uden Indvendinger gjorde han sig rede til at følge dem. Han var snart færdig, og de gik. Da John gik ud af Døren, vendte han sig om og sagde: „Farvel, Moder, det skal nok komme i Orden Altsammen," og hun svarede blot: „Ja, jeg veed det nok, min Søn. Farvel."

De tre Mænd gik tilfods ned ad Vejen til det nærmeste Hus, hvor Betjentene havde ladet deres Vogn staa. Jupiter blev staaende med Forpoterne oppe paa Kanten af Hegnet og stirrede i Stilhed efter dem, og først da de drejede om en Bøjning af Vejen og ikke vare at se længer, gik den ind i Huset. Den tause Kone sad som sædvanlig ved sit Arbejde, men af og til listede en Taare sig ned ad Kinden og faldt ned paa Gulvets Fyrreplanker. Hun vidste jo, at hendes egen Dreng skulde tilbringe Natten i et Fængsel.

Kl. 12 i denne kolde Novembernat gik Konen og Hunden ud af Huset, hun lukkede Døren godt i, og de gik sammen ned ad den skumle Bjergsti, medens Efteraarsvinden peb uhyggelig hen over den øde Egn og Grantræerne med deres Susen sang Gravsang over det døende Aar. Næste Eftermiddag kom en Kone med en lille Byldt i Haanden og en stor Hund efter sig, træt og udmattet til den lille Kjøbstad og tog ind i en Gjæstgivergaard, der laa i Nærheden af Fængslet.

Der gik endnu en Dag, og saa kom det til et foreløbigt Forhør for en Domstol, der havde at afgjøre, om der var tilstrækkelig Mistanke til at holde John arresteret, indtil den store Jury for hele Distriktet samledes ved den næste Kriminalret. Der gik tre Dage hen med denne Undersøgelse; Kaptainen paa den Baad, der havde hørt Striden om Natten, maatte fortælle sin Historie, Skipperne, der havde fundet Liget, maatte ogsaa fortælle deres, og de to Mænd, der havde udgjort Besætningen paa Johns lille Baad, bleve ogsaa tilkaldte som Vidner, men kunde ikke sige Andet, end at de netop den 4de Juli havde været fraværende i Land, og da de kom tilbage ombord, var William borte; men hvorfor eller hvorhen han var gaaet, vidste de ikke. Det forekom Retten, at Mistanken mod John var klar og afgjørende; men den Sagfører, hans Moder havde engageret for ham, gjorde gjældende, at da Forbrydelsen var bleven begaaet i Kanada, havde en Domstol i de forenede Stater ingen Ret til at paadømme Sagen. Dette Hensyn blev det Afgjørende, og efter fem Dages Forløb blev den Anklagede sat i Frihed.

Men Folkets Røst, som efter det gamle Ord jo ogsaa er Guds Røst, havde erklæret John for skyldig, og det var under Vægten af denne kuende Domfældelse, at John og hans Moder

en kold Decemberdag forlod Kjøbstaden og vendte deres Skridt hjemad; ved Aftentid krøb de op ad den velbekjendte Skraaning og naaede det ensomme Blokhus paa Bjerget. Naboerne bleve glade ved at se dem igjen, men vare saa ligefremme at sige, at „det lod dog nok til, at John var skyldig." Folk, der leve saa ensomt, ere vante til at sige aabent og ærligt Alt, hvad de tænke. John og hans Moder talte ogsaa ganske ligefrem om Sagen. De indrømmede begge, at Mistanken var meget stærk; men John tilføjede med stor Ro, at han var ikke skyldig, og syntes at mene, at dermed var hele Sagen afgjort.

Men Folkets Røst og den almindelige Retfærdighedsfølelse vilde ikke lade denne formodede Forbrydelse gaa stille hen; det blev efterhaanden bekjendt vidt og bredt, at en Mand, der havde begaaet et Mord, levede i Fred og Ro tæt ved Champlainsøen; Folk satte sig i Bevægelse, og der blev foretaget forskjellige Skridt, indtil de kanadiske Autoriteter tilsidst fandt sig foranledigede til at stille en formel Anmodning til de forenede Stater om at faa en vis John Wilson udleveret, da han var antaget for skyldig i Mord paa sin Fætter, William Wilson.

Saaledes gik det da til, at der igjen kom to Politimænd op til det lille Blokhus ved Enden af den store Dal; de maatte arbejde sig frem i en voldsom Snestorm, saa at de næppe kunde se, hvor de gik; men en Nabo viste dem Vejen til det enlige Hus. Der fremsatte de deres Ærinde, og en halv Time efter vare de og deres Fange atter ude i Stormen, paa Vejen til den fjerne Hovedstad, Montreal.

Der gik mange Dage, før Konen saae sin Søn igjen, i fire Maaneder sad John i Fængsel og ventede paa, at hans Sag skulde blive optaget for de kanadiske Domstole, og det var sikkert fire lange Maaneder for Moderen i hendes Ensomhed. Hun havde dog ikke ret megen Tid til at hengive sig til melankolske Grublerier; sin meste Tid anvendte hun til at samle Grene og Kvas under Sneen og hugge det itu med en Øxe, for at det kunde passe til hendes Kakkelovn. Naboerne vilde gjerne vise sig venlige imod hende og besørgede ofte Ærinder for hende hos Kjøbmanden og hos Mølleren nede i Dalen: „Men naar Alt kom til Alt, sagde Pete Searles, en af Johns Venner senere, naar han talte om denne Sag, hvad kunde saa vel Naboer udrette, naar selv de Nærmeste boede en Fjerdingvej borte og de Alle vare saa ligefremme, at de sagde, de mente, hendes Søn var en Morder?"

Men Naboerne fortalte, at det slet ikke lod til, at Konen brød sig om sin Ensomhed eller det strenge Arbejde; Morgen, Middag og Aften var hun paa Færde, var ude i Snevejr og Storm ved det lille Skur bag ved Huset, som de brugte til Lade,

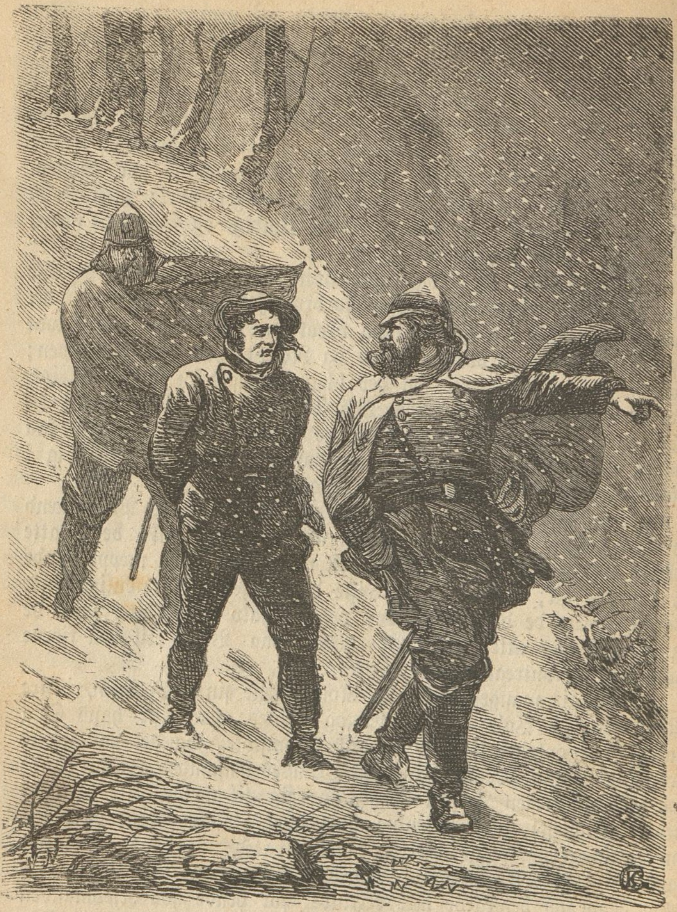

og passede to Køer og nogle Faar, der tilhørte hende og John. Andre Gange kunde Folk, der passerede Wildernessvejen, se hendes magre, kantede Skikkelse, naar hun slæbte store Stykker Træ ned ad en Fjeldtinde og bar det hjem for at hugge det itu til Brændsel.

Hun fik to Breve fra John i Løbet af Vinteren; det første fortalte hende, at han var sat i Fængsel i Montreal og der skulde vente paa sin Proces, og det andet meldte, at hans Sag skulde

foretages en af de første Dage i Marts. Disse to Breve var al den Underretning, Moderen fik om sin Søn; thi Søen var frossen hele Vinteren, saa at Baadene ikke kunde gaa over, og der kom altsaa ikke Nyt fra Kanada med Skipperne.

Da Marts kom og gik, uden at der hørtes Noget fra John, blev det baade af dem, der boede ved Søen og ved Wildernessvejen, opfattet som et sikkert Tegn paa, at John var bleven overbevist om Forbrydelsen, og naar Naboerne een Gang om Ugen kom ind til det fjerne Posthus for at hente Posten, forsømte de aldrig at se, om der ikke skulde være et Brev eller en Avis, som meldte, at det var gaaet saaledes.

Da Marts var til Ende og det blev Solskin og begyndte at blive grønt, lagde man Mærke til, at Moderens Ansigt saae saa skarpt og blegt ud; men hun gik til sit daglige Arbejde ligesom tidligere og lod ikke til at være syg eller svag.

En rigtig Aprildag med Solskin og Byger stod hun paa Bjergryggen bagved Huset og saae ned over Søen. Nogle faa Fugle vare allerede komne tilbage og kvidrede omkring den lille Lysning, og skjøndt Sneen endnu paa enkelte Pletter i Højlandet tøvede med at smelte, saae Dalen nedenunder helt varm ud, og Aarets første Baade lode sig se som smaa Prikker paa den „gamle Champlains" fjerne, spejlglatte Overflade. En Mand kom gaaende langsomt op ad den dyndede Vej, gik gjennem Leddet og rundt om Huset, og nu først fik Konen Øje paa ham. Der kom en svag Trækning i hendes Ansigt, og Musklerne om Munden dirrede lidt af Bevægelse; men hun gik langsomt ned ad Højen til det Sted, hvor Manden stod. Hun maatte dog kæmpe et Øjeblik med sig selv, før hun kunde sige: „God Dag, John, jeg er glad ved at se Dig igjen."

John søgte ogsaa at være rolig; men hans Følelse var ham for stærk; han kunde ikke se sin Moder i Øjnene, og Svaret: „Ja, Moder," blev sagt med kvalt Stemme. Saa gik de To ind i Huset paa deres sædvanlige gamle Maade, Moderen begyndte at dække Bord uden at sige et Ord, og hendes Søn gik ud og huggede Brænde og lagde det paa Ilden. Han satte sig paa sin vante Plads ved Ovnen og gjorde en fornøjet Bemærkning om, hvor godt Ilden brændte og hvor rart det var at være hjemme, og Konen sagde et Par venlige, moderlige Ord.

Saaledes plejede de at gjøre, hver Gang John kom hjem; men nu var der en dyb Alvor og Tristhed deri; thi han var jo denne Gang kommen fra Fængslet, og det lod næsten, som om ogsaa Jupiter fattede Situationen og gik ind paa den; thi den gav sig slet ikke af med de kaade Spring, hvormed den ellers plejede at byde sin Herre velkommen, og da John havde sat sig

ned, gik den gamle Hund langsomt hen til ham, lagde sine Forpoter og sit Hoved i hans Skjød og saae ham melankolsk op i Ansigtet.

Medens de sad og spiste til Aften, begyndte John at fortælle om, hvorledes han havde havt det i Fængslet i Montreal, og talte ganske frit om sit Ophold der. „Skal Du tilbage dertil igjen?" spurgte hans Moder igjen med denne Dirren omkring Munden. „Nej, Moder, sagde John, det er forbi, jeg er bleven frikjendt."

Efter Aftensmaaltidet fortalte han, hvor ivrigt hans Sagfører havde kæmpet for ham og hvorledes Dommeren havde sagt, at der ikke var Beviser nok til at erklære ham for skyldig i en saadan Forbrydelse.

John blev fra nu af hjemme hele Foraaret; han lod sin Baad ligge ganske rolig og drive i Bugten, medens han foregav at trænge til Hvile; men Sandheden var, at han saae, hvad Andre ikke kunde se, nemlig at hans Moder havde havt en forfærdelig Byrde at bære, og nu, da den var bleven lettet ved hans Hjemkomst, vare ogsaa hendes Livskræfter udtømte; for Andre var denne Forandring ikke paafaldende; men hans Øjne saae det klart. Saaledes forstaa disse tause Mennesker at læse i hinandens Sjæl.

Da de kom længer hen i de varme Dage, blev den strenge Kone svag, og da Sommerblomsterne stode i fuldt Flor, holdt hun op at gaa saa meget omkring og sad det Meste af Dagen i en Stol ved den aabne Dør. John passede Huset og talte meget med sin Moder; hendes Sind forandrede sig, efterhaanden som hendes fysiske Kraft tabte sig; hun gjorde sig ikke længer Umage for at skjule sine Taarer; tvertimod, hun vilde ligesom et Barn, der er træt, græde uden at lægge Baand eller Skjul derpaa, medens hun talte til sin Søn om sin Ungdomskjærlighed og sit Liv som ung Pige i en varm Dal i det Vestlige. Han lærte sin Moders Hjerte mere at kjende i disse faa Junidage, end han havde anet i alle de Aar, han før havde kjendt hende. Men han forstod, hvad dette varslede om; han følte, at det Hjerte, der var ham dyrebarest af alle, ligesom holdt Mønstring over sit Livs Skatte, før hun skiltes fra dem for evig.

Det gik ogsaa ganske stille af, uden stor Bevægelse, da hun døde; det var en Aften, kort efter at den stærke Hede i Juli var begyndt. Hun havde grædt meget om Morgenen, og da det op ad Dagen blev meget varmt, følte hun sig svag og afmægtig; da det blev hen ad Aften, flyttede hendes Søn hende fra Stolen hen i hendes Seng, og der døde hun, da Solen gik ned.

John var alene i Huset, da hans Moder døde; siden han var vendt tilbage fra Montreal, var han kommen til at føle, at

han kun havde een Ven foruden hende; thi kun een af hans Naboer havde budt ham hjem til sig, og det var Pete Searles. Han havde altid vist sig trofast; men John havde ikke Lyst til nu at ulejlige sin eneste Ven, der boede to Mil borte, med at komme

hen og være hos ham om Natten; derfor tændte han Lys og fremtog en lille Bibel og en Psalmebog, som han og hans Moder omtrent fire Gange om Aaret havde gaaet med til en Skole, der laa noget over en Mil borte og brugtes som Kirke, og saaledes

blev han siddende alene med den Døde og tilbragte de lange, stille Timer med at læse og græde og tænke paa hende.

Om Morgenen lukkede han Døren til sit Hjem og gik „over til Pete's." Da han mødte sin Ven, sagde han med fast Stemme, men med nedslagne Øjne: „Hun er gaaet bort, Pete — vil Du nu ikke tage Nøglen og gaa derhen, saa vil jeg gaa ned til Søen og faa fat i Tingene og tale med „Downer," og vi vil have Begravelsen, lad os sige paa Torsdag." Pete betænkte sig et Øjeblik, men tog derpaa Nøglen, som John rakte ham, og sagde: „Ja, John, jeg skal sige det til min Kone, og saa vil vi gaa derover og ordne det og blive der, til Du kommer tilbage."

Saa gik John ned til Søen; „Downer" var Præsten, og Tingene vare en Ligkiste og en Ligdragt.

Om Torsdagen var Begravelsen. Pete havde sørget for, at alle Folk fra Nabolaget vare tilstede, skjøndt det næppe lod til at det var John kjært. Folkets Røst, der engang havde udtalt sin Dom, vedblev at anse John som en Morder og paastod, at det kun var hans Advokats Fif, der havde skaffet ham frikjendt for Beskyldningen, og John kjendte godt denne Afgjørelse. Ved Begravelsen var han alvorlig, rolig og bleg og lignede en Statue; medens de Andre græd, faldt der kun faa Taarer fra hans Øjne, og det saae ud, som om endog disse vare afpressede ham af en Lidelse, som han for største Delen beherskede og skjulte. Han havde bestemt, at hans Moder ikke skulde begraves paa Koloniens Begravelsesplads, men ved hendes egen lille Gaard, hvor hun havde tilbragt sit Liv, og paa en Plet nedenfor Højen, hvor der voxede vilde Violer, blev hun lagt til Hvile.

John tilbragte den følgende Nat i Pete's Hus, men vendte derpaa tilbage til sit eget Hjem, og fra den Tid begyndte saa hans Eneboerliv. Han tog sine Køer og Faar over til Pete's, lukkede sit Hus og tog igjen fat paa sin Baadesejlads paa Champlainsøen. Hans Liv antog mere og mere en Karakter, som stemmede med, at Samfundet havde udstødt ham. Der var bleven givet ham det Raad, og selv hans egen Advokat havde sagt det til ham, at han skulde forlade Egnen og antage et andet Navn; men han tog intet Hensyn dertil; fast og bestemt gik han sin Gang og ved sin Redelighed og sit stille Væsen satte han sig i Respekt, om han end ikke formaaede at indgyde Tillid.

Aar efter Aar gik saaledes hen. Kaptain John var stadig Skipper og ejede endnu bestandig det ensomme Blokhus ved Enden af den store Dal; efter hver Rejse vendte han hjem og tilbragte en Dag og en Nat alene paa det gamle Sted, og man lagde Mærke til, at der var blevet sat et stærkt, højt Stakit omkring hans Moders Grav og der var blevet anbragt en stor Ligsten af

Marmor og mellem de vilde Violer voxede nu ogsaa andre Blomster. Selv om Vinteren naar der ingen Sejlads var og han logerede nede ved Søen, kom han ofte og saae til sit gamle Hjem. Hans Skikkelse var endnu ungdommelig, men var dog bleven mager og indfalden, ligesom hans Moders havde været, og Pete saae ham ofte ved Aftentid staa paa Toppen af en vis Høj, hvor hans Omrids tegnede sig skarp og tydelig i den kolde blaa Vinterluft.

John havde ingen Kammerater og brød sig ikke om at have nogen; de unge Mænd og Kvinder fra hans Tid vare blevne gifte og komne i Vej; men han var stadig den Samme.

Dog, der kom en Forandring. Elleve Aar vare gaaede, siden Moderen døde, og det var atter Juni Maaned; John tilbragte endnu en Gang en Dag paa det gamle Sted, han sad i Døren og saae ud over det prægtige Landskab med den store Sø og den dunkle Linie af Bjergene langt borte paa den anden Side af Dalen. Det smukke Vejr virkede opmuntrende paa den alvorlige, ensomme Mand.

Tre Mænd kom gaaende opad Vejen, de gik lige hen til det Sted, hvor John sad, og en af dem traadte frem, saae John vist i Ansigtet, rakte sin Haand ud imod ham og sagde: „John, kjender Du mig?"

Lyden af denne Stemme virkede paa John som et pludseligt, overvældende, bedøvende Slag; han foer sammen, hans Aandedræt standsede og han stirrede ind i Øjnene paa den Fremmede; men pludselig sagde han, unaturlig rolig og fattet: „Er det Dig, William?"

De To, der stode bagved, havde en Gang været Johns bedste Venner; de kom nu til og fortalte, saa godt de kunde, om Williams pludselige Hjemkomst og bade om Tilgivelse for den grusomme, falske Mistanke, der saa længe havde holdt dem fjernet fra deres Ven. John syntes næppe at høre paa, hvad de sagde; han talede i en paafaldende kold og ligegyldig Tone med William og Mændene om, hvor William havde rejst i al den lange Tid, paa fjerne Have og om hans ubegribelige Fraværelse. Et Kvarterstid gik saaledes, og Mændene foreslog nu, at John skulde gaa hjem med dem, og saa vilde de faa nogle gode Venner samlet; Indbydelsen blev fremsat med Hjertelighed og Varme, og det kunde høres paa deres Stemme, at de følte den store Uret, der var bleven tilføjet ham, og at de erkjendte deres Skyld og gjerne vilde gjøre det godt igjen.

John svarede ganske fraværende, at han vidste ikke rigtig, og blev ved at se sig urolig om, som om han søgte Noget, maaske sin Hat; han vilde rejse sig op fra Stolen, men kunde ikke, og pludselig faldt han om og laa der ligbleg og uden at trække

Vejret. Mændene havde ikke ventet noget Saadant; men de vare vante til det vilde Liv i denne Ørken og toge Sagen med stor Ro. De viftede hans Ansigt med deres Straahatte, og saasnart de kunde finde noget Vand, badede de hans Hoved og Hænder dermed. Han kom ogsaa snart tildels til sig selv, saae op paa dem og sagde med brudt Stemme: „Vent et Øjeblik, Kammerater." De to gamle Venner gik da udenfor Døren, og Fætter William satte sig ned ude paa Dørtrinet.

John fandt, at „et Øjeblik" var ikke nok; han havde opholdt sig og færdedes altfor længe i Ensomhedens forfærdelige Ørken, til at han let og hurtig kunde vende tilbage derfra. En voldsom Feber fulgte efter den Rystelse, han havde faaet, og i to Maaneder kunde han ikke forlade sit Hjem, men maatte holde Sengen. Men nu stod det gamle Hus ikke alene; baade Mænd og Kvinder, baade gamle Venner og Nyankomne kom til ham og søgte efter Evne at yde ham den Kjærlighed og Sympathi, som han saa længe havde maattet savne; men i mange Dage var det øjensynligt, at deres Venlighed snarere plagede og generede ham.

„Det ser ud," sagde Pete, „som om han slet ikke bryder sig om et haardt Ord; men et venligt Ord kan han ikke taale." Og dette var ogsaa sandt; hans Sind var hærdet og befæstet mod Had og Foragt; men et mildt Ord eller et blidt Kjærtegn lod til at saare ham, saa at han kunde græde som et Barn.

Da han kom sig af Sygdommen, blev han mild og venlig og krøb helt sammen. Ifølge en eller anden sjælelig Lov, som jeg ikke ganske fatter, blev han efter sin Helbredelse et af disse Mennesker, som i højeste Grad forstaa at vinde Andres Kjærlighed; hans Indflydelse var næsten som en Slags mild Trolddom, og det blev senere sagt om ham, at han var mere almindelig afholdt og tilbedt end nogen anden Mand eller Kvinde i alle de omliggende Kolonier. Børn sluttede sig til ham med lidenskabelig Hengivenhed, og den Kvinde med et barnligt Sind, som han senere ægtede, skal være død af Sorg over hans Bortgang. Han forlod dette Liv i en Alder af 38 Aar, og hviler ved Enden af den store Dal med sin Moder og sin Hustru ved sin Side.

Ved G.

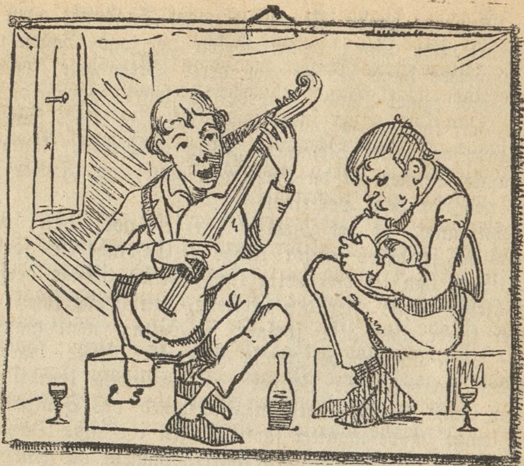

„Stol ej paa dine Venner,"
Den Sætning Alle kjender.
Vor Helt dog ikke tror det,
— Han burde have gjort det. —

Det smukke Pigebarn,
Som elsker højt Guitaren,
Ej hører Ammens Stemme:
„De Mandfolk er saa slemme."

Musik bortjager Smerte,
Den fryder hendes Hjerte.
Vor Helt paa hende tænker,
Ser ej de fule Rænker.

Misundelse en Last er,
Den Skurk vor Helt udkaster,
Heltinden i det Samme,
Gik ud — tænk — med sin Amme

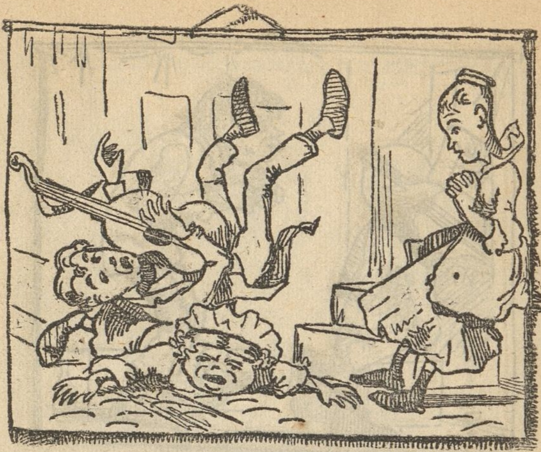

Og hun, som Intet aned,
Af Døden blev bortranet,
Heltinden blev bedrøvet,
Vor Helt blot lidt bedøvet.

„Vi som en Trøst i Sorgen
Forlove os i Morgen!“
„Men først jeg hævner Skammen,
Som jeg har lidt, og Ammen.“

Rædsel Skurken lammer —
Grændseløse Jammer —
Angren kom for silde —
Vemods Taarer trille. —

Huslighed og Lykke
Nu deres Dage smykke.
Moral: Heraf ser man værkelig:
„Skjæbnen tidt er mærkelig."

En lille Rejseskitse fra Ungdommens Dage,

af en Afdøds Dagbog.

Ved P. P.

En Gang igjen at se gamle Venner efter mange Aars Adskillelse volder mig stor Glæde, en aandelig Nydelse; vel at mærke: gamle Venner, ikke gamle Veninder; Synet af dem stemmer mig snarere til Mismod. Mener man end, gjennem det af Tiden vævede Slør at skimte fordums Skjønhed, viser det sig snart at være Blændværk, Spil af Indbildningskraften; er det dog som falmede Blomster, om ogsaa Elskværdighedens Duft endnu aander os imøde. Men kan være, at det gaar Kvinden ligedan ved det sene Gjensyn af Vennen fra Livets Foraar, eller det Hele er maaske kun en Særhed hos mig. Hvorom alting er, Gjensynet af en god gammel Ven har paa mig en sært oplivende Virkning, der i samme Nu jager Tanken maaske en hel

Menneskealder tilbage i Tiden og fremtryller længst forglemte Billeder fra Ynglingsalderen. Det har ogsaa en anden, baade i legemlig og sjælelig Henseende særegen Interesse, med det Samme at iagttage hvorledes de i Erindringen velbekjendte Ansigtstræk ere blevne større, haarde, ubevægelige, stundom som saae man Ansigtet i et Huulspejl, medens Smilet, der vaagner under de buskede Bryn, dog minder om Ynglingen; og naar saa den første Begejstring over Gjensynet har sat sig, sporer man lidt efter lidt hvorledes den skimlede Vens Forhold og Færden gjennem Livet har havt en formildende eller forhærdende Virkning paa hans Domme om Menneskene og paa hans Karakter, alt som Skjæbnen har taget haardt eller mildt paa ham.

Fordybet i disse Betragtninger sad jeg ved det aabne Vindue i min Svigersøns Bolig og saae paa den rastløse Færden derude paa Gaden, paa denne Vrimmel af forbiilende Mennesker, der alle syntes at have uhyre Hastværk, et for mig uvant Syn. Efter en Del Aars Forløb, tilbragte paa min lille Gaard i Nærheden af en jydsk Kjøbstad, havde jeg omsider besluttet mig til et Besøg i Hovedstaden for at gjengjelde de jevnlige Besøg af min Svigersøn og min Datter. Netop samme Dags Morgen paa en Spadseretur over Levningerne af de efterhaanden forsvindende Volde — et Ødelæggelsens Værk, som bedrøvede mig, om end jeg indsaae dets Nytte — havde jeg uforvarende mødt Alexis, en af mine kjæreste Ungdomsvenner, fra hvem jeg Intet havde hørt eller spurgt i en halv Snes Aar; ligesom næsten alle de Andre var han i Tidens Løb kommen mig af Syne. Vi gjenkjendte hinanden ved første Blik, og det var et fornøjeligt Gjensyn. Hans Ydre var iøvrigt kun flygtigt berørt af Tiden; hans Træk vare ikke blevne haarde eller stivnede, men næsten ligesaa aabne, som for femten Aar siden, og hans Sind syntes mig ligesaa let, hans Lune ligesaa sprudlende som den Gang — — og som den Gang, da vi Arm i Arm ilte med alle de Andre ud til Casinomøderne; da vi med Gevær paa Nakken skyndte os til Exerceerpladsen og vi derpaa fulgtes ad derover til de blodige Stevnemøder, hvor vi under Sang og Hurra skrede frem gjennem Kugleregnen, fra Kamp til Kamp og til Sejr; en herlig Tid, en Opløftelsens Tid, da det danske Folk vaagnede af Dvalen og gjennemglødedes af Overbevisningen om, hvilken Styrke der ligger i Enighed, hvilke Byrder Fædrelandskjærligheden kan bære, hvilken Selvovervindelse, hvilke Ofre den er istand til.

Tumlen derude paa Gaden tiltog imidlertid; det var jo Grundlovsdagen. Med vejende Faner og klingende Spil kom nu den ene Flok af Mænd og Kvinder forbi efter den anden, og hos mig vakte disse Optog saa levende Erindringen om hine glade,

sejrsæle Dage, at jeg drømte mig tilbage i Tiden; de traadte alle saa lyslevende frem for mit indre Syn, alle de kjække Skikkelser, alle de kjære Venner, af hvilke saamange forlængst sove den evige Søvn under prægtige Mindestene, i Kæmpehøje eller under den for længe siden nedpløjede Tue. Jeg hørte atter de mandige Ord fra Førernes Læber; jeg hørte Slagsangen og Trommens Hvirvel, og saa dukkede Minder af mit eget Livseventyr frem, og jeg fulgte Tankegangen, skjøndt den førte bort fra Kampens Tummel og hen til et Hyrdedigt. Men Tanken, Indbildningskraften gjorte en Omvej; den førte mig først over til Sønderjylland, da Kongen gjorde sit første Besøg derovre i den glade Tid, der fulgte efter Folkets Rejsning og Kampens Dage.

Orlogsdamperen duvede i den solbelyste Sø ud for Kysten, og Kongen steg i Land under et cimbrisk Hurra af de mange Tusinde Mennesker, der modtoge ham; der holdtes Taler, der istemtes Fædrelandssange, der fyredes Skud i Skud paa alle Kanter, utallige røde og hvide Flag viftede under den klare blaa Himmel, og under ustandselig Jubel drog han frem gjennem Mængden; der strøedes Blomster paa hans Vej og Kvinderne løftede deres Børn i Vejret for at de skulde se deres Konge; han drog frem i et herligere Triumftog end nogen Verdenserobrer; han havde ikke røvet Lande og tvunget dem under sit Scepter; men med Sværdet havde han betvunget den arglistige Fjende, og han havde løftet sit Folk til Frihed og Selvvirksomhed. Og hvor han drog frem i Landet, strømmede nye Folkeskarer til fra fjernt og nær; hvert hilsende, hjerteligt Ord, han udtalte, gjentoges af hundrede Munde; den Ringeste blandt Mængden, der nærmede sig med Frimodighed, fandt et villigt Øre hos ham; men hvor Hykleri kom ham imøde, viste han det med Alvor tilbage; dog selv i hans Alvor fremlyste Godmodigheden og han revsede kun med skjemtsomme Ord, der bragte Hykleren ud af Fatning, og Mængden forstod det; hans lunefulde Ord bleve snart til Ordsprog. Det var paa en Korsvej under Bøgeskovens Løvsal, hvor en Mængde Landboere havde samlet sig for at hilse paa ham. De trængte sig tæt hen omkring Vognen, der var standset, og der indtraadte Stilhed, medens Alle med spændt Forventning lyttede til den Tale, en som tydsksindet og tidligere Tilhænger af Oprørspartiet velbekjendt Skovrider henvendte til Landsherren. Kongen lænede sig ud af Vognen og hørte i Førstningen med alvorlige Miner paa den blomstrende Festtaler. Men Talerens Hest var noget balstyrig, og Skovrideren en maadelig Rytter; han bestræbte sig forgjæves for at berolige den og pludselig overdøvedes hans Ord af Dyrets Vrinsken. Idet et lunt Smil opklarede Kongens Aasyn, udstrakte

han Haanden mod Hestens Hoved og raabte i en spøgefuld Tone: „Nej, holdt Du! En ad Gangen."

Saa begav Kongen sig atter om Bord under Mængdens Afskedsjubel. Alexis og jeg tilligemed nogle andre Embedsmænd fulgte med, og i den rummelige, elegante Kahytssal tog han endelig Afsked med os. „Ikke sandt!" sagde han og gned sine Hænder, „det er ganske bekvemt her, og egentlig holder jeg mest af at rejse til Søes; for den Sags Skyld kunde jeg gjerne have været Konge i Vikingetiden. Naa! farvel da! ret mange Tak for den Gang og bring alle de Andre ogsaa min Tak for den Kjærlighed, de have viist mig. Nu kan De en Gang besøge mig paa Skodsborg, at jeg kan gjøre Gjengjæld." En Borger, der var med som Deputeret fra Byen H., fremkom endnu med Bøn om, at Hans Majestæt til næste Sommer vilde besøge denne By. „Ja Tak! kanske," nikkede Kongen; „De har jo faaet Fjorden opmuddret; er der nu dybt nok, at jeg kan løbe derind med Falken?" „Det skal have gode Veje," forsikrede den ærlige Borgermand; „Arbejdet er gjort forsvarligt og har kostet en grov Slump Penge. Deres kongelige Majestæt kan med „Falken" mageligt komme lige op til Byen, gjennem hele Fjorden, kun paa et eneste Sted nær, hvor det endnu grunder op." „Ha, ha! det var godt!" lo Kongen; „farvel da for den Gang, farvel Allesammen!"

Et Par Maaneder efter tog jeg Orlov paa en fjorten Dages Tid og rejste til Hovedstaden, for at forfriske mig paa Sjæl og Legeme. Jeg havde ikke glemt Kongens Indbydelse; efterat have gjort min Opvartning, modtog jeg da ogsaa Tilsigelse til det kongelige Taffel paa Skodsborg.

Det var en skjøn varm Dag mod Slutningen af Juli, da jeg i mit stadseligste Ydre og med et rigtig fornøjet Sind begav mig paa Vejen. For at komme tidsnok til Dampskibet sprang jeg ind i en Omnibus; Vognen var komplet, som det hedder paa sin Fransk, og med Møje pressede jeg mig ned mellem tvende svære Madamer, under hvis Krinoliner jeg næsten begravedes. Til min Overraskelse befandt jeg mig Ansigt til Ansigt med min Ven Alexis; han var ligesaa pyntet som jeg og skulde samme Vej. Neppe havde vi hilst paa hinanden før Vognen atter holdt og et Par elegante Damer hoppede op. Konduktøren beklagede at der ingen Plads var. Jeg er noget nærsynet; men, jo vist — jeg kjendte dem; det var hende, Frøken Marie, en Datter af Grosserer Holmer, og ham havde jeg besøgt et Par Gange i Anledning af en Arvesag derovre fra; hun var ledsaget af sin Tante. Hvor hun var smuk, hvor blussede de jomfruelige Roser paa hendes Kinder, hvor straalede hendes Øjne frem under de mørke Øjenhaar,

idet hun saae ind i Vognen. Men det var dog besynderligt! skulde kanske ogsaa hun være nærsynet? Hendes Blik traf kun Alexis, ikke mig, medens jeg dog stræbte at arbejde mig op fra Krinolinerne og gjorde hilsende Bevægelser. Inden jeg kunde befri mig var Alexis allerede oppe og med en dristig Svingning ude af Døren, hvor han med Hatten i den ene Haand og vinkende ad mig med den anden bad Damerne indtage vore Pladser og forsikrede, at vi begge ligesaa gjerne i denne Hede toge Plads udenfor hos Konduktøren. Da jeg omsider var kommen løs og ligeledes sluppen udenfor, bekræftede jeg Forsikringen. Damerne indtoge da vore Pladser med en flygtig Taksigelse, Maries henvendt til Alexis og Tantens til mig, naturligvis et rent Tilfælde, tænkte jeg. Under den korte Fart undrede jeg mig over, at Alexis og jeg ikke fortsatte vor begyndte Samtale, men begge stode tause og saae til Højre og Venstre eller kastede et stjaalent Blik ind i Vognen, som om vi gjensidigt bevogtede hinanden. Jeg begyndte næsten saa smaat at ærgre mig over min kjære Ven og over adskilligt Andet. Vi fulgte efter Damerne om Bord paa Dampskibet. „Der er jo Gustav!" udbrød Marie og løb en vakker ung Herre, der netop nærmede sig, imøde; det var hendes Broder, og de talte et Par Minutter ivrigt sammen. Dette Øjeblik benyttede jeg til at hilse nærmere paa Tanten; det var en venlig middelaldrende Dame, hvis særdeles Velvillie jeg allerede ved mit første Besøg i Grossererens Hus havde vundet. Da jeg fortalte hende, at vi begge, min Ven Alexis og jeg, vare indbudne til Kongens Taffel, sagde hun: „Ej, ej! De skal spise med den store Ske i Dag; men de Gilder pleje at være tidlig forbi, saa kunde De nok derefter tage tiltakke med en borgerlig Kop The hos os. De kjender jo Vejen, den romantiske Sti gjennem Skoven." Jeg takkede høfligt, uden egentlig at modtage Indbydelsen; saa henvendte jeg mig til Marie, som ganske venlig takkede mig, fordi jeg havde veget min Plads i Vognen, hvorhos jeg ligeledes hilste paa hendes Broder. Af og til saae jeg hen til Alexis og vilde gjerne have givet ham et Vink om at komme nærmere, for at føre ham ind i Samtalen; men han stod endnu paa samme Plet, med Ryggen mod Reilingen, og i samme højtidelige Stilling, som han havde indtaget, da vi kom om Bord, nemlig med Armene i Knude over Brystet; han syntes at studere Sommerskyernes Fortoning, saa uafladelig stirrede han derop. Vi vare allerede komne forbi Bellevue, da jeg traadte hen til ham og med den bedste Villie og i den muntreste Tone søgte at faa en Samtale i Gang. Jeg tror dog neppe at han ret opfattede mine Ord; men han gav sig paa en Gang til at le og sagde med tilvungen Lystighed: „Besøg mig i Dag otte Dage; Du kan jo tage med Jernbanen fra Flensborg.

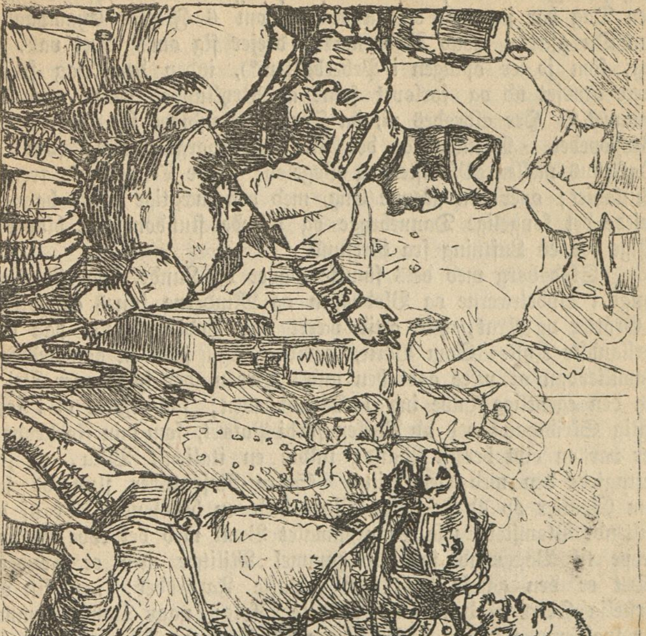

F

Jeg skal gjøre Gilde, maa Du vide, og det bliver lystigt. Paa den Dag har jeg tabt et Væddemaal om 6 Flasker Champagne; kan Du gjætte, hvad Væddemaalet drejer sig om? Det var, at jeg, som jo er optagen i Peberbøssen*), inden den Dag skulde være drøsset ud og forlovet samt at Brylluppet skulde være berammet." Her afbrødes vi, da Fartøjet standsede sin Fart ud for Brohovedet. Derinde laa det lille Skodsborgs-Palæ, som et Dukkehus mellem Blomster og Bøgeløv; hvide Telte skinte frem i Buskadset; over den grønne Eng, med den mægtige Skov bagved, vejede det kongelige Dannebroge og løftede stundom sine blodrøde Flige for en Luftning fra Øresund.

Skodsborg med dets smukke Haver og Lunde, hvor Fuglene synge i Lindetræerne og Blodbøgen og Minderne synes at hvidske i Grotter og Krat, har altid været mit Yndlingspunkt paa den sjællandske Kyst. Som Barn, erindrer jeg, paa en gammeldags Familievogn at være aget hen under Broen, der førte over Vejen fra den egentlige Have ind i Strandhaven; saa kjørte vi i forsigtig Skridtgang ned ad Bakken forbi Palæet, som min Farbroder, der var en vidt berejst Mand, kaldte en italiensk Villa, og jeg betragtede den med Beundring. Store Rosentræer slyngede sig som Espalier op ad de hvide Mure med en blussende Flor af de duftende Blomster; paa en grønmalet Bænk med det røde Rosentæppe til Baggrund sad en gammel Militær med et Træben. „Det er den gamle Helt**)," fortalte Farbroder; „en fin og fyrstelig Herre af den gamle galante Skole; naar Damer komme her spadserende forbi, hilser han og kysser paa Fingeren, og er der en smuk ung Pige med, bryder han den prægtigste Rose, han i en Hast kan finde, og sender den med sin Tjener efter hende."

Hvor der i Dag var Solskin, Liv og Lyst inden- og udenfor de blanke Ruder, og paa Engen under Flaget, i Havens Grotter og Krat og derinde i Skoven, under hvis Hvælvinger Valdhornets Toner blandede sig med Fuglenes Kvidder; de hvide Telte, de omvankende Krigerskikkelser i de smukke Uniformer toge sig fantastisk ud mod det lyse Bøgeløv, under de knudrede Ege, medens prægtige Ekvipager joge frem og tilbage derude paa Vejen; højrøstede Samtaler, munter Latter lød fjernt og nær.

Ved Bordet herskede der en oprømt Stemning og en Krydsild af lystige Bemærkninger fløj hid og did. Med min Sidemand til Højre vexlede jeg af og til nogle Ord. Det var en Kavalleriofficer og Hofjunker, frisk og blomstrende, i en glimrende Uniform og med en Orden paa Brystet; han havde en virkelig fornem

*) De ugifte Embedsmænds Klub i Flensborg.

**) Prinds Philipsthal Barchfeld, som i russisk Tjeneste havde mistet sit ene Ben.

Anstand, hans Bevægelser vare livlige og hans Bemærkninger ikke uden Lune. Nogen egentlig Samtale kom dog ikke i Gang mellem os; hans Blik og Opmærksomhed vare næsten udelukkende henvendte paa den kongelige Vært og dennes Nærmeste, for paa ringeste Vink at være aandsnærværende, med et Svar eller Indfald. Kongen yttrede sin Glæde over, at det smukke Solskinsvejr nu havde holdt sig saalænge; „kun i Forgaars havde Himlen et graaligt Udseende og det truede med Regn, da vi skulde kjøre til Fredensborg; De bragte jo endog Paraplyer," tilføjede han, henvendt til min Sidemand. Denne gjorde en ærbødig Bøjning med Hovedet og sagde hurtigt: „Men netop da Deres Majestæt steg til Vogns, brød Solen, som den plejer ved slige Lejligheder, pludselig frem gjennem Skyerne."

„Javist!" nikkede Kongen med et skjelmsk Smil; „jeg havde paalagt Overhofmarskalken at indrette det saaledes."

Gjennem de buede Vinduer højt deroppe i Spisesalen trængte Solstraalerne ind og lyste paa Rigets brogede Vaabenskjolde, der prangede rundt paa Salens Vægge; som ovenfra løde Musikens Toner dæmpet og tryllende. Kongen, som sad midt for Bredsiden af Bordet, løftede jevnlig sit Glas og nikkede herhen og histhen; venlige Ord henvendte han saa til en af sine Gjæster, saa til en anden, snart til en Fornem, snart til en Ringe, stundom et Par Ord paa Tydsk, vel ogsaa paa Fransk; thi Bordselskabet udgjorde en broget Flok Gjæster. Der var Ministre og Diplomater, danske og fremmede, med brede Ordensbaand og Stjerner; djærve Krigerskikkelser, En og Anden med et lille Kors paa Brystet; Lærde, med skarpsindige Ansigtstræk; jevne Borgere, hvis Ansigter udtrykte naiv Beundring og inderlig Fornøjelse, ja, der var ogsaa en sønderjydsk Bonde — det var Sognefoged Kloppenborg — som uagtet den lange Frakke og Pibespidsen, der stak frem af Brystlommen, ikke var bange for at give sin Skilling med i Laget, og hans Bemærkninger vare ikke altid de dummeste; de morede Kongen, især naar hans brede sønderjydske Tale skingrede i Modsætning til en sirlig fransk Talemaade. Naar Kongen da lo, saae Bonden med de graa spillende Øjne over til Majestæten, men vendte hurtigt Blikket tilbage til sin Sølvtallerken, der var en særlig Gjenstand for hans Opmærksomhed; hver Gang han havde tømt dens Indhold, lettede han paa den, som for at bedømme dens Vægt og Værdi. Kongen vinkede med Glasset over til sin franske Gjæst — en kejserlig Adjudant eller maaske var det Oldgrandskeren Mr. Le Duc — og spurgte ham, hvad Indtryk Konferentsraad Thomsen, som overbragte en Samling nordiske Oldsager til Paris, havde gjort paa Kejseren. „O! et ganske fortræffeligt," svarede Franskmanden, „han var elskværdig og

original. Paa Slottet i St. Germain bleve hans Rariteter i al Hast opstillede i Frands den Førstes Vaabensal, og toges i Øjesyn af Majestæterne. Men da Kejserinden løftede et lille Guldsmykke i Vejret for at betragte det nærmere, greb den gamle Herre om hendes Haand og raabte: „Ikke røre!“ Jeg kan forsikre Deres Majestæt, denne ligefremme Fagiver morede Kejseren meget; jeg hørte Hans Majestæt ved Afskedsaudiencen sige til den gamle Herre: „Tak Deres Konge ret meget fra mig; han har sendt mig en interessant Samling af Oldsager; men i Dem beholder han dog selv det interessanteste Stykke.“

Saasnart Taflet var hævet, fulgte vi efter Kongen ud i Haven, hvor Kaffen ombødes og hvor vi af de i Blomsterbedene hensatte Kasser plukkede fine, duftende Cigarer. Da vi kom forbi den storartede, aabne Grotte paa den øverste Terrasse, hvorfra der er Udsigt over hele Haven og ud over Sundet til Kronborg, sagde Hofjunkeren: „Der ser De den østerrigske Pavillon.“ Jeg maatte smile over dette Ordspil, skjøndt det forekom mig noget tarveligt; Grotten, der i Afstand tog sig ud som en uhyre Østers, var nemlig udvendig og indvendig bedækket og beklædt med Østersskaller. Hvor forandret saae han ud, denne Hofjunker, da jeg en Række Aar efter traf ham igjen; det var da Efterretningen var indløben om Freden til Prag; hvor havde Skjæbnen taget haardt paa ham; den livsglade, glimrende Kavalleriofficer var bleven en næsten skimlet Kavaler; han bevægede sig langsomt og dukkede med Hovedet. Han gjenkjendte mig, og idet han bød mig Haanden, lyste et Solglimt over hans blege Ansigt; uden videre Indledning sagde han: „Der kan De se, mit Ordspil var ikke saa urimeligt endda, som jeg nok mærkede, De mente, da jeg kaldte Grotten „den østerrigske Pavillon;“ har Preussen ikke nu kastet Østersskallerne til Østerrig og beholdt den hele Østers for sin egen Mund?“ Saa nikkede han, dukkede atter med Hovedet og gik sin Vej.

Ad Broen over Landevejen drog hele det muntre Selskab ind i Strandhaven. Udsigten herfra er storartet, ud over Øresunds bevægelige Flade dernede, over til Hveen og til Landskrone, hvor Vinduerne i den store Bygning ved Stranden flamme og gløde i den dalende Sols Straaler. Utallige Skibe stode fjernt og nær, mod Nord og mod Syd, med udspilede Sejl; en Orlogsdamper bruste i en Kvart Mils Afstand afsted gjennem de jevnt rullende Bølger, med en skinnende Skumstribe efter sig; den saluterede Kongeflaget; Knaldet af de afblæste Stykker foer rundt under Kysten, og som blaalige Taageskyer svævede den lette Kruddamp hen over den glimrende Flade. Her tog Kongen Plads, og, smøgende sin Pibe, underholdt han sig snart i alvorlig, snart i skjemtsom Tone med hvemsomhelst der tiltalte ham blandt den brogede

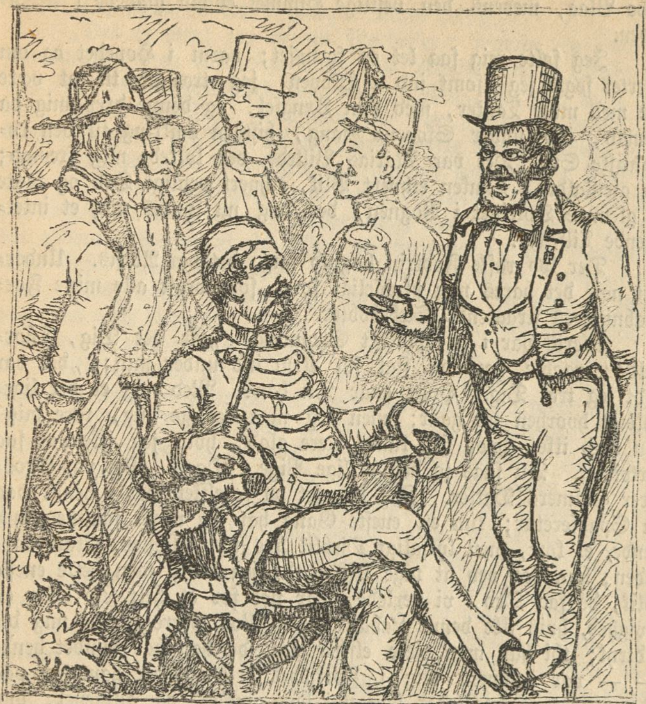

Sværm, der omringede hans Lænestol; denne var tømret af uhøvlede, knudrede Egegrene. Lystige Indfald fløj atter hid og did, Smaahistorier fortaltes, Alt uden at det faldt Nogen ind at skumle derover eller veje deres Gehalt; man gjorde ligesom den kongelige Vært, lo ad det Morsomme og glemte i samme Nu det Kjedelige. Samtalen fortsattes saaledes en Timestid. Saa rejste Kongen sig, da hans Pibe var udrøgen, og bød hele Selskabet et venligt Godnat.

Vognene kjørte frem derude paa Vejen; støjende, leende og under muntre Tilraab søgte Rejsefællerne hinanden, og snart rullede den ene Vogn afsted efter den anden; Signalpiben og Skibsklokken lød fra Damperen ud for Brohovedet. Maanen steg allerede op over den svenske Kyst og kastede sit flygtige Straalenet hen over Øresund; en frisk, en svalende Luftning viftede ind fra Søen; Aftenstjernen blinkede frem fra den østlige Himmelhvælvings

dybe Blaa, medens den vestlige Himmel endnu glødede i Aftenrøden.

Jeg følte mig saa let og fornøjet; varm i Hovedet og om Hjertet søgte jeg ilsomt ind i Skoven; jeg trængte til at være ene med mine Tanker, med min Længsel, og denne drev mig da fremad, ind under Skovens Hang, histhen omkring til den romantiske Sti. Det var Marias Billede, der lokkede mig fremad; jeg gjenkaldte i Tanken ethvert Blik, ethvert venligt Ord og søgte at glemme Optrinet i Vognen, der dog nu syntes mig et intetsigende Tilfælde.

Der lød raske Fodtrin bagved mig; det var Alexis. Underligt nok, det bares mig pludseligt fore, som brast alle mine Forhaabningers straalende Sæbebobler.

Alexis var i en ophidset Stemning. „Er det Dig, Thorvald!" raabte han og stak sin Arm ind under min; „det var godt jeg traf Dig. Hvor gaar Du hen? Med mig er det ligegyldigt hvorhen jeg gaar; men jeg maa bevæge mig, røre mig; Du veed ikke, hvor jeg kunde være glad, hvis jeg ikke var saa fortvivlet. Du saae jo den dejlige Pige i Dag? Det var Grosserer Holmers Datter. Jeg har set og forelsket mig i hende paa en Spadseretur; kun en eneste Gang har jeg været sammen med hende, et kort, men lyksaligt Øjeblik hos min Moster, Etatsraadinden; hun var ved at tage Afsked, da jeg kom; men dette eneste Blik, de faa Ord, vi vexlede, var nok for et helt Liv, for en Evighed, hvis ikke denne Laban — — Vor Herre tilgive mig det Udtryk; thi han maa være elskværdig, da han har vundet hende — — var kommen mig i Forkjøbet. Du saae ham jo paa Dampskibet og hvorledes hun fløj ham imøde, og alligevel, hun tilkastede mig strax efter et Blik, der kunde jage mig gjennem Ilden for at naa hende; men nej! jeg raser, at tiltro den Pige en saadan Falskhed mod den, hun nu en Gang har givet sin Tro."

Medens Alexis talte krydsede en Hob Tanker, Betragtninger og heltemæssige Planer som Lynglimt gjennem min Hjerne. „Stop nu!" afbrød jeg hans Tales Strøm; „forsaavidt kan Du være beroliget; det var ikke nogen Elsker, hun fløj imøde paa Dampskibet; det var hendes Broder."

„Hvad siger Du!" raabte Alexis, idet han standsede og ruskede i mig; „jeg Taabe, der ikke kunde begribe det. For Guds Skyld, Du velsignede Menneske! kjender Du da hende og kjender Du Familien! Du sagde mig ikke et Ord derom, og alligevel — —."

„Stop nu igjen!" afbrød jeg ham atter; „lad os tale fornuftigt sammen. Saavidt jeg veed, er Frøken Holmer ikke forlovet; men alligevel har Du en Medbejler."

„Og hvem er det?“ spurgte Alexis heftig.

„Det er mig; jeg er din Medbejler,“ svarede jeg rolig og formodentlig i en højtidelig Tone; thi Alexis foer et Skridt tilbage og stirrede forbauset paa mig. „Naa, hør nu rolig paa hvad jeg vil sige Dig. Det var ikke for Intet vi kaldte Dig Sommerfuglen; Du har vel en Snes Gange været forelsket og er hver Gang kommen Dig igjen, saa kan vel ogsaa denne Dyst gaa over — — nej, hør først hvad jeg vil foreslaa Dig. Ser Du, jeg mener det er ærligt og kammeratligt handlet af mig, at sige det aabent istedetfor at tie stille, at surmule og gaa hemmeligt mine Veje. Lad os nu hver især prøve vor Lykke, saafremt Du denne Gang mener det alvorligt, og den af os, der faar en Kurv, tage den med Anstand, finde sig i Skjæbnen som en Mand og ikke lade Venskabet lide derunder. Er Du enig med mig?“

Alexis havde atter grebet mig under Armen og skred rask fremad. Efter et Øjebliks Taushed sagde han i en noget nedstemt Tone: „Naar Alt kommer til Alt, er det maaske det Fornuftigste. Jeg indser jo nok, at mine mange taabelige Forelskelser give Dig gyldig Grund til ikke at vige Pladsen uden Kamp og at Du neppe vilde stole synderligt derpaa, hvor helligt jeg end kunde forsikre Dig, at jeg denne Gang er for Alvor og for allersidste Gang forelsket. Godt! lad gaa, og ret beset, er det jo en ridderlig Tanke, Du der har undfanget; der er noget Romantisk deri, det er en hel Roman. Der har Du min Haand derpaa; mit Venskab til Dig bliver det samme, om ogsaa Kurven skulde tilfalde mig. Men lad mig saa se, at Du ikke i modsat Fald viser Dig mindre ridderlig; for, ærligt talt, jeg har godt Haab. Men nu ingen Pralerier; lad os tale om andre Ting og i Morgen den Dag træffe Anstalter til Dystløbet; jeg har i saa Henseende Hastværk, veed Du.“ Han standsede og vilde drage mig med sig tilbage.

„Nej stop!“ sagde jeg for tredje Gang og drog ham med mig fremad; „Dystløbet kan holdes endnu denne Aften, tænker jeg. Du maa vide, jeg er bekjendt i Grosserer Holmers Hus og har paa egne og dine Vegne modtaget Indbydelse til en Kop The i Aften. Den gamle Dame, der ledsagede Frøken Holmer og som Du nok saae, jeg talte med paa Dampskibet, indbød os; hun kaldes i Familien Tante Britta, og Du maa saaledes indrømme, at alle for Romanen nødvendige Personer ere forhaanden.“

„Men Du er jo et Pragtexemplar af en Romanhelt og derhos en Ærkeskjelm,“ udbrød Alexis i overgivent Lune; „hvor skulle vi saa hen for at finde de Andre? Hvor er Kamppladsen? Dog ikke her under de sværmeriske Bøge og melankolske Ege, mellem Kæmpehøje? Hvorhen!“

„Ser Du derhenne hvor Maanen skinner mellem de to Træer paa en lille Laage i Indhegningen? Den fører ind til Grossererens Have og Landsted."

„Herligt, herligt! Men Du er da Pokkers godt bevandret her," lo Alexis og fordoblede sine Skridt.

Laagen var ikke aflaaset, kun lænet til. „Det har Tante Britta sørget for, og det er et godt Varsel," sagde jeg til mig selv.

Paa Vejen gjennem Haven rettede vi i al Hast paa vor Pynt, purrede Haaret i Vejret og viskede Støvet af Fodtøjet ved at stryge Fødderne hen ad Blomsterbedene, uden at bekymre os om de stakkels Blomster, vi med det Samme traadte ned. Uagtet den klare Sommeraften var der tændt Lys inde i den smukke Villa paa Skrænten. Alt som vi kom nærmere, trængte højrøstede Stemmer ud gjennem de aabne Havedøre, og fra det brede, ligeledes aabne Vindue derhenne lød Sang og et Klaveers Toner os imøde. Alexis gjorte pludselig et Spring hen til Vinduet og kigede derind; han trak Hovedet tilbage og rev Hatten af, medens et dæmpet Udraab lød derindefra. „Det var hende; jeg saae hende og berørte næsten hendes Mund med min Pande," hviskede han ganske aandeløs og knugede min Haand. Jeg grebes atter af en ilde Anelse; men jeg mandede mig op og drog ham med. Vi stege op ad Trappen og traadte ind i den oplyste Havestue.

Grossereren, som i det hyggelige Hjørne derhenne fik sig en trekantet Whist med et Par andre ældre Herrer, hilste venskabeligt paa mig, ogsaa paa Alexis, da jeg forestillede ham. „De ere velkomne, mine Herrer!" nikkede han; „Tante Britta sagde det nok, at hun ventede Dem i Aften; men jeg tvivlede om, at De vilde sætte en Bonde paa en Herremand og tage tiltakke med en Kop The her, naar De har været til Middag hos Kongen, skjøndt jeg nok veed, at det ogsaa gaar ganske gemytligt til der. Naa, lad nu som De var hjemme og syng og le med de Unge, der støje derinde; jeg kan se, at Forgyldningen endnu ikke er gaaet af Dem. Imidlertid," og han tog atter Plads ved Spillebordet, „ville vi falmede Kavalerer fortsætte vor Whist. Det var nok blinde Mand, der stak; saa spiller han ud igjen, Hjerter Es."

Jeg hørte kun med et halvt Øre hvad han sagde; jeg bukkede mekanisk for Tante Britta, som rejste sig fra Thebordet og nikkede venligt til mig. Jeg stirrede paa den slanke Skikkelse med de mørke Haarfletninger, som halvt bortvendt talte til Tjeneren. Nu vendte hun sig til mig — — ja, det var Marie; det var hendes søde Øjne og smilende Mund, og dog, saa syntes det mig, anderledes end i Vognen, og for et Par Minutter siden var hun jo derinde i Kabinettet ved Siden af, i det aabne Vindue, hvor

Alexis saae hende. Noget aandsfraværende besvarede jeg baade Tantens og hendes Tiltale, og nær havde jeg ladet Koppen falde, da hun bød mig den. Lidt efter lidt kom jeg dog til mig selv og ind i Samtalen. „Tak for Hjortens Flugt, som Fader bragte os fra Dem," sagde Marie; „men De lovede at læse den for os herude; det har De nok glemt og nu bliver der vel Intet af, da jeg hører, De rejser en af Dagene."

„Ja, destoværre!" udbrød jeg og saae hende ind i Øjet; „og saa er det jo Altsammen forbi og glemt, som en Drøm."

Marie sænkede de lange Øjenhaar og det forekom mig, at hun rødmede.

„De Andre ere allerede ude i Haven for at høre Nattergalen," afbrød Tante Britta og rejste sig, „saa lad os følge med. De maa vide, i Sommer have vi Nattergale i Krattet ved Indhegningen."

Jeg mærkede først nu, at Sang og Spil vare forstummede i Kabinettet og at Alexis var forsvunden. Især denne sidste Omstændighed gav mig Stof til Eftertanke. Medens jeg fulgte efter begge Damerne ud gjennem Havedøren, og jeg glemte at tage min Hat med, spurgte jeg mig selv: hvad Plan kan Alexis nu have for? der maa stikke en List under, maaske en Aftale.

„Vent et Øjeblik," sagde Tante Britta; „det er lidt kjøligt; jeg maa virkelig have Noget paa Hovedet, ellers kommer Tandpinen igjen." Hun trippede tilbage, op i Havestuen.

Det var en dejlig Aften; Gedeblade og Roser, Levkøjer og Serener duftede rundtom; Maanen kastede sine Straaler som Guldregn ned mellem Træernes Blade og den lyste klart derhenne over Græsplænen, hvor en Flok Herrer og Damer pludselig kom til Syne. „Der er de Andre," sagde Marie og hoppede hen over Engen.

Nu lad det briste eller bære — — heller den værste Vished end denne pinlige Uvished, hviskede det inden i mig, og jeg ilte efter hende. „Kjære Frøken Marie!" udbrød jeg, „bliv og hør mig et Øjeblik; jeg har Noget at sige Dem." Hun stod stille og vendte sig ligesom tvivlraadig imod mig. Hun havde kastet et hvidt Slør over Hovedet; medens hun knyttede det under Hagen, sagde hun med bævende Stemme, skjøndt den klang spøgende: „Men, Hr. Thorvald! De kalder mig Marie; jeg er altid bleven kaldt Louise." „Hvorledes! jeg har troet og har jo hørt," begyndte jeg en Indvending; men hun tilføjede: „Jeg hedder Louise Marie." „Louise Marie? det var da underligt," hviskede jeg til mig selv, medens jeg stræbte at tage Mod til mig og stirrede paa hende; thi med Sløret over Hovedet var hun saa dejlig, at hun forekom mig som en Alf, en Skovfe.

„Hvor bliver dog Tante Britta af;" sagde hun efter et halvt Minuts forlegne Taushed, og hun gjorde Mine til at vende tilbage. Men jeg greb hendes Haand og udbrød: „Nej, hør mig, Frøken Marie eller Louise! jeg elsker Dem — — nu er det sagt; siig De saa mig reent ud, om jeg har noget Haab eller ej,' men skynd Dem, siig ja eller nej."

„Tys, tys! raab ikke saa højt," hviskede hun, men uden at

trække Haanden tilbage; „siig De først mig, om De spøger eller om det er Alvor."

„Min Sjæls fulde Alvor," forsikrede jeg i den højeste Spænding; „skynd Dem! 'et Ja eller et Nej."

„Ja!" hviskede hun atter med et saa inderligt, trofast Blik; „men der kommer Tante Britta." Hun ilte tilbage til Havedøren.

I dette Øjeblik kunde jeg umuligt tale med Tante Britta; jeg var saa glad, saa lykkelig. Det Komiske grændser jo saa nær

til det Sørgelige i Menneskenes underlige Færden; det mærkede jeg nu. I min højtidelige Stemning, der forekom mig at ligge paa Grændsen mellem Graad og Latter, deklamerede jeg: Far fra et Helvede med Eet op i en Himmel — — og saa skridtede jeg afsted gjennem de mørkeste Gange, gjennem Buskads og Krat, over Blomster og Jordbærbede. Efter en 5 Minutters Rasen afsted begyndte jeg dog at samle mig og sagtne Farten. Derhenne lød en liflig Fløjten og Klukken; det var Nattergalen, der slog sine elskovsfulde Triller. Paa Tæerne listede jeg mig nærmere; jeg blev ordentlig rørt og en Tanke hviskede inden i mig: den stakkels Alexis, naar han erfarer din Sejr. —

Men se der! paa den lille Høj ved Indhegningen, i det klare Maaneskin stode tvende Skikkelser i en lyttende, det bares mig for, i en fortrolig Stilling. Du, min Skaber! hvad nu! det var Alexis, og den anden Skikkelse — — sagtelig listede jeg mig tæt derhen bag Busken og med bankende Hjerte — — den anden Skikkelse var Louise eller Marie; men hun havde nu ikke Sløret over Hovedet, derimod en lille Straahat; men hende var det jo. Hun legede med en Rose i Haanden; jeg hørte Alexis sige: „Jeg beder Dem, Frøken Marie! skjænk mig den Rose.“ Hun tøvede et Øjeblik og jeg saae hvorledes hun i sin Forvirring førte Rosen til Munden; saa rakte hun den frem. „Men Marie! skjænker De mig den som et Kjærlighedens Sindbillede?“ vedblev Alexis. Hun tøvede atter et Øjeblik, saa gav hun ham Rosen.

Det virrede for mine Øjne; med begge Hænder greb jeg mig om Hovedet og løb afsted, som dreven af Furier; atter gjennem Busk og Krat, over Blomster og Jordbærbede. „Men saa er hun jo en Kokette, en hjerteløs Skabning,“ rasede jeg i Tankerne og skjar Tænder; „hvor er det dog muligt, at disse Øjne kunne lyve!“ Jeg gjorde Vold paa mig selv for at tvinge mig til Rolighed, tvinge Kjærligheden til Foragt. Efter at være vandret en 10 Minutter hid og did, vendte jeg med faste Skridt tilbage til Huset; jeg vilde kun hente min Hat og saa forlade dette tabte Paradis; det syntes mig ikke længer tungt at overlade en saadan Sejrens Pris til min Medbejler. Til min Ærgrelse forefandt jeg hele Selskabet forsamlet udenfor Havestuen, og der stod Alexis hos hende; han nikkede til mig med et triumferende, dog nej, med et glædestraalende Ansigt, medens jeg med et mørkt Blik saae til den falske Marie eller Louise.

„Men, Hr. Thorvald! hvor har De sværmet omkring?“ spurgte Tante Britta; „de gamle Herrer have endt deres Whistspil og vi skulle til Bords.“

Med et stumt Buk, det var mig umuligt at sige Noget, gik jeg forbi hende og op ad Trappen. Som skete det ved Trylleri

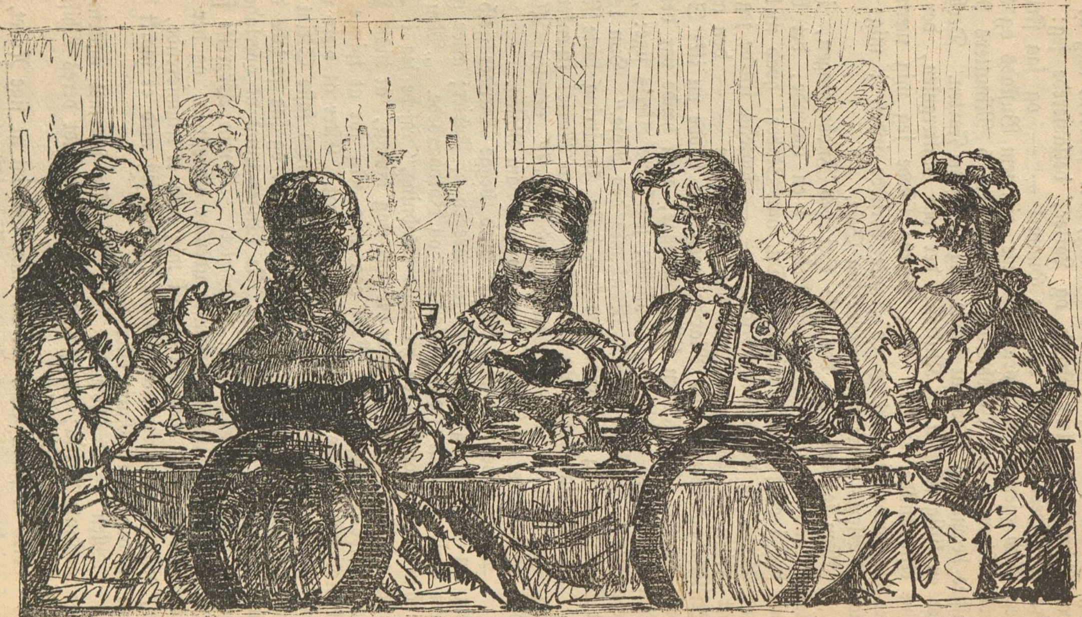

R. NEERGAARD SC.

traadte Louise eller Marie mig der imøde i Døren; over de mørke Fletninger havde hun atter kastet det hvide Slør. Med sine søde Øjne saae hun saa venligt paa mig og lagde smilende Fingeren paa Munden, som for at formane mig til Taushed overfor alle disse Mennesker. Jeg saae paa hende, derpaa hen til Alexis og den Marie, der stod hos ham. Det er Trolderi! tænkte jeg, medens Glæden pludselig lyste op i min Sjæl. Uagtet den slaaende Lighed mellem de tvende smukke Piger, opdagede jeg med det Samme noget Forskjelligt; min Marie eller Louise var højere end den Anden og hendes Haar mørkere; ogsaa Udtrykket i Øjnene forekom mig nu helt forskjelligt. Tante Britta, som med smilende Miner havde betragtet mig og med godmodig Interesse iagttaget dette stumme Mellemspil, der dog kun varede nogle Sekunder, udbrød: „Naa, De er nok bleven trukken artigt omkring og er løben vild i Navnene; men jeg skal i en Fart løse Dem Gaaden. Min Broderdatter her er Louise Marie og dernede ser De hendes Tvillingsøster Marie Louise; hende har De nok kun truffet den første Gang, De var herude, da hun nu i hele fjorten Dage har efter sin Tur ageret Husmoder i Gaarden derinde i Byen. Men kom saa til Bords Allesammen; min Broder og hans Whistparti har nok allerede stukket Serviettten i Knaphullet." Dermed skubbede hun mig hen mod Louise Marie og nikkede skalkagtigt til os.

Smaaleende og under lystige Bemærkninger over dette Mellemspil, begave vi os Alle ind i Havesalen. Tante Britta blev staaende paa det nederste Trin og lod dem Alle gaa sig forbi. Alexis med Marie Louise kom tilsidst. Den gamle Dame gjorde et Knix for Parret og sagde med et drøjt Suk: „Gud hjælpe os for den nuværende Ungdoms Galanteri! ikke en Gang denne den yngste Gjæst byder Tante Armen for at indsmigre sig. Saa faar jeg nok slutte Toget og gaa alene."

Ved Bordet kom da Sagen saa temmeligt paa det Rene; hverken Alexis eller jeg kunde holde det overgivne Lune i Tømme, og det uagtet Maries og Louises hemmelige Vink og Formaninger; allerede i vor Forlovelses første Time begyndte vi at ruske i Lænken.

En Timestid senere brødes op. Vi tumlede afsted gjennem Skoven, dandsende, leende og syngende som et Par løsslupne Skolepoge, hen ad Skovstien, hvor Maanens Straaler foregjøglede os allehaande Billeder og Skikkelser mellem Træernes Stammer og Grene og paa de dampende Enge, hvor Udsigten aabnede sig til Sletten og Eremitagen. Afvexlende fortalte vi hinanden enkelte Træk af Aftenens Begivenheder og vore Herskerinders Fortræffelighed; derved bleve vore Sjæle som opløste af Rørelse. Med udstrakte Arme raabte jeg: „Ser Du ikke de flygtige, næsten

usynlige Billeder, Fantasien maler paa en Grund af Maaneskin, Blomsterduft og Nattergalesang?" „Jeg ser dem," faldt Alexis ind, „og den, der aldrig saae dem, har aldrig været ung og begejstret eller god, har aldrig, som Maleren Guido Reni, kunnet finde et Skjønhedens Forbillede i en fattig Kvindes og Moders melankolske Blik."

Saa sang vi igjen og saa deklamerede vi, Alexis Stumper og Stykker af Oehlenschlägers „St. Hansaften-Spil," men jeg af Wessels „Kjærlighed uden Strømper."

Det blev paa engang ligesom levende rundt om os; vi vare løbne vild eller i en Rundkreds og vare atter ved Skodsborg Palæ. Utallige Kjerter skinte ud mellem Løvet; Raketter fore susende i Vejret og spredte de lysende Punkter under Stjernerne; enkelte Skud knaldede i nogen Afstand; i det Fjerne lød Hornmusikens Toner; de spillede Slagsangen og flere Mandsstemmer stemte i. Ad den brede, men vildsomme Vej under de gamle Træers vældige Kroner, hvor det skumrede og raslede saa hemmelighedsfuldt, travede 4 smaabitte Heste frem med en lav Vogn. Da Toget foer frem fra Skumringen og tæt forbi os, gjenkjendte vi Kongens kraftige Skikkelse paa Vognen, og ved hans Side sad en smuk yngre Mand i glimrende Uniform. Maanen lyste paa Kongens skjæggede, djærve Ansigt. Han smaalo og nikkede saa inderlig glad, da det netop fra Krattet derhenne lød i mægtigt Kor:

Saa dansk som ham var ingen Konge her i mange Aar —.

Han rakte den yngre Mand Haanden og sagde: „Naa, din ærlige Villie kjender jeg og den fortjener, at ogsaa Du engang faar en saadan Hilsen, naar jeg er afløst."

De hvide Smaaheste forsvandt gjennem Laagen. Som et Drømmesyn saae vi langt derinde paa den af Maanen belyste Slette en Skare opskræmmede Dyr pile afsted i flyvende Fart.

Fra fremmede Lande. I.

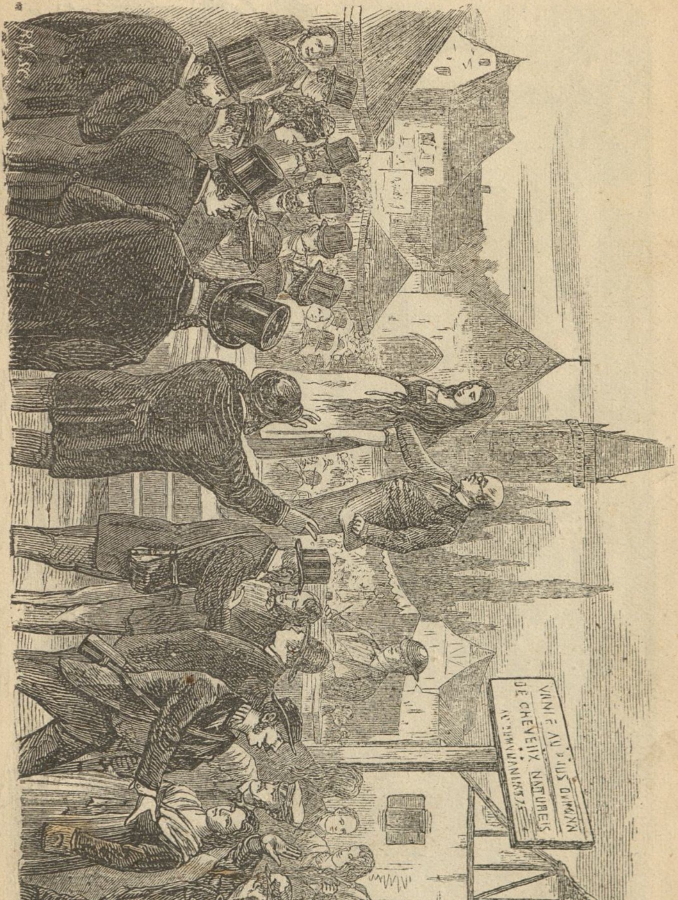

Auktion over Hovedhaar i en sydfransk By.

II.

Bønder fra Elsas lægge Krandse paa franske Soldaters Grave.

III.

Plakatmanden i London.

Marked i Skive. Af Schmidt. I.

II.

Fa'rs Hat.

Julle, Jens og Boy ere alene hjemme med Fa'rs Hat og Mo'rs Muffe. Julle er Trommeslager, Jens Onkel Peter i Garden og Boy Piberdreng.

Boy skal nok faa Mad, men først maa den slide og slæbe, stride og stræbe. Fa'rs Hat er en udmærket Kane.

Boy som er uartig skal i Hullet og Fa'rs Hat er udmærket skikket til Kasjot.

Da bryder Boy sit Fængsels Baand, der gaar Hul paa Hullet, Forfærdelsen er almindelig — og saa kommer Fa'r og Mo'r op ad Trappen.

Præmiefordelingen ved Flinchs Almanak for 1875.

I 105 Exemplarer af Almanakker for 1875 findes efter Artiklen: „Naar kommer Svalen?“ aftrykt en Devise, saalydende: „Ingen veed, hvor Lykken gjemmer sig.“ Alle de Almanakker, hvori denne Devise findes, erholde Præmie.

Disse Præmier, der bleve fordelte paa sædvanlig Vis (jfr. Præmiefordelingen for 1874), ere i Antal og Størrelse som det paa Omslaget af Almanakken for 1875 nærmere er angivet.

8140	Randers	25 Kr.
9956	Vordingborg	2 —
79910	Kjøge	5 —
77718	Skive	1 —
85798	Kolding	2 —
16072	Kjøbenhavn	25 —
88969	Nykjøbing paa Falster	5 —
77192	Hillerød	5 —
95088	Slagelse	20 —
98389	Rønne	15 —
97125	Løgstør	5 —
97927	Odense	5 —
97432	Kallundborg	1 —
98463	Nordby paa Fanø	1 —
98126	Viby Smedie pr. Viby Station	10 —
97457	Aarhus	2 —
14655	Nyborg	1 —
97034	Rudkjøbing	2 —
95370	Svendborg. Remitteret	2 —
13705	Kjøbenhavn	5 —
7998	Maribo	1 —
11853	Hobro. Remitteret	5 —
15754	Faxe	1 —
10692	Fuglebjerg	2 —
12598	Faaborg	2 —
26453	Lemvig	5 —
26241	Holbek	1 —
26419	Silkeborg	5 —
87203	Thisted	2 —
80819	Ribe	1 —
10944	Fredensborg	2 —
11999	Roeskilde	2 —
87736	Lyngs. Remitteret	5 —
87549	Frederikssund	10 —
78002	Assens	5 —
77975	Hjørring	1 —
26418	Mannemarke	1 —
10941	Haderslev	10 —
77944	Viborg	1 —
81640	Ringsted	5 —
26036	Haarby pr. Faaborg	5 —
82000	Stege	2 —
26554	Jenstrup pr. Thureby	2 —
81423	Haslev	2 —
26555	Bogense	2 —
25767	Skjelskør	1 —

11823	Nakskov	1 Kr.
26434	Flensborg	100 —
10943	Middelfart	2 —
12000	Kjerteminde	2 —
26240	Samsø	5 —
10942	Korsør	10 —
26035	Nykjøbing paa Sjælland	5 —
11822	Stareklinte pr. Svinninge	1 —
25766	Silkeborg	1 —
54791	Aarhus	1 —
52901	Svendborg	1 —
51801	Nykjøbing paa Falster	2 —
48250	Ærøeskjøbing	2 —
45829	Nestved	2 —
29001	Reinstrup pr. Sorø	1 —
31073	Nestved	10 —
67041	Korsør	5 —
9995	Bedsted	1 —
51800	Præstø	1 —
51093	Kjøng Kro	1 —
50948	Kjøbenhavn	1 —
50053	Græsted	2 —
48317	Nexø	2 —
32975	Skjelskør	1 —
29998	Ringkjøbing. Remitteret	5 —
48881	Hjørring	2 —
29745	Ebeltoft	5 —
32024	Faareveile	1 —
49008	Kjøbenhavn	1 —
8617	Kjøbenhavn	1 —
75000	Frederiksværk	10 —
74999	Kjøbenhavn	1 —
9859	Kjøbenhavn	10 —
8338	Ribe	1 —
9024	Græsted	2 —
9343	Aarup	1 —
58424	Birkerød	2 —
57407	Dragør	10 —
8071	Randers	5 —
72334	Kjøbenhavn	25 —
9994	Assens	2 —
44700	Kjøbenhavns Valdby	2 —
56080	Nykjøbing paa Sjælland	10 —
52198	Marstal. Remitteret	1 —
54729	Kjøbenhavn	2 —
55500	Horsens	2 —
53648	Kjøbenhavn	1 —
71299	Kjøbenhavn	1 —
51988	Kjøbenhavn	1 —

10 Præmier ere faldne paa uafsatte Almanakker, nemlig 5 Kroner, 1 Kr., 1 Kr., 2 Kr., 2 Kr., 1 Kr., 1 Kr., 1 Kr., 1 Kr., 1 Kr.

Saaledes passeret i Overværelse af Overretsprokurator C. Alberti, Cand. jur. A. Alberti og Fuldmægtig M. Foss.

Kjøbenhavn, den 22de Maj 1875.

C. Alberti. A. Alberti. M. Foss.

Fra 1ste Juli 1875 koster

Frolunds

A. B. C.

indbunden 40 Øre pr. Exemplar. I Materie 2 Kr. 40 Øre Dusinet. 28 Expl. 4 Kr. 80 Øre, 60 Expl. 9 Kr. 60 Øre. Paa **100** Exemplarer gives **25** Friexemplarer, altsaa **125** Exemplarer i Materie **19** Kr. **20** Øre. Paa indbundne Exemplarer gives 25 pCt. Rabat og Friexemplarer 11/10, 28/25, 58/50 og 120/100.

Bidrag til Almanakken maa være indsendt inden Udgangen af Januar Kvartal.

Avertissementer, der ligeledes maa indsendes i Løbet af Januar Kvartal, kunne optages til en Pris af 100 Kroner pr. Side.

A. C. F. Flinch,

Pilestræde 54,

efter Oktober Flyttedag

Gothersgades Forlængelse, 131 A, 3die Sal.